

**Uskalla puhua, malta kuunnella – tutkimus
suomalaisten kieliaseenteista ja identiteeteistä**

**Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning
om finländarnas språkattityder och identiteter**

Ville Pitkänen, Tuija Väyrynen, Mari K. Niemi & Rolle Alho
E2 Tutkimus
2025

Uskalla puhua, malta kuunnella – tutkimus suomalaisten kieliasenteista ja identiteeteistä
Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkattityder och identiteter

© E2 Tutkimus/ E2 Forskning 2025

Ville Pitkänen, Tuija Väyrynen, Mari K. Niemi & Rolle Alho

ISBN (PDF): 978-952-7655-00-9

www.e2.fi

Suomen
Kulttuurirahasto

Svenska
kulturfonden

Saatesanat

Halusimme selvittää, millaisissa kieliympäristöissä me elämme 2020-luvun puolivälissä ja kuinka kieliympäristömme kehittyvät. Siinä missä 1800-luvun Suomessa kotimaisten kielten rinnalla kuultiin ennen kaikkea ranskaa, saksaa ja venäjää, nyt monikulttuurisimmassa kunnassamme Vantaalla puhuttuja äidinkieliä on yli 120.

Kysyimme niin ikään, millainen on kielen ja kulttuurin suhde identiteetteihimme. Onko kielellä, kansallisuudella ja maantieteellisillä tekijöillä merkitystä? Mikä rooli vieraiden kielten opiskelulla on tänä päivänä? Entä millaisia odotuksia ja käsityksiä meillä on kielistä ja niiden käyttöyhteyksistä tämän päivän Suomessa? Katsoimme myös tulevaisuuden kieliympäristöön ja tarkastelimme valmiuksiamme monikieliseen kanssakäymiseen.

Suomessa monikielisyys on rikkaus ja selvityksen perusteella meillä on täysi syy uskoa, että näin tulee olemaan myös tulevaisuudessa. Tämä rakentaa omalta osaltaan moniarvoista, dialogista ja kestävää yhteiskuntaa.

Susanna Pettersson, toimitusjohtaja, Suomen Kulttuurirahasto

Sören Lillkung, toimitusjohtaja Svenska kulturfonden

Förord

Vi ville utreda hurdana språkmiljöer vi lever i nu i mitten av 2020-talet samt hur våra språkmiljöer utvecklas. I mitten av 1800-talets Finland hörde man, förutom finska och svenska, framför allt franska, tyska och ryska. I jämförelse talar man nu i Vanda - Finlands mest mångkulturella kommun - över 120 språk som modersmål.

Vi utredde också relationen mellan språk, kultur och identitet. Har språk, nationalitet och geografiska faktorer någon betydelse? Vilken roll spelar studier i främmande språk i dag? Vilka förväntningar och föreställningar har vi angående språk och hur de används i dagens Finland? Vi blickade även framåt mot framtidens språkmiljö och granskade våra färdigheter i mångspråkig kommunikation.

I Finland är flerspråkighet en rikedom, och utgående från denna kartläggning har vi all orsak att tro att det kommer att förbli så även i framtiden. Detta bidrar i sin tur till ett pluralistiskt, dialoginriktat och hållbart samhälle.

Susanna Pettersson, Verkställande direktör, Suomen Kulttuurirahasto

Sören Lillkung, Verkställande direktör, Svenska kulturfonden

Sisällysluettelo, innehållsförteckning

Saatesanat, förord.....	3
<u>Suomeksi</u>	5
Kysymyksenasettelut ja aineistot	6
Tulokset	
1. <u>Kieli, kansallisuus ja maantieteelliset tekijät ovat iso osa suomalaisten identiteettejä</u>	8
2. <u>Suomalaiset pitävät vieraiden kielten opiskelua tärkeänä, mutta kannustimissa on kehitettävää</u>	17
3. <u>Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi kansalliskielillä ja niiden oppimisessa halutaan auttaa myös muita</u>	26
4. <u>Monikielistyvässä Suomessa viranomaispalvelut halutaan edelleen omalla äidinkielellä</u>	38
5. <u>Kieliympäristö tulevaisuudessa</u>	47
<u>Lopuksi: Nostoja arjen monikielisistä käytännöistä</u>	55
<u>På svenska</u>	63
Frågor och material	64
Resultat	
1. <u>Språk, nationalitet och geografiska faktorer utgör en stor del av finländarnas identitet</u>	66
2. <u>Finländarna anser att det är viktigt att lära sig främmande språk, men incitamenten kan förbättras</u>	75
3. <u>Finländarna vill bli förstådda på de inhemska språken och de vill också hjälpa andra att lära sig dem</u>	84
4. <u>I ett allt mer flerspråkigt Finland vill man fortfarande ha myndighetstjänster på sitt modersmål</u>	96
5. <u>Språkmiljön i framtiden</u>	105
<u>Till slut: Exempel på flerspråkiga lösningar i vardagen</u>	113
 <u>Lähdeluettelo, källförteckning</u>	121
<u>Liitteet, bilagor</u>	123

Suomeksi

Kysymyksenasettelut ja aineistot

Uskalla puhua, malta kuunnella – Tutkimus suomalaisten kieliasenteista ja identiteeteistä -raportissa tarkastellaan suomalaisten kielellisiä ja kansallisia identiteettejä, suhtautumista kielten opiskeluun, monikielisyyteen ja tulevaisuuden kieliympäristöön. Lisäksi tutkimuksessa on kartoitettu hyviä, monikieliseen kanssakäymiseen liittyviä käytäntöjä eri puolilta Suomea.

Tutkimusta varten kerättiin kaksi kyselyaineistoa. Mannersuomalaisia edustava aineisto kerättiin Norstatin internetpaneelissa 19.2-9.3.2025 ja siihen vastasi 1069 henkilöä. Aineisto on painotettu iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan väestötilastoja vastaavaksi.

Toinen aineisto kerättiin äidinkielenään ruotsia puhuvilta suomalaisilta. Näistä kerättiin puhelinhaastatteluina 84 ja nettipaneelilla 409 (N=493). Aineisto kerättiin 19.2.-7.3.2025. Vastaajat asuvat pääosin Pohjanmaalla, Helsinki-Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Aineisto mahdollistaa ruotsinkielisten identiteettien ja asenteiden tarkastelun tavanomaista luotettavammin. Kyselyvastaajien tarkemmat taustatiedot löytyvät liitteestä I.

Kyselyaineistoja täydennettiin kolmella laadullisella ja temaattisella ryhmähaastattelulla. Haastatteluissa selvitettiin arjen hyviä monikielisiä käytäntöjä Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla. Haastatteluihin osallistui kaupunkien virkahenkilöitä, korkeakoulujen henkilökuntaa, yritysten työntekijöitä ja järjestötoimijoita. Haastateltavissa oli sekä ulkomailla että Suomessa syntyneitä ja useita eri äidinkieliä puhuvia.

Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi. Tutkimuksessa kansalliskieltä äidinkielenään puhuviin viitataan suomen- ja ruotsinkielisinä. Internetpaneelissa vastaajilta kysyttiin heidän äidinkieltään. Vastaajissa on suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien lisäksi yksittäisiä muunkielisiä. Ruotsinkielisille tehdyissä puhelinhaastatteluissa käytettiin väestötietojärjestelmään merkittyä äidinkieltä. Kyselyihin oli mahdollista vastata suomeksi tai ruotsiksi.

Tutkimuksessa lisäksi tiedostetaan, että kielipolitiikassa otetaan huomioon myös kotoperäiset vähemmistökielet. Näitä ovat saamen kielet, karjalan kieli, suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ja Suomen romanikieli. Suomessa puhutaan myös monia muita kieliä, joiden puhujayhteisöt ovat muodostuneet Suomeen muualta muuttaneiden myötä. Suurimmat kieliryhmät kansalliskielten jälkeen ovat venäjän-, viron-, arabian-, englannin-, ukrainan- ja somalinkieliset. On hyvä huomata, että vaikka kattavat tilastot asiasta puuttuvat, tiedämme yhä useamman suomalaisen olevan lapsesta asti monikielinen. (Kotus 2025).

TULOKSET

I. Kieli, kansallisuus ja maantieteelliset tekijät
ovat iso osa suomalaisten identiteettejä

Tiivistelmä tuloksista

- Äidinkieli on tärkeä osa identiteettiä kolmelle neljästä suomalaisesta. Sitä pidetään tärkeänä sukupuolesta, iästä, asuinpaikasta tai äidinkielestä riippumatta.
- Vähemmistöön kuuluminen on tärkeä osa identiteettiä erityisesti ruotsinkielisille suomalaisille. Yli puolet ruotsinkielisistä kokee vähemmistöön kuulumisen tärkeäksi osaksi identiteettiään.
- Suomalaisuus on tärkeä osa identiteettiä lähes 90 prosentille suomalaisista. Pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus ovat tärkeitä kahdelle kolmesta. Maailmankansalaisuutta tärkeänä omalle identiteetilleen pitää reilu kolmannes suomalaisista.

Sammanfattning av resultaten

- Modersmålet är en viktig del av identiteten för tre av fyra finländare. Det anses viktigt oavsett kön, ålder, bostadsort eller modersmål.
- Att tillhöra en minoritet är en viktig del av identiteten, särskilt för finlandssvenskar. Över hälften av de svenskspråkiga upplever att det är en viktig del av deras identitet att tillhöra en minoritet.
- Finländskheten är en viktig del av identiteten för nästan 90 procent av finländarna. Att vara nordisk och europeisk är viktigt för två av tre.
- Över en tredjedel av finländarna anser att globalt medborgarskap är viktigt för den egna identiteten.

Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi. Kaksikielisyys on vaikuttanut merkittävästi niin kulttuuriseen kuin yhteiskunnalliseen kehitykseen. Kieli ei ole pelkästään viestinnän väline, vaan se liittyy syvästi yksilön identiteettiin.

Mitä identiteetillä sitten tarkoitetaan? Tutkijatkaan eivät ole yksituumaisia asiasta. Painotus voi olla yksilöissä, yksilöiden suhteissa tai ryhmissä. Identiteetit ovat myös monikerroksisia ja muuttuvia.

Tässä tutkimuksessa identiteetti määritellään väljästi siten, että jokainen identifioituu erilaisiin ryhmiin ja alueisiin ja identifioitumisen kohteemme vaikuttavat siihen, millaisia pohjiltamme olemme.

Olemme kysyneet suomalaisilta laajasti heidän identiteeteistään, mutta tässä luvussa huomiomme kiinnittyy erityisesti kielellisiin ja maantieteellisiin identiteetteihin. Identiteettiä koskeneet kyselyn kysymykset löytyvät kokonaisuudessaan liitteestä 2 ja 3.

Suomalaisille äidinkieli on tärkeä osa identiteettiä

Äidinkieli on suomalaisille yksi tärkeimmistä identiteettiä määrittävistä tekijöistä. Äidinkieltä useammin tärkeänä pidetään ainoastaan terveyttä (ks. Liite 2).

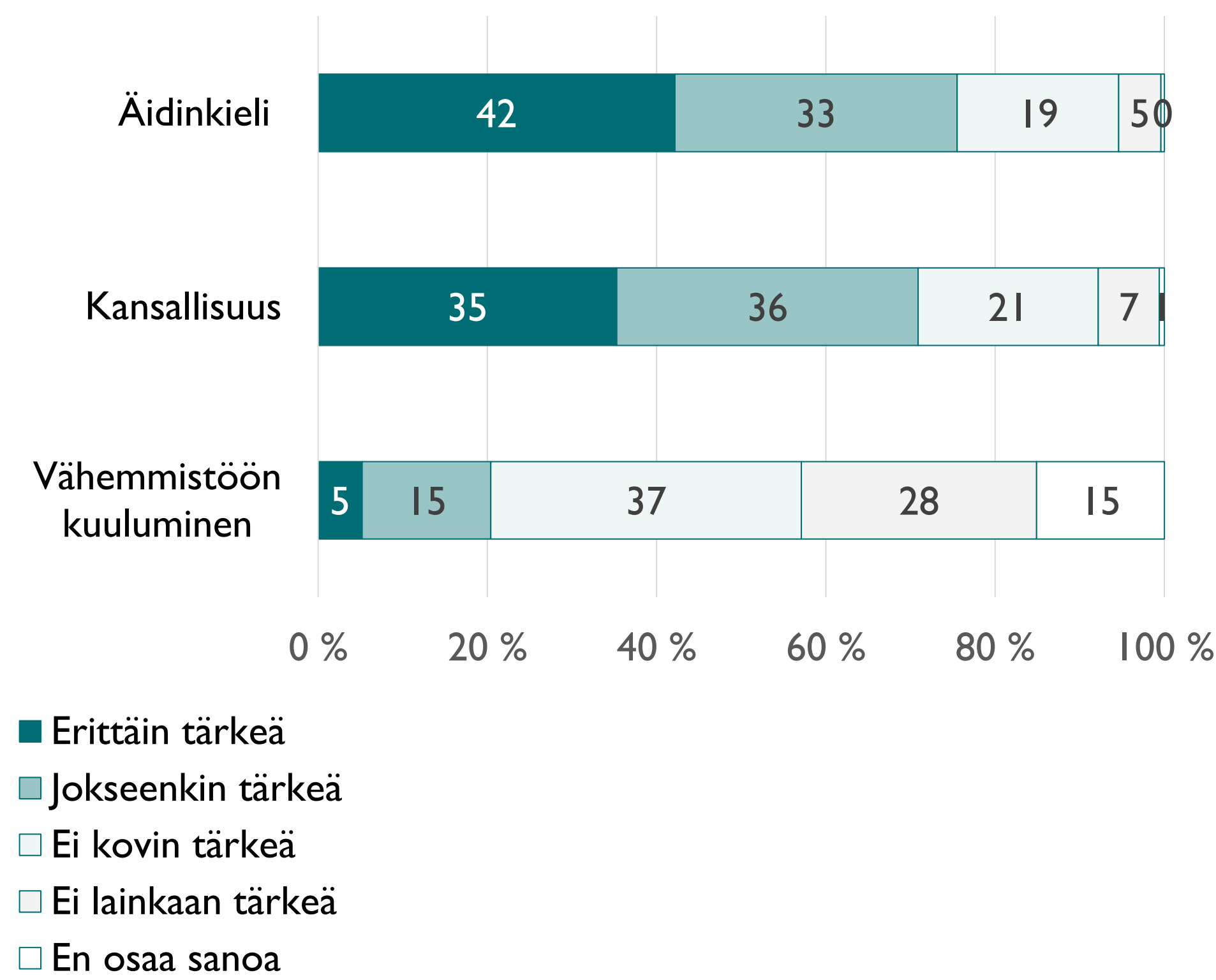
Äidinkieli määrittelee suomalaisten identiteettejä tasaisesti taustasta riippumatta. Sitä pidetään tärkeänä sukupuolesta, iästä, asuinpaikasta tai äidinkielestä riippumatta

Hieman keskimääräistä useammin sitä pitävät erittäin tärkeänä yli 75-vuotiaat (58 %), peruskoulutaustaiset (52 %) sekä keskustan kannattajat (55 %), hieman keskimääräistä harvemmin 18–24-vuotiaat (37 %) ja 25–34-vuotiaat (33 %), ammattikorkeakoulutaustaiset (36 %) sekä vihreiden (25 %) ja vasemmistoliiton (31 %) kannattajat.

Kansallisuus on erittäin tai jokseenkin tärkeä osa identiteettiä kahdelle kolmesta suomalaisesta. Erittäin tärkeänä sitä pitävät muita useammin yli 75-vuotiaat (50 %), peruskoulutaustaiset (44 %) sekä perussuomalaisten ja keskustan kannattajat (48 %), muita harvemmin 18–24-vuotiaat (27 %) tai lukiotaustaiset (32 %).

Vähemmistöön kuuluminen on tärkeä osa identiteettiä viidennekselle suomalaisista (20 %). Vähemmistöidentiteetti korostuu odotetusti erityisesti ruotsinkielisillä (54 %). Heistä 80 prosenttia ilmoittaa kuuluvansa vähemmistöön ja vähemmistöön kuuluvista 94 prosenttia ilmoittaa kuuluvansa kielivähemmistöön.

Kuvio 1. Identiteetillä tarkoitetaan siis yksilön käsitystä itsestään ja osana jotain ryhmää, ikään kuin omakuvaa. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita identiteettisi kannalta? (%)

Suomalaisuuden ohella myös pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus ovat tärkeitä samastumisen kohteita

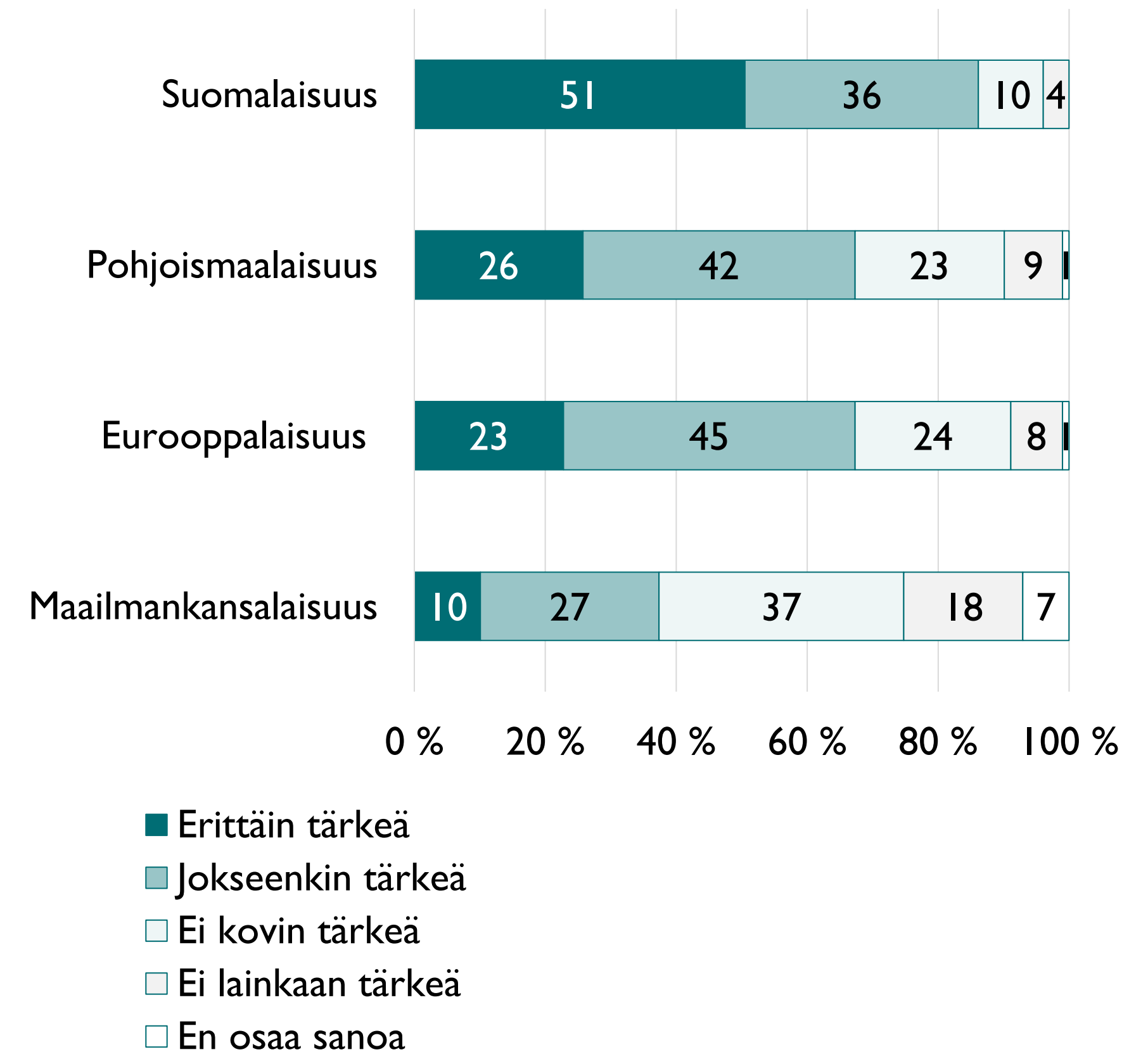
Kysyimme suomalaisilta myös heidän maantieteellisistä identiteeteistään. Kuten **kuvio 2** osoittaa, suomalaisuus on tärkeä osa identiteettiä lähes kaikille (87 %).

Myös pohjoismaalaisuus (68 %) ja eurooppalaisuus (68 %) määrittävät voimakkaasti suomalaisia. Tältä osin suomalaisten identiteetit ovat säilyneet melko muuttumattomina (ks. Pitkänen & Westinen 2018a). Kuuluminen yhteiseen, laajempaan eurooppalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriperheeseen ja arvoyhteisöön määrittävät vahvasti suomalaisten itseymmärrystä.

Maailmankansalaisuus on tärkeä osa identiteettiä reilulle kolmannekselle suomalaisista (37 %).

Yksityiskohtaisemmat tiedot suomalaisten alueellisista identiteeteistä löytyvät liitteestä 3.

Kuvio 2. Ihmisillä on myös alueellisia identiteettejä. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita identiteettisi kannalta? (%)

Suomalaisuus on identiteetin ydintä

87 %

suomalaisista pitää suomalaisuutta erittäin tai jokseenkin tärkeänä oman identiteettinsä kannalta.

Puolet suomalaisista (51 %) pitää suomalaisuutta erittäin tärkeänä ja yli kolmannes jokseenkin tärkeänä oman identiteettinsä kannalta. (kuvio 2) **Suomalaisuus on selvästi painavampi osa suomalaisten omakuvaa kuin muut alue- tai paikkasidonnaiset identiteetit** (ks. Liite 2).

Suomalaisuus on tärkeä osa identiteettiä kaikissa väestöryhmissä – enemmistö suomalaisista pitää sitä erittäin tai jokseenkin tärkeänä taustasta riippumatta. Eroja väestöryhmien välille syntyy kuitenkin silloin, kun tarkastellaan suomalaisuutta **erittäin tärkeänä pitäviä**.

Ikäryhmien välisessä vertailussa erottuvat iäkkäimmät suomalaiset: yli 75-vuotiaista lähes kaksi kolmesta (59 %) pitää suomalaisuutta erittäin tärkeänä identiteetilleen, nuoremmissa ikäryhmissä (18–34-vuotiaat) selvästi harvempi (42 %).

Koulutaustan mukaisessa tarkastelussa muista erottuvat peruskoulu-taustaiset: 66 prosenttia pitää suomalaisuutta erittäin tärkeänä omalle identiteetilleen. Ammattikorkeakoulun (43 %) tai yliopiston (49 %) käyneistä näin ajattelee alle puolet.

Suomalaisuuteen identifioituminen vaikuttaa olevan sidoksissa myös äidinkielen. Ruotsia äidinkielenään puhuvista suomalaisuutta oman identiteettinsä kannalta erittäin tärkeänä pitää noin kolmannes (34 %), suomenkielisistä yli puolet (52 %).

Myös puoluetusta vaikuttaa: keskustan kannattajista lähes kolme neljästä (73 %) pitää suomalaisuutta erittäin tärkeänä. Perussuomalaisten (60 %), kokoomuksen (55 %) ja SDP:n (52 %) kannattajista näin ajattelee yli puolet. RKP:n (39 %), vasemmistoliiton (26 %) ja vihreiden (27 %) kannattajissa suomalaisuutta erittäin tärkeänä identiteetilleen pitää selvästi harvemmat.

Pohjoismaalaisuus on tärkeä osa identiteettiä erityisesti ruotsinkielisille

68 %

suomalaisista pitää **pohjoismaalaisuutta** erittäin tai jokseenkin tärkeänä oman identiteettinsä kannalta.

Enemmistö suomalaisista pitää pohjoismaalaisuutta tärkeänä osana identiteettiään, mutta äidinkielenään ruotsia puhuville (77 %) se on tärkeä vielä useammin kuin suomenkielisille (68 %). Vastaavanlainen painotusero on havaittavissa aiemmassakin tutkimuksessa (Pitkänen & Westinen 2018c). Ruotsinkielisten kulttuurinen ja kielellinen läheisyys muihin Pohjoismaihin on luonnollisesti vahvempaa kuin suomenkielisten, mutta kaiken kaikkiaan erot ovat kuitenkin melko pieniä.

Sukupuoli, ikä tai koulutustausta vaikuttavat näkemyksiin vain vähän. Siinä missä suomalaisuus toi selviä eroja puolueiden kannattajien välille, pohjoismaalaisuus jakaa selvästi vähemmän.

55 %

suomalaisista 55 prosenttia on jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämästä ”**mielestäni ruotsin kieli on tärkeä osa pohjoismaista identiteettiä**”.

Enemmistö suomalaisista (55 %) näkee ruotsin kielen tärkeänä osana pohjoismaista identiteettiä. Naiset (59 %) ajattelevat näin hieman miehiä (50 %) useammin. Yli 55-vuotiaat ovat väittämän kanssa samaa mieltä useammin kuin alle 55-vuotiaat. Lisäksi väittämän kanssa samaa mieltä ovat keskimääräistä useammin vihreiden (77 %) ja RKP:n (98 %) kannattajat.

Äidinkieli vaikuttaa ratkaisevasti: ruotsinkielisistä 97 prosenttia on väittämän kanssa samaa mieltä, suomenkielisistä 53 prosenttia.

Monille vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajille maailmankansalaisuus on tärkeä osa identiteettiä

68 %

suomalaisista pitää **eurooppalaisuutta** erittäin tai jokseenkin tärkeänä oman identiteettinsä kannalta.

Väestöryhmien väliset erot ovat kokonaisuudessaan melko pieniä, ja esimerkiksi ikä, sukupuoli, koulutus tai puoluetausta vaikuttavat vain vähän. Puoluetaustan mukaan muista erottuvat hieman vihreiden kannattajat (80 %): he pitävät eurooppalaisuutta tärkeänä osana (erittäin tärkeä, jokseenkin tärkeä) identiteettiään hieman keskimääräisistä useammin.

Tarkasteltaessa ainoastaan vastaajia, jotka pitävät eurooppalaisuutta ”erittäin tärkeänä”, ryhmien välillä on eroja. Eurooppalaisuus on naisille (27 %) hieman useammin erittäin tärkeää kuin miehille (18 %). Eläkeikäisistä sitä pitää erittäin tärkeänä lähes kolmannes (31 %) , 25–55-vuotiaista vain vajaa viidennes (18 %).

37 %

suomalaisista **pitää maailmankansalaisuutta** erittäin tai jokseenkin tärkeänä oman identiteettinsä kannalta.

Maailmankansalaisuutta pitää identiteettinsä kannalta jokseenkin tai erittäin tärkeänä reilu kolmannes suomalaisista. Naisille (42 %) se on tärkeä osa identiteettiä hieman miehiä (33 %) useammin. Myös äidinkielenään ruotsia puhuvat (43 %) pitävät sitä hieman keskimääräistä useammin tärkeänä. Ikäryhmien välillä on vain pieniä eroja.

Puoluetaustan mukaisessa tarkastelussa erottuvat vihreiden (56 %), vasemmistoliiton (52 %) ja RKP:n (48 %) kannattajat. He pitävät maailmankansalaisuutta tärkeänä selvästi keskimääräisistä useammin.

Pohdintaa tuloksista

Suomalaisuus tärkeä osa identiteettiä lähes kaikille.

Tulevaisuudessa on entistä tärkeämpää pohtia, mitä suomalaisuus tarkoittaa.

Aiemmassa tutkimuksessa kollektiiviseen kansalliseen identiteettiimme on liitetty esimerkiksi kieli ja kulttuuri, suomalaisten kansalliset ominaispiirteet (sisukkuus, ahkeruus), jaettu historia, luonto ja ilmasto ja esimerkiksi yhteinen arvopohja (Pitkänen ja Westinen 2018b; Anttila 2007).

Kuitenkin 2020-luvun Suomessa yhä useampi suomalainen elää aiempaa monikielisemmässä ja monikulttuurisemmassa ympäristössä. Monikieliset ja -taustaiset suomalaiset eivät välttämättä tunnista itseään perinteisistä kulttuurisista kertomuksista.

Suomalaisuus on saanut aina yksilöllisiä merkityksiä, mutta tulevaisuudessa on entistäkin tärkeämpää, että suomalainen voi olla monella tavalla. Tämä vahvistaa paitsi kaikkien osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta myös suomalaisuuden elinvoimaisuutta.

Pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus tuovat turvaa

Suomalaisuus ja äidinkieli ovat identiteettiemme ytimessä, mutta lisäksi identiteettimme ovat monikerroksisia ja päällekkäisiä. Monille tärkeitä ovat myös pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus.

Nämä kansallista kehystä laajemmat identiteetin rakennuspalaset tarjoavat monelle suomalaiselle tärkeän kiinnepohjan. Emme ole ”vain suomalaisia” vaan osa laajempaa arvoyhteisöä ja historiaa. Tämä voi lisätä turvallisuuden tuntua ja tuoda vakautta epävakaa maailmanajassa.

Mahdollista myös on, että pohjoismaalaisuuden merkitys osana identiteettiämme vahvistuu. Sosiaaliset, kulttuuriset ja poliittiset samastumispinnat sekä maantieteellinen läheisyys ovat aina luoneet vahvan perustan pohjoismaiselle identiteetille. Ajankohtaiset tilannetekijät voivat vahvistaa yhteyttä.

Poliittisten vastakkainasetteluiden kasvu ja arvojen eriytyminen Euroopassa voivat vahvistaa pohjoismaista ulottuvuutta. Lisäksi jännitteinen turvallisuuspoliittinen tilanne Suomen lähialueilla ja sen myötä tapahtunut läheneminen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa voivat saada suomalaiset hakeutumaan henkisesti lähemmäs pohjoismaista yhteisöä.

2. Suomalaiset pitävät vieraiden kielten opiskelua tärkeänä, mutta kannustimissa on kehitettävää

Tiivistelmä tuloksista

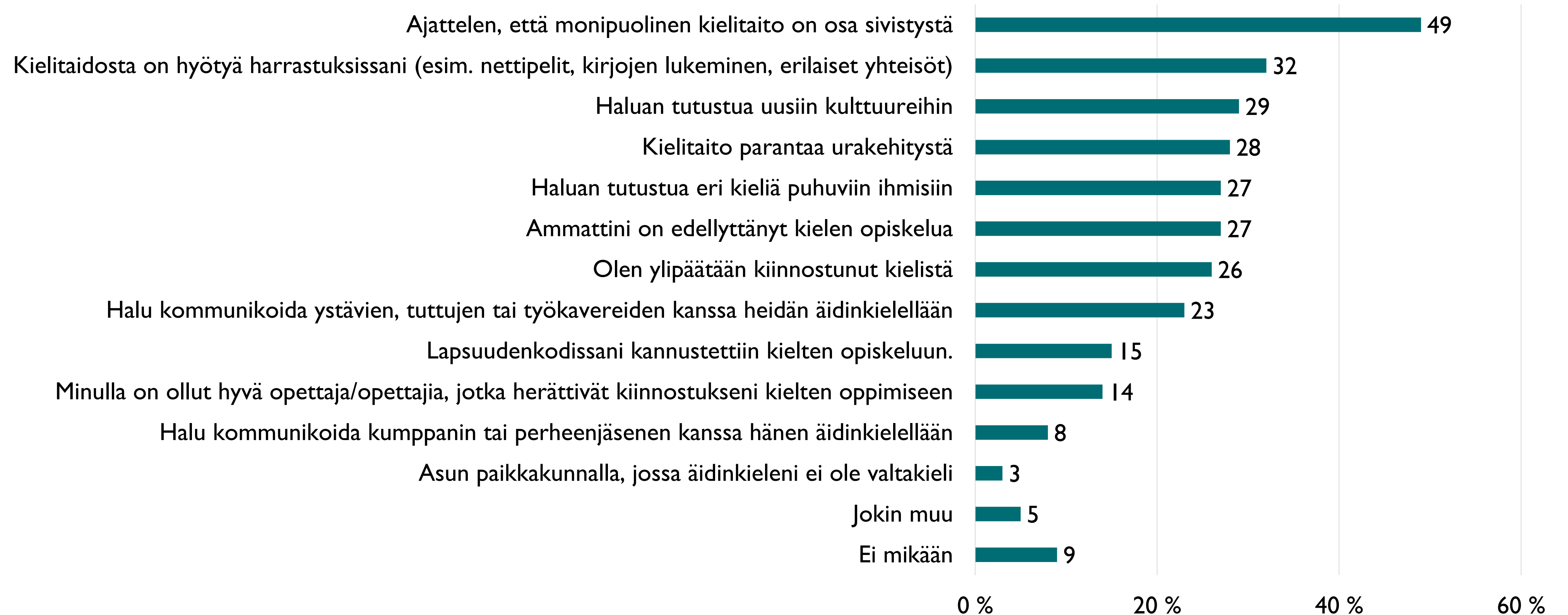
- Suomalaiset arvostavat kielten opiskelua. Merkittävin kannustin kielten opiskelulle on ajatus siitä, että monipuolinen kielitaito on osa sivistystä. Koulutustausta vaikuttaa selvästi näkemykseen kielten opiskelun sivistysarvosta.
- Esimerkiksi mahdollisuus käyttää kieltä käytännössä, enemmän vapaa-aikaa, hyvät opettajat ja ohjaus ovat asioita, jotka lisääisivät tai ovat jo lisänneet suomalaisten valmiutta opiskella ja käyttää vieraita kieliä.
- Ajan puute, kieliopin ja oppimisen vaikeus sekä esimerkiksi heikko motivaatio puolestaan ovat heikentäneet suomalaisten valmiutta opiskella ja käyttää vieraita kieliä.
- Kielten oppiminen ja käyttäminen herättävät pääasiassa positiivisia tunteita suomalaisissa.

Sammanfattning av resultaten

- Finländarna uppskattar språkinläring. Det viktigaste incitamentet för språkinläring är tanken om att mångsidiga språkkunskaper utgör en del av bildningen. Utbildningsbakgrunden har en tydlig inverkan på hur man ser på språkstudiernas bildningsvärde.
- Till exempel möjligheten att använda språket i praktiken på fritiden, goda lärare och handledning är något som kunde stärka, eller redan har stärkt, finländarnas färdigheter att studera och använda främmande språk.
- Tidsbrist, utmaningar med att lära sig grammatik och inlärningssvårigheter samt till exempel motivationsbrist har däremot försvagat finländarnas beredskap att studera och använda främmande språk.
- Att lära sig och använda språk väcker främst positiva känslor hos finländarna.

Mikä suomalaisia motivoi kielten opiskelussa?

Kuvio 3. Mikä on kannustanut sinua vieraan kielen opinnoissa? Voit valita useamman vaihtoehdon. (%)

Monipuolinen kielitaito on osoitus sivistyksestä

96 %

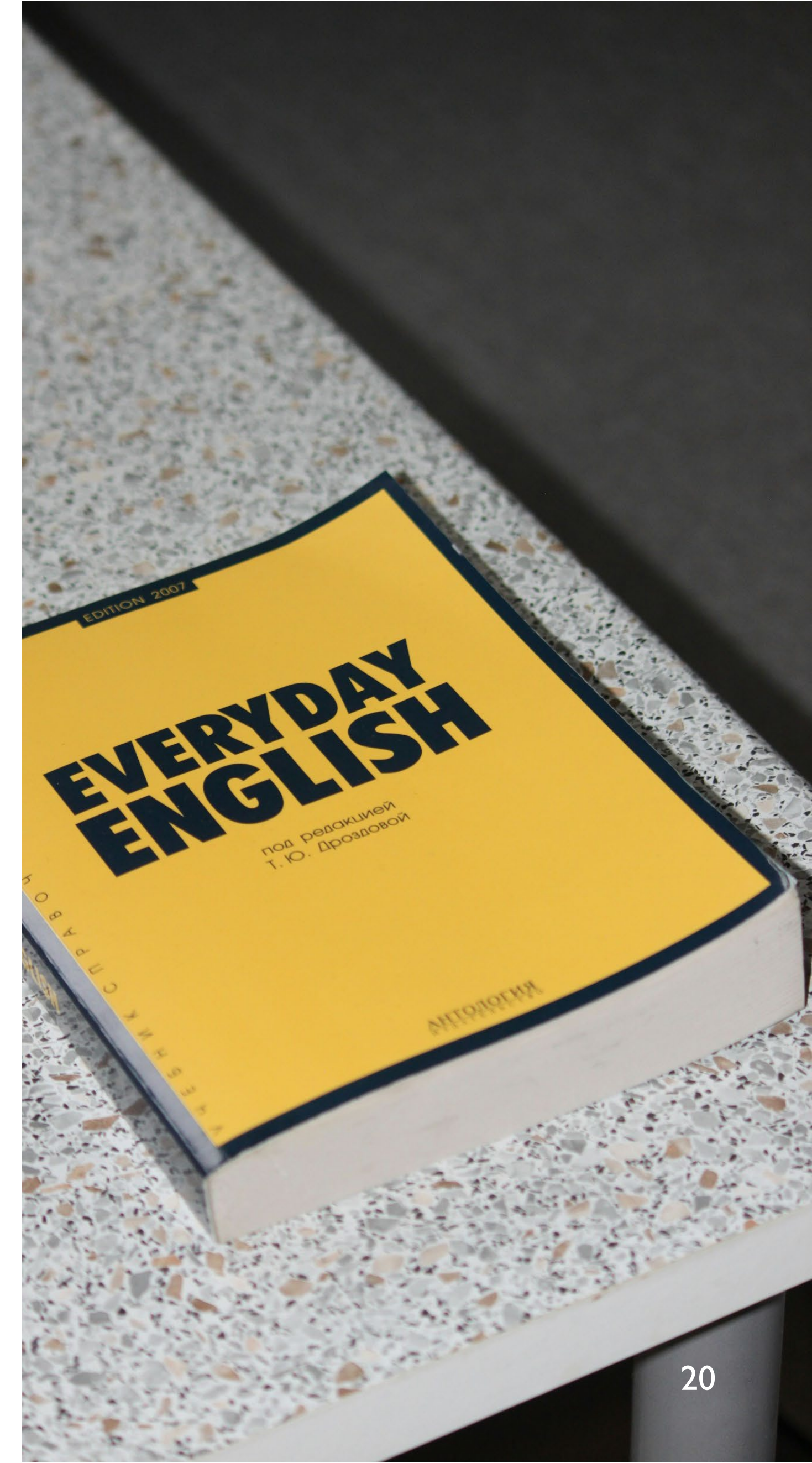
suomalaisista pitää vieraiden kielten oppimista erittäin tai jokseenkin tärkeänä.

Suomalaiset arvostavat kielten opiskelua. **Kuviosta 3** nähdään, että ylivoimaisesti merkittävin kannustin kielten opiskelulle on ajatus siitä, että monipuolinen kielitaito on osa sivistystä. Liki puolet suomalaisista (49 %) ajattelee, että se on kannustanut heitä vieraan kielen opinnoissa.

Koulutustausta vaikuttaa selvästi näkemykseen kieltenopiskelun sivistysarvosta. Yliopiston käyneistä kaksi kolmesta (65 %) ajattelee, että monipuolinen kielitaito on osa sivistystä, ja se on kannustanut heitä uuden kielen opiskelussa. Ammattikorkeakoulun (55 %), lukion (53 %), ammattikoulun (40 %) ja peruskoulun (34 %) käyneistä harvemmat ajattelevat näin.

Liki kolmannes suomalaisista on saanut kannustusta kielten opiskeluun siitä, että he kokevat kielitaidosta olevan hyötyä omissa harrastuksissa (32 %). Lähes kolmannes haluaa myös tutustua uusiin kulttuureihin (29 %) tai ajattelee, että kielitaito parantaa urakehitystä (28 %). Koulutustaustan mukaiset erot toistuvat myös näissä kannustimissa.

Noin neljännes suomalaisista on halunnut kommunikoida ystävien tuttujen tai työkavereiden kanssa heidän äidinkielellään, mikä on kannustanut heitä opiskelemaan vierasta kieltä.

Taulukko I. Mikä on kannustanut sinua vieraan kielen opinnoissa?
 Voit valita useamman vaihtoehdon (äidinkielen mukaan, %).

	Suomenkieliset	Ruotsinkieliset
Ajattelen, että monipuolinen kielitaito on osa sivistystä	48	67
Kielitaidosta on hyötyä harrastuksissani (esim. nettipelit, kirjojen lukeminen, erilaiset yhteisöt)	32	40
Haluan tutustua uusiin kulttuureihin	29	33
Haluan tutustua eri kieliä puhuviin ihmisiin	27	36
Ammattini on edellyttänyt kielen opiskelua	27	32
Kielitaito parantaa urakehitystä	27	48
Olen ylipäättään kiinnostunut kielistä	25	34
Halu kommunikoida ystävien, tuttujen tai työkavereiden kanssa heidän äidinkielellään	23	43
Minulla on ollut hyvä opettaja/opettajia, jotka herättivät kiinnostukseni kielten oppimiseen	14	22
Lapsuudenkodissani kannustettiin kielten opiskeluun	14	30
Ei mikään	9	2
Halu kommunikoida kumppanin tai perheenjäsenen kanssa hänen äidinkielellään	8	19
Jokin muu	5	3
Asun paikkakunnalla, jossa äidinkieleni ei ole valtakieli	2	24

Taulukko I osoittaa, että äidinkieleltään suomenkielisten ja ruotsinkielisten suhtautumisessa vieraan kielen opintoihin on isoja eroja. Ruotsinkielisiä kielten opintoihin ovat kannustaneet huomattavasti moninaisemmat syyt kuin suomenkielisiä.

Erityisesti ajatukset siitä, että monipuolinen kielitaito on osa sivistystä ja kielitaito parantaa urakehitystä, motivoivat ruotsinkielisiä kielten opintoihin suomenkielisiä useammin. Myös halu kommunikoida ystävien ja tuttujen kanssa heidän äidinkielellään korostuu ruotsinkielisillä.

Tuloksia selittänee se, että ruotsinkielisten arki on lähtökohtaisesti monikielisempää kuin monien suomenkielisten. Lähes neljännes ruotsinkielisistä (24 %) on motivoitunut vieraan kielen opiskelusta, koska asuu paikkakunnalla, jossa oma äidinkieli ei ole valtakieli. Monikielinen arki motivoi kielten opintoihin monin eri tavoin.

Osin tulokset voivat selittyä myös sillä, että ruotsinkielisten keskuudessa on suomenkielisiä enemmän yliopistokoulutettuja. Edellä havaittiin, että koulutustausta synnyttää myös suomalaisten keskuudessa yleisesti suuria eroja kysymyksessä.

Asioita, jotka lisäisivät tai ovat jo lisänneet suomalaisten valmiutta opiskella ja käyttää vieraita kieliä

- Enemmän vapaa-aikaa
- Hyvät opettajat ja ohjaus
- Helpot ja saavutettavat oppimismenetelmät
- Edullinen, maksuton tai etänä/ joustavasti toteutettava opetus. Kielisovellukset (esim. Duolingo) saavat kiitosta.
- Pienemmät kustannukset ja vähemmän sitoutumispainetta
- Työelämän tarpeet ja työnantajan tuki
- Uramahdollisuuksien ja tulotason paraneminen
- Mahdollisuus käyttää kieltä työpaikalla
- Mahdollisuus matkustaa ja käyttää kieliä ulkomailla
- Kokemus ulkomailla asumisesta tai vieraskielisistä ystävistä
- Vahvempi henkilökohtainen motivaatio ja tavoitteellisuus
- Rohkeus, itseluottamus ja kannustava ilmapiiri
- Sosiaalinen verkosto (ystävät, perhe, harrastukset), jossa kieltä voi käyttää

”Att få möjlighet att använda språket i praktiken. [Jag] lär mig genom att göra så skulle lära mig nytt språk gärna ifall jag t.ex. flyttar utomlands.”

”Enemmän aikaa arjessa, niin olisi aikaa opiskella.”

”Kielen opiskelun pitää kytkeytyä muuhun, esim. harrastukseen tai urakehitykseen, jotta se lisää sitoutumistani oppimiseen.”

Kysymys: Mikä lisäisi valmiuttasi opiskella ja käyttää vieraita kieliä? (suomen- ja ruotsinkieliset avovastaukset, N=1121)

Asioita, jotka ovat heikentäneet suomalaisten valmiutta opiskella ja käyttää vieraita kieliä

- Kieliopin vaikeus ja oppimisen hankaluus
- Epävarmuus, virheiden pelko ja itseluottamuksen puute
- Vieraan kielen vähäinen tarve arjessa tai käyttömahdollisuuksien puute
- Heikko motivaatio tai koettu laiskuus
- Ajan puute ja arjen kiireet
- Kokemus huonosta opetuksesta tai puutteellinen opetus
- Vanhempien tai muiden läheisten vähäinen kannustus tai kielitaito
- Kielten opiskelun pakottaminen (esim. "pakkoruotsi")
- Iän, sairauden tai muiden elämäntilanteiden tuomat rajoitteet
- Kurssimaksut ja muut kustannukset

”Huono opettaja kouluaikoina ja myöhemmällä iällä oma saamattomuus.”

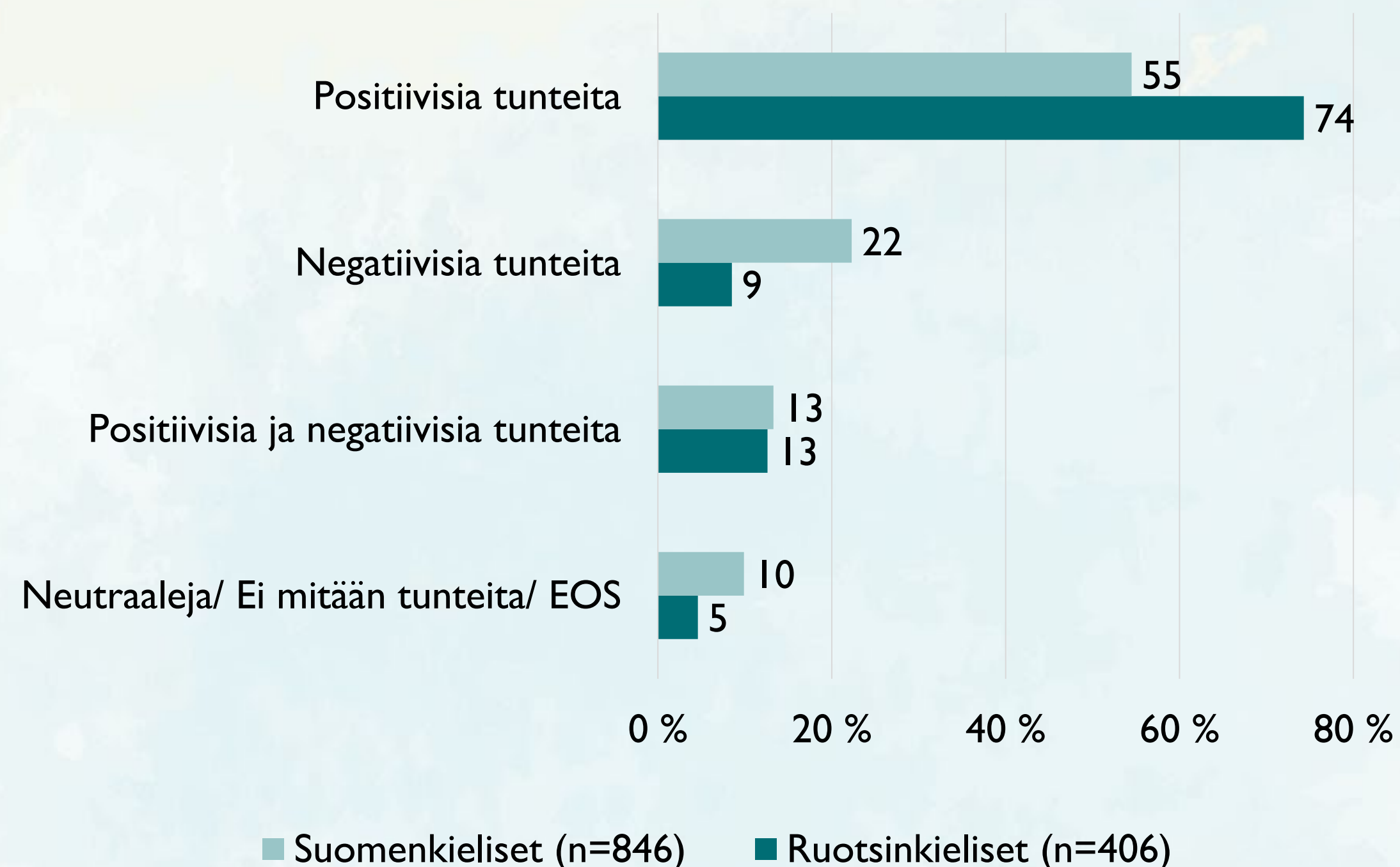
”Har inte tid eller möjlighet att [--] använda språket i verkliga livet.”

”Koen sen vaikeaksi. En myöskään koe että siitä olisi ollut minulle mitään hyötyä. Puhun sujuvasti suomea, ruotsia ja englantia ja sillä olen pärjännyt hyvin.”

Mitkä tekijät ovat heikentäneet haluasi opiskella ja käyttää vieraita kieliä? (suomen- ja ruotsinkieliset avovastaukset, N=1059)

Kielten oppiminen ja käyttäminen herättävät pääasiassa positiivisia tunteita suomalaisissa

Kuvio 4. Millaisia tunteita vieraan kielen oppiminen ja käyttäminen sinussa herättää (ilo, innostus, häpeä, pelko jne.)? Äidinkieleltään suomen- ja ruotsinkieliset vastaajat (%) (koodatut avoimet vastaukset)

ILO
Turhautuminen
Innostus
On hienoa tulla ymmärretyksi vieraalla kielellä
Stolthet Rädsla
Häpeä ja pelko käyttää kieltä kun ei osaa ja ymmärrä aina
NÖJD **Onnistumisen tunne**
Jännitys väärin puhumisesta, innostus osaamisesta, ilo toisen kielen puhumisesta

2. Suhtautuminen kielten oppimiseen

Pohdintaa tuloksista

Kielivirheille naureskelu on syytä jättää taakse – rohkeus puhua myös ”rallienglantia” auttaa kehittämään kielitaitoa.

Vieraiden kielten oppiminen ja käyttäminen herättää pääasiassa myönteisiä tunteita suomalaisissa. Kielten opiskelu voi avata uusia mahdollisuuksia, tarjota onnistumisen kokemuksia ja laajentaa maailmankuvaa.

Kielten oppimiseen liittyvät kielteiset tunteet liittyvät erityisesti epävarmuuteen, jännitykseen, jopa häpeään ja pelkoon vieraita kieliä käytettäessä.

Vierasta kieltä käyttäessään ihminen altistaa itsensä arvioinnille, väärinymmärryksille ja mahdolliselle epäonnistumiselle. Häpeä voi kertoa siitä, että virheet eivät näyttäydy pelkästään taidon puutteina, vaan esimerkiksi uhkana itsetunnolle.

Uutta kieltä oppivat ja käyttävät kaipaavat rohkaisua. Moni voisi hyötyä myös realistisista tavoitteista. Opiskelun tavoitteeksi voi hyvin riittää virheettömän kielitaidon sijaan esimerkiksi arjessa ymmärretyksi tuleminen.

Kannustimia kielten opiskeluun tarvitaan, kun teknologiat kehittyvät ja kieliympäristö moninaistuu.

Suomessa ruotsinkieliset saavat kannustusta kielen oppimiselleen keskimäärin useammista lähteistä kuin suomenkieliset.

On mahdollista, että ruotsinkielisessä kieliympäristössä käydään avoimempaa keskustelua kielten merkityksestä ja siitä, mitä mahdollisuuksia kielten opiskelu ja monipuolinen kielitaito avaa.

Suomen ruotsinkielisestä väestöstä iso osa on oppinut suomea ja ylittänyt kynnyksen uuden kielen oppimiseen.

Ruotsinkielisen väestön painottumisella rannikkoseudulle voi myös olla vaikutusta – arjen kansainvälisyys voi tehdä näkyväksi kielitaidon hyödyt.

Äidinkieleen katsomatta kielten opiskelun kannustimet voivat muuttua samalla, kun yhteiskunta muuttuu. Kehittyvät kieliteknologiat voivat vähentää motivaatiota oppia kieliä, mutta myös madaltaa kynnystä tutustua kieliin.

Myös maahanmuutto voi lisätä kannustimia kielten oppimiseen: kiva naapuri tai työkaveri voi herättää kiinnostuksen uutta kieltä ja kulttuuria kohtaan.

3. Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi
kansalliskielillä ja niiden oppimisessa halutaan auttaa
myös muita

Tiivistelmä tuloksista

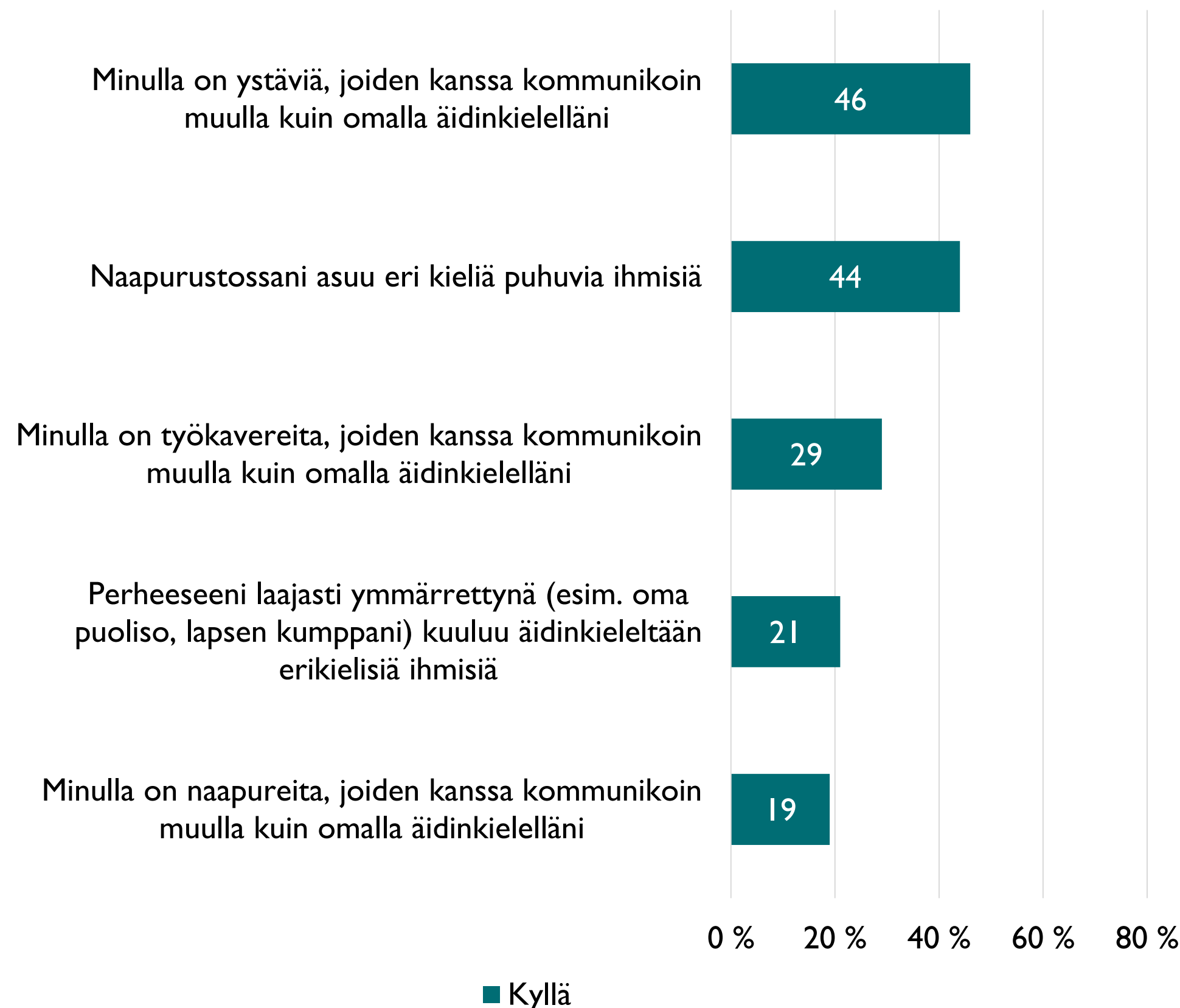
- Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi omalla äidinkielellään. Kaksi kolmesta suomalaisesta kuitenkin puhuu mielellään vierasta kieltä, vaikka ei osaisi sitä täydellisesti.
- Murteita arvostetaan Suomessa, mutta niille on omat paikkansa. 70 prosenttia suomalaisista pitää taitoa puhua yleiskielellä osoituksena sivistyksestä. Yhtä moni myös ajattelee, että murteiden tai slangin sijaan ammatillisissa ja muissa virallisissa tilanteissa tulisi käyttää yleiskieltä.
- Kaksi kolmesta on valmiita suomenkielisenä auttamaan ruotsinkielisiä suomen oppimisessa. Ruotsinkielisillä on tätäkin enemmän auttamishalua auttaa ruotsinkielen oppimisessa.
- Kaksi kolmesta suomalaisesta on valmis auttamaan maahanmuuttajia oppimaan suomea tai ruotsia.

Sammanfattning av resultaten

- Finländarna vill bli förstådda på sitt eget modersmål. Två av tre finländare talar dock gärna ett främmande språk, även om de inte behärskar det perfekt.
- Dialekter är uppskattade i Finland, men de används i sina egna sammanhang. 70 procent av finländarna anser att förmågan att tala standardspråk är ett tecken på bildning. Lika många anser också att man i stället för dialekter eller slang bör använda standardspråk i professionella och andra officiella sammanhang.
- Två av tre finsktalande är villiga att hjälpa svensktalande att lära sig finska. Svenskspråkiga är ännu mer villiga att hjälpa till med att lära finskspråkiga prata svenska.
- Två av tre finländare är villiga att hjälpa invandrare att lära sig finska eller svenska.

KIELET ARJESSA - Summamuuttuja

Kuvio 5. Ota kantaa seuraaviin väittämiin. (kyllä-vastaukset, %)

Osa suomalaisista kuulee ja käyttää eri kieliä perhepiirissä, työpaikallaan ja esimerkiksi ystävien kanssa. Osa suomalaisista kertoo myös asuvansa monikielisessä naapurustossa ja kommunikoivansa naapureiden kanssa vieraalla kielellä. Toisilla tällaisia monikielisiä kohtaamisia ei ole arjessa lainkaan.

Esitimme suomalaisille väittämiä siitä, kohtaavatko tai käyttävätkö he vierasta kieltä arjessaan (**kuvio 5**).

Kokosimme summamuuttujan sen perusteella, kuinka monissa yhteyksissä vastaajat kohtaavat vieraita kieliä. Vertailemme niitä, jotka elävät yksikielistä arkea ja niitä, jotka elävät monikielistä arkea.

Yksikielistä arkea elävät eivät vastaustensa perusteella kohtaa arjessaan vieraita kieliä perhepiirissä, ystävien keskuudessa, työssään, naapureissaan tai naapurustossaan. **Monikielistä arkea elävät vastaajat kohtaavat vieraita kieliä 4–5 edellä mainitussa yhteydessä.** 29 prosenttia suomalaisista elää yksikielistä arkea ja 13 prosenttia monikielistä arkea.

Seuraavissa luvuissa tarkastelemme tämän summamuuttujan valossa mm. sitä, miten monikielisyys arjessa vaikuttaa valmiuksiin käyttää vieraita kieliä, auttaa muita ihmisiä oppimaan kieliä ja esimerkiksi siihen, hyväksyykö viranomaispalveluita muulla kuin omalla äidinkielellään.

Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi suomeksi ja ruotsiksi

Valtaosa (85 %) suomalaisista on jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että Suomessa pitäisi lähtökohtaisesti tulla aina ymmärretyksi suomen tai ruotsin kielellä (**kuvio 6**). Kysymys oli muotoiltu eri tavoin riippuen vastaajan äidinkielen mukaan.

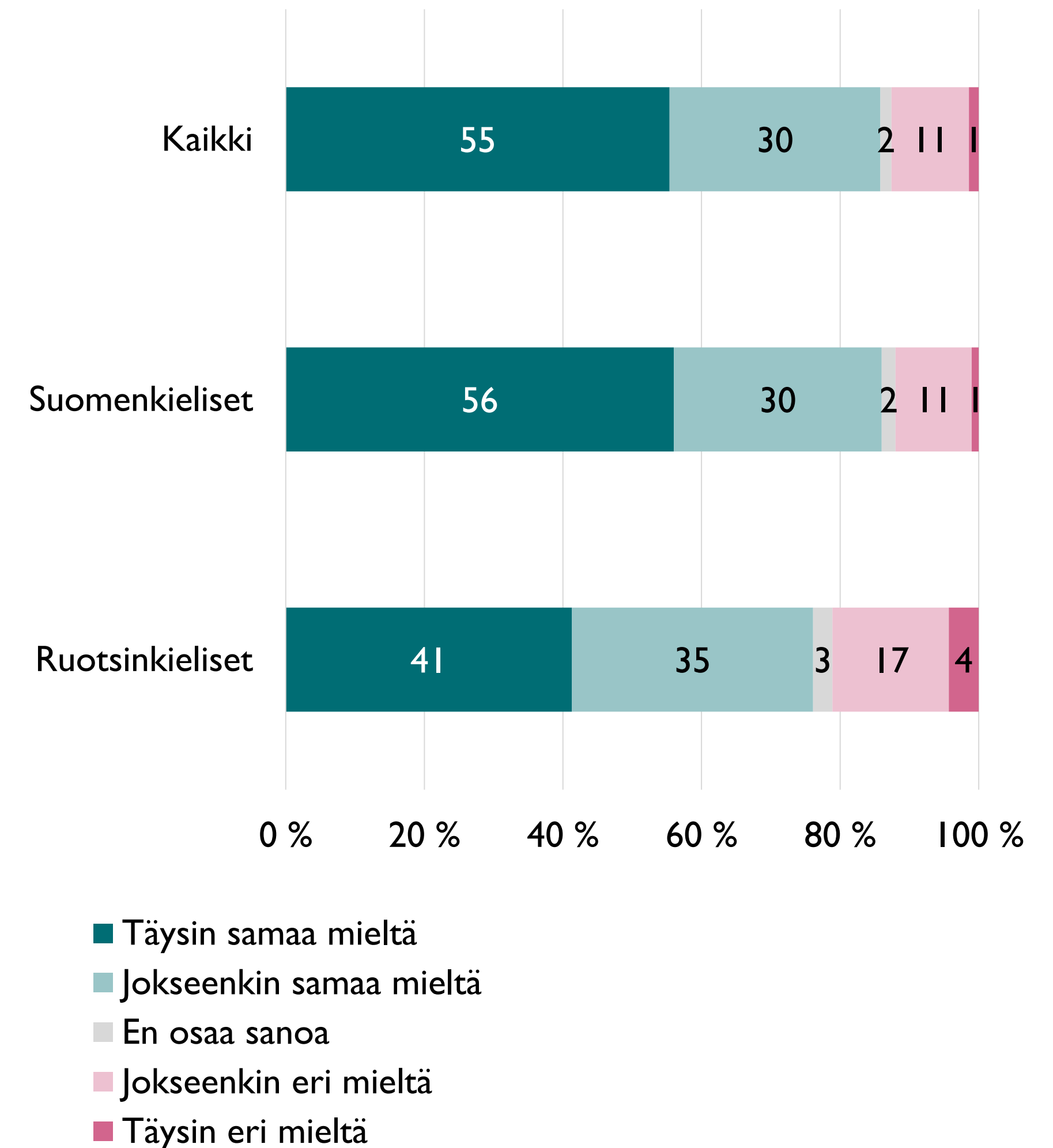
Naisten ja miesten näkemyksissä ei ole suuria eroja. 45–64-vuotiaat (90 %) ovat väittämän kanssa samaa mieltä hieman useammin kuin alle 18–34-vuotiaat (81 %).

Suomenkieliset (86 %) ovat väittämän kanssa samaa mieltä hieman useammin kuin äidinkieleltään ruotsinkieliset (76 %), mutta molemmissa kieliryhmissä ajatus siitä, että Suomessa täytyy tulla ymmärretyksi omalla äidinkielellä elää vahvana.

Myös puoluetusta vaikuttaa hieman: erityisesti perussuomalaisten (92 %) ja keskustan (91 %) kannattajat ovat väittämän kanssa usein samaa mieltä. SDP:n (83 %), kokoomuksen (83 %), vasemmistoliiton (82 %) ja RKP:n (79 %) kannattajat ovat lähellä suomalaisten keskiarvoa. Vihreiden kannattajista näin ajattelee hieman harvempi (72 %).

Yksikielistä arkea elävät ajattelevat keskimääräistä hieman useammin (93 %), että Suomessa pitäisi tulla aina ymmärretyksi suomen kielellä. Vastaavasti monikielistä arkea elävät ajattelevat näin hieman harvemmin (80 %).

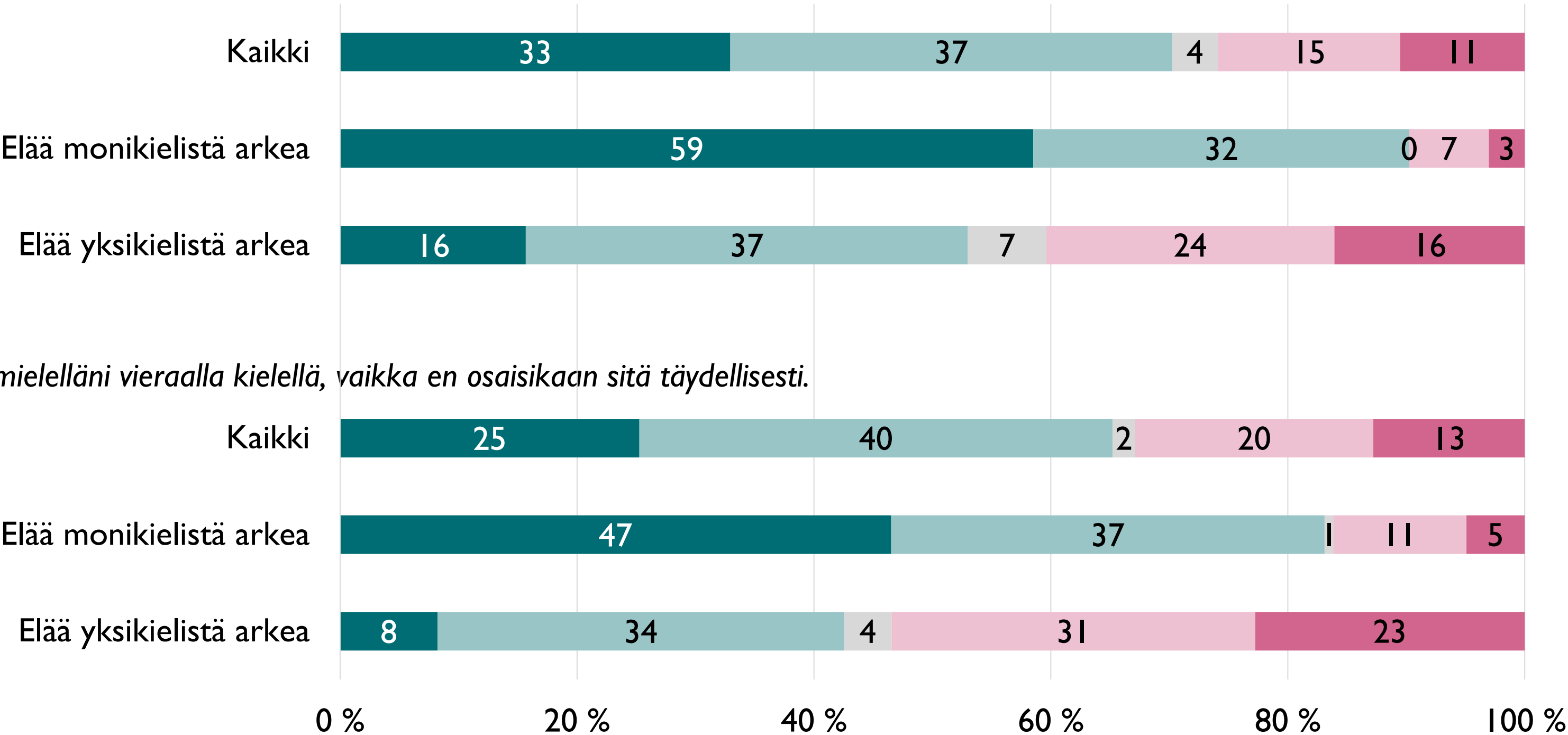
Kuvio 6. Arvioi seuraavia väittämiä. Mielestäni Suomessa pitäisi lähtökohtaisesti aina tulla ymmärretyksi suomen kielellä/ Jag tycker att utgångspunkten ska vara att man i Finland alltid ska bli förstådd på svenska. (äidinkielen mukaan, %)

Monikielistä arkea elävät ovat valmiita osallistumaan vieraskieliseen vapaa-ajan toimintaan

Kuvio 7. Arvioi seuraavia väittämiä. (arjen monikielisyyden mukaan, %)

Voisin osallistua vapaa-ajan toimintaa tai tilaisuuteen, jossa käytetään myös muuta kuin äidinkieltäni.

■ Täysin samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ En osaa sanoa ■ Jokseenkin eri mieltä ■ Täysin eri mieltä

Kaksi kolmesta suomalaisesta puhuu mielellään vierasta kieltä, vaikka ei osaisikaan sitä täydellisesti

Kuviossa 7 tarkastellaan suomalaisten valmiutta osallistua vieraskieliseen vapaa-ajan toimintaan sekä sitä, puhuvatko suomalaiset mielellään vieraalla kielellä, vaikka eivät olisi siinä täydellisiä.

70 prosenttia suomalaisista voisi osallistua vapaa-ajan toimintaan, jossa käytetään myös muuta kuin vastaajan äidinkieltä. Naisten ja miesten välillä ei ole merkittäviä eroja ja myös ikäryhmien erot ovat melko pieniä. Koulutustausta sen sijaan vaikuttaa: peruskoulutaustaisista alle puolet (46 %) olisi valmis osallistumaan vieraskieliseen vapaa-ajan toimintaan. Korkeakoulutetuista näin ajattelee yli 80 prosenttia.

Yksikielistä arkea elävistä hieman yli puolet (53 %) voisi osallistua toimintaan, jossa käytetään myös muuta kieltä, kuin vastaajan äidinkieltä. Monikielistä arkea elävien (91 %) keskuudessa osuudet ovat huomattavasti suuremmat. Myös kielitausta vaikuttaa: ruotsinkieliset (92 %) ovat selvästi valmiimpia vieraskieliseen toimintaan kuin suomenkieliset (69 %).

Vaikka vieraan kielen oppiminen ja käyttäminen voi herättää pelkoa tai esimerkiksi häpeää (ks. tunteista s.24) kaksi kolmesta (65 %) suomalaisesta käyttää mielellään vierasta kieltä siitä huolimatta, ettei osaa kieltä täydellisesti (kuvio 7).

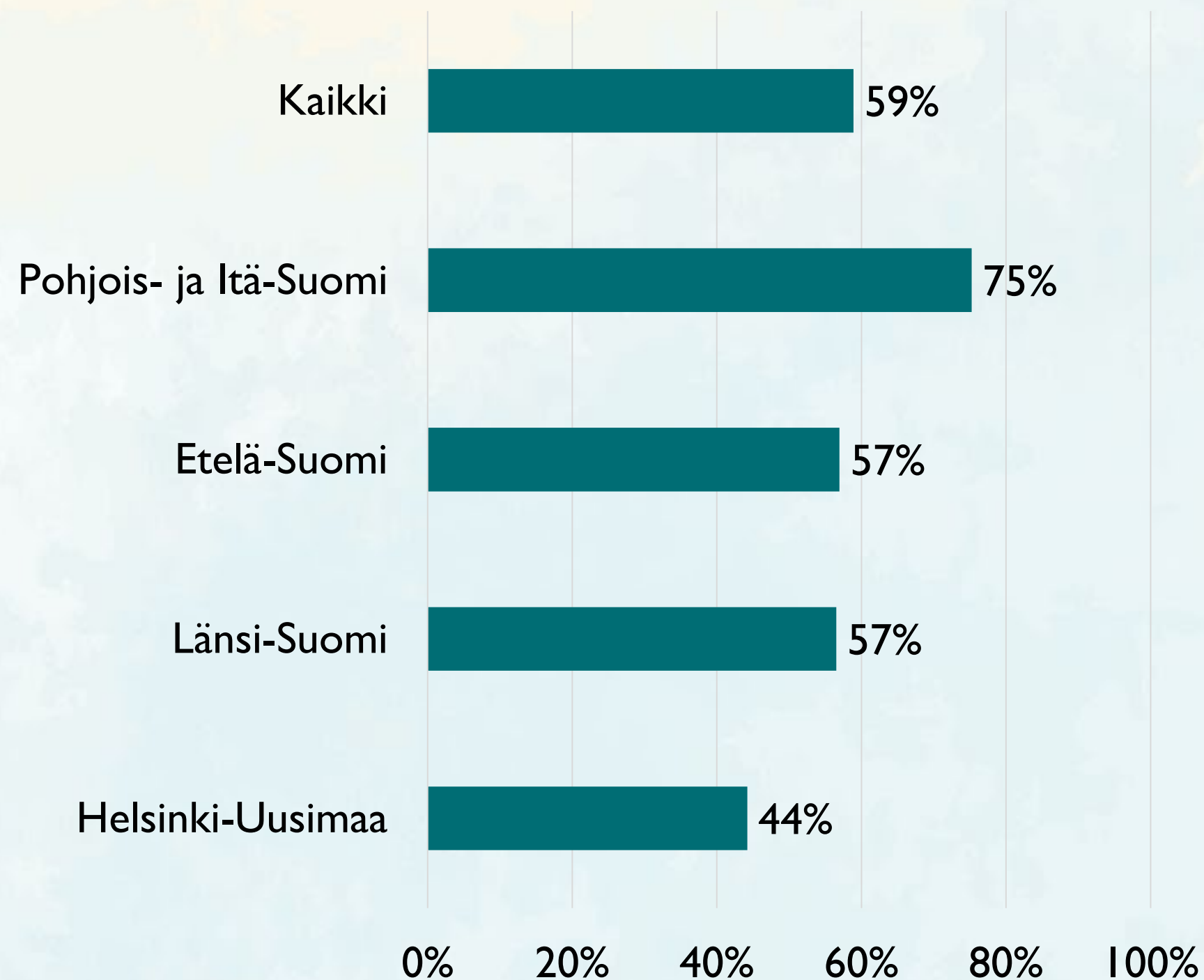
Noin 60 prosenttia alle 35-vuotiaista puhuu mielellään vieraalla kielellä, vaikka ei osaisi sitä täydellisesti. Hieman useammat keski-ikäisistä, noin 70 prosenttia, on jokseenkin tai täysin sitä mieltä, että he käyttävät mielellään kieltä puutteellisesta taidoista huolimatta. 65 ikävuoden jälkeen osuudet laskevat jälleen lähemmäs keskiarvoa. Sukupuolten välillä ei ole merkittäviä eroja.

Koulutuserot näkyvät myös kysymyksessä vieraan kielen käytöstä puutteellisilla taidoilla. **Peruskoulutaustaisista 42 prosenttia käyttää mielellään vierasta kieltä, vaikka kielitaito ei olisi täydellinen. Korkeakoulutetuista näin ajattelee yli 75 prosenttia.** Yliopiston ja ammattikorkeakoulun käyneillä on lähtökohtaisesti taustallaan enemmän kieliopintoja verrattuna peruskoulutaustaisiin. On siis jossain määrin luonnollista, että heidän kielitaitonsa on usein vahvempaa, mikä todennäköisesti tekee kielen käyttämisestä myös mielekkäämpää, vaikka täydellistä kielitaitoa ei löytyisikään.

Monikielistä arkea ja yksikielistä arkea elävien välillä on suuri ero. Alle puolet (42 %) yksikielistä arkea elävistä puhuu vierasta kieltä mielellään, vaikka ei osaisi sitä täydellisesti. Monikielistä arkea elävistä näin ajattelee kaksinkertainen osuus (84 %). **Äidinkieleltään ruotsinkieliset (86 %) ovat keskimääräistä selvästi useammin samaa mieltä siitä, että he puhuvat mielellään vieraalla kielellä puutteellisista taidoista huolimatta.**

Murteita tai slangia puhutaan erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa

Kuvio 8. Puhutko mielestäsi jotain murretta tai slangia?
(kyllä-vastaukset, suuralueen mukaan %)

90-luvun slangi

Pohojalaasta

Blandar ihop många österbottniska dialekter

Pernå-Borgå dialekt

**Pohjanmaata
suomeksi sekä
ruotsiksi**

Blandad

**Ruotsiksi Helsingin/ Sipoon slangia
ja suomeksi pohjoiskarjalaa**

Finlandssvenska. Vasa med lite Korsholm så rätt neutralt.

**Savon ja pohjosen
murretta, nuorten slangia**

Mitä nyt Etelä-Suomessa puhutaan.
En puhu kirjakieltä ainakaan.

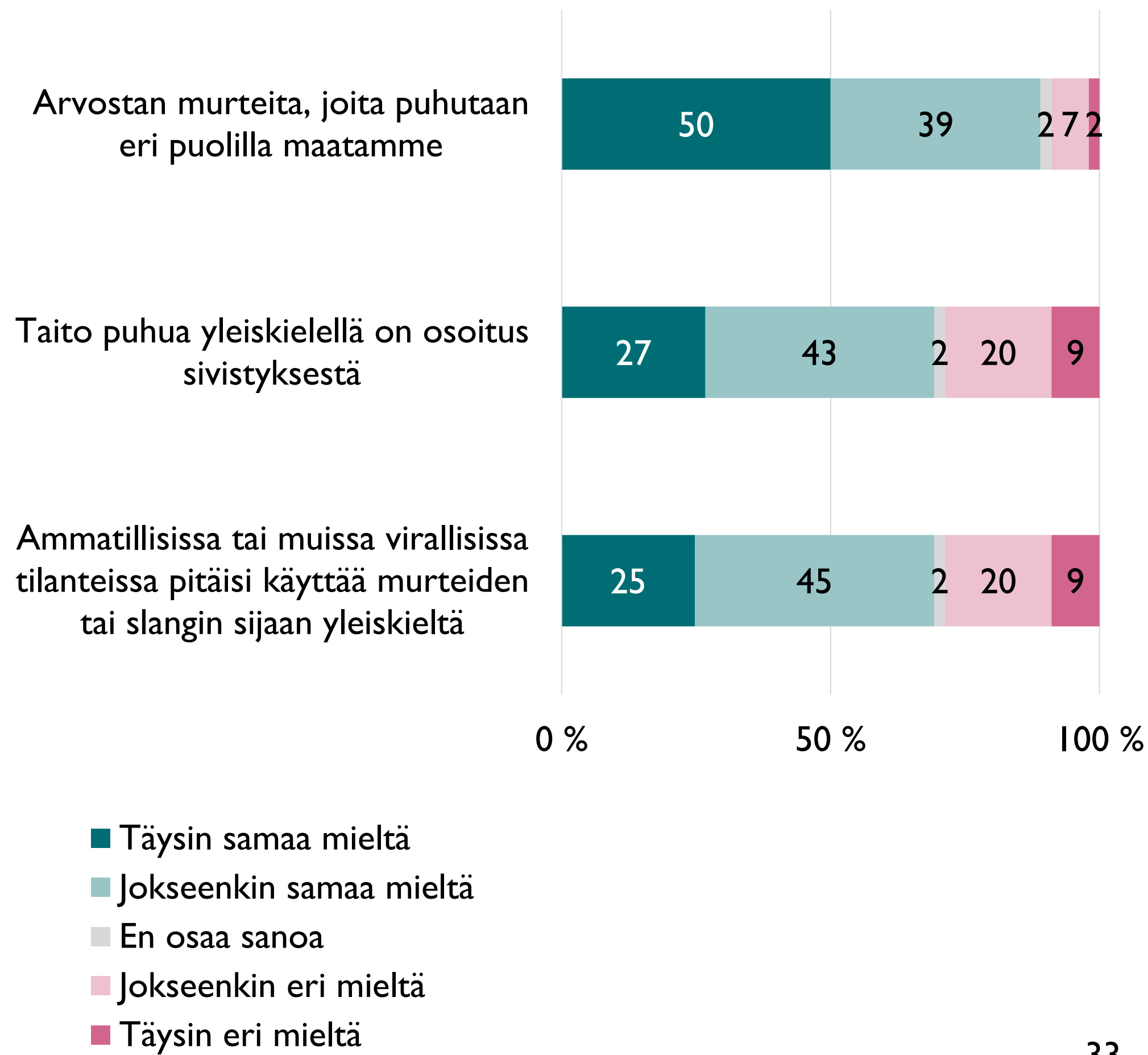
Murteita arvostetaan, mutta niille on oma paikkansa

Lähes 90 prosenttia suomalaisista arvostaa murteita, joita puhutaan eri puolilla Suomea (**kuvio 9**). Vaikka kielen variaatiot nähdään pääasiassa rikkautena, murteilla näyttää olevan rajatut paikkansa, missä tai miten niitä on suotavaa käyttää. 70 prosenttia suomalaisista pitää taitoa puhua yleiskielellä osoituksena sivistyksestä. Yhtä moni myös ajattelee, että murteiden tai slangin sijaan ammatillisissa ja muissa virallisissa tilanteissa tulisi käyttää yleiskieltä.

Äidinkieli vaikuttaa näkemyksiin jonkin verran: ruotsinkielisistä 77 prosenttia pitää taitoa puhua yleiskielellä osoituksena sivistyksestä, suomenkielisistä 68 prosenttia. Ruotsinkieliset myös ajattelevat keskimääräistä useammin (81 %), että virallisissa tilanteissa tulisi käyttää yleiskieltä.

Murteita arvostetaan laajasti koulutustaustoista riippumatta, mutta yliopiston käyneet (78 %) ovat keskimääräistä useammin sitä mieltä, että yleiskieli on osoitus sivistyksestä. He myös ovat muita tarkempia siitä, missä murteita ei tulisi käyttää: 79 prosenttia yliopiston käyneistä ajattelee, että ammatillisissa ja muissa virallisissa tilanteissa tulisi käyttää yleiskieltä murteen sijaan. Yliopiston käyneitäkin enemmän samanmielisiä väittämän kanssa löytyy yli 75-vuotiaista: 84 prosenttia ajattelee yleiskielen olevan sopiva tyyli virallisissa ja ammatillisissa tilanteissa.

Kuvio 9. Arvioi seuraavia väittämiä.(%)

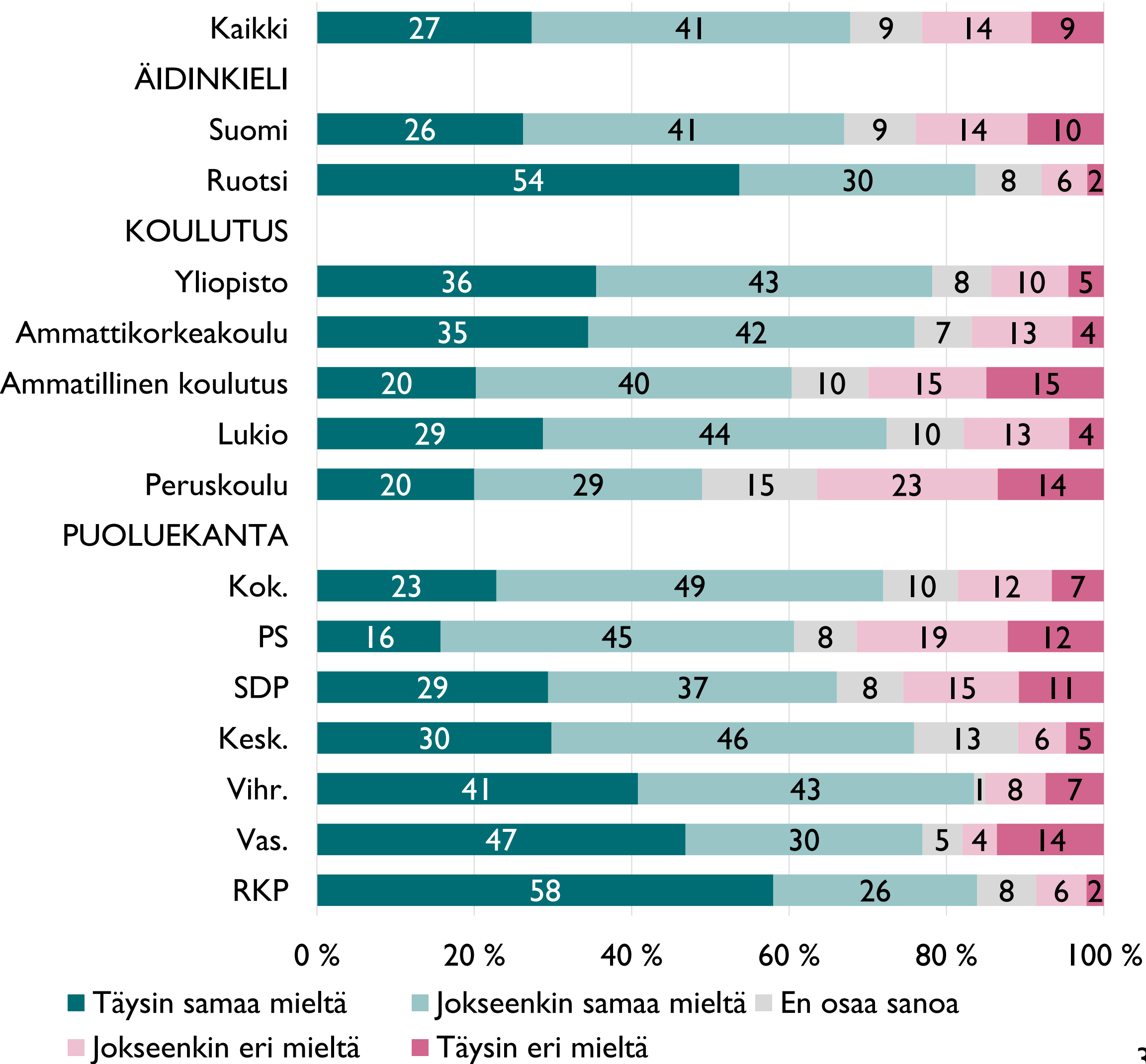
Suomalaiset ovat valmiita auttamaan kansalliskielten oppimisessa

Kaksi kolmesta (68 %) on valmis suomenkielisenä auttamaan ruotsinkielisiä suomen oppimisessa (**kuvio 10**). Mielenkiintoinen havainto on, että äidinkielenään ruotsia puhuvat ovat selvästi valmiimpia auttamaan kielen oppimisessa niitä, jotka eivät puhu ruotsia. **Jopa 84 prosenttia ruotsinkielisistä on valmiita auttamaan ruotsin kielen oppimisessa suomenkielisiä.** Monikielistä arkea elävillä (84 %) on selvästi useammin halua auttaa kielen oppimisessa kuin yksikielistä arkea elävillä (56 %).

Yliopiston, ammattikorkeakoulun tai lukion käyneet ovat useammin samaa mieltä väittämän kanssa kuin peruskoulun ja ammattikoulun käyneet.

Perussuomalaisten kannattajat erottuvat hieman muista valmiudessaan opettaa ruotsinkielisille suomea. Heistäkin kuitenkin yli 60 prosenttia on väittämästä jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Eniten auttamishalua löytyy RKP:n (94 %) ja vihreiden kannattajakunnasta (84 %).

Kuvio 10. Suomenkielisenä olen valmis auttamaan ruotsinkielisiä suomen kielen oppimisessa/ Jag är som svenskspråkig beredd att hjälpa finskspråkiga att lära sig svenska. (%)

Valtaosa suomalaisista on valmis auttamaan maahanmuuttajia oppimaan suomea tai ruotsia

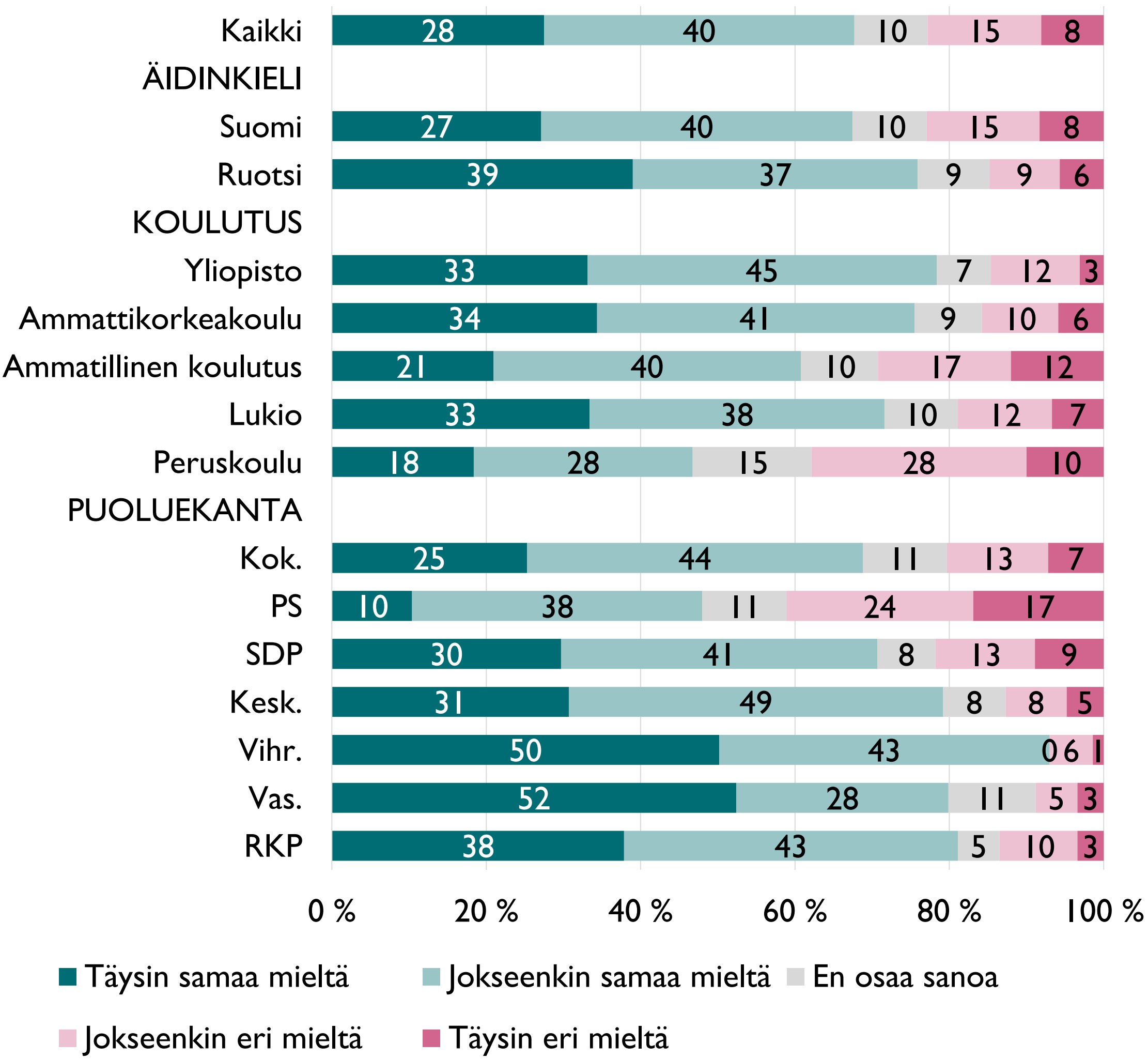
Kuviosta II nähdään, että kaksi kolmesta (68 %) suomalaisesta on valmis auttamaan maahanmuuttajia oppimaan suomea tai ruotsia.

Ruotsinkieliset ovat hieman suomenkielisiä useammin väittämän kanssa samaa mieltä. Oman arjen monikielisyys vaikuttaa selvästi enemmän: monikielistä arkea elävät (81 %) ovat väittämän kanssa samaa mieltä selvästi useammin kuin yksikielistä arkea elävät (54 %).

Yliopiston, ammattikorkeakoulun tai lukion käyneissä on enemmän auttamishaluisia kuin peruskoulun ja ammattikoulun käyneissä. Puoluetaustan mukaan auttamisenhaluisina erottuvat vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat. Perussuomalaisten kannattajat ovat väittämän kanssa samaa mieltä keskimääräisitä harvemmin, mutta heistäkin lähes puolet on valmiita auttamaan maahanmuuttajia oppimaan suomea tai ruotsia.

Selitystä auttamishalukkuuteen voidaan etsiä kielitaidosta ja toisaalta asenteista. On ymmärrettävää, että vain harvoin vieraita kieliä kohtaavat suomalaiset ovat vähemmän valmiita auttamaan kielen opiskelussa. Monella rajoja asettaa myös oma vieraiden kielten osaaminen. Peruskoulutaustaisista suomalaisista 30 prosenttia kertoo ettei puhu lainkaan vieraita kieliä. Ammattikoulun käyneistä 15 prosenttia kertoo näin.

Kuvio II. Olen valmis auttamaan maahanmuuttajia oppimaan suomea tai ruotsia (%)

3. Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi kansalliskielillä ja niiden oppimisessa halutaan auttaa myös muita

Pohdintaa tuloksista

Suomessa arvostetaan oikeaoppista yleiskieltä, mutta sallivammalle suhtautumiselle olisi tilausta.

Suhtautuminen murteisiin on Suomessa kaksijakoista: niitä arvostetaan, mutta monien suomalaisten mielestä niille on oma rajattu paikkansa. Murteet ovat vahva osa henkilökohtaista ja paikallista identiteettiä, mutta niiden käyttö on tilannesidonnaista.

Yleiskielen puhumista pidetään sivistyksen tunnusmerkkinä, ja sitä kaivataan erityisesti ammatillisiin ja virallisiin yhteyksiin.

Tilanteissa, joissa viranomainen on asiantuntija ja päätöksentekijä, ja kansalainen on palvelun tarvitsija, yleiskieli voi tuoda selkeyttä sekä auttaa ylläpitämään institutionaalista etäisyyttä. Murre voi tuntua liian tuttavalliselta ja siksi "sopimattomalta" viralliseen tilanteeseen.

Suomea tai ruotsia vasta oppivan ulkomaalaisen voi olla vaikea hahmottaa murteiden eroja (ks. esim. Hippi 2023). Kieltä opitaan usein uudessa asuinympäristössä, ja keskustelut ovat arjen tilanteisiin liittyviä. Salliva ja joustava suhtautuminen murteiden ja kansalliskieltemme puhumiseen voi hyödyttää kaikkia niitä, jotka eivät puhu yleiskieltä.

Suomen ja ruotsin aseman vaaliminen ei ole ristiriidassa kansainvälistymisen kanssa.

Suomalaisten mielestä Suomessa pitäisi aina tulla ymmärretyksi kotimaisilla kielillämme. Tämä kanta on erityisen ymmärrettävä niiltä vastaajilta, joilla ei itsellään ole valmiuksia toimia esimerkiksi englanniksi.

Se, että näin ajattelee myös valtaosa monikielistä arkea elävistä, voi kertoa empatiasta. Monikielisessä arjessa luontevasti navigoivat suomalaiset saattavat tunnistaa, että sama ei onnistu kaikilta. Näitä kantoja voi selittää myös halu ylipäänsä tukea kansalliskielten asemaa yhteiskunnassa.

On hyvä tunnistaa, että kaikki maahanmuuttajatkaan eivät puhu englantia. Heille suomen tai ruotsin oppiminen voi siksi olla erityisen tärkeä väylä kiinnittyä yhteiskuntaan.

Lisäksi valtion omat kielet ovat usein osa sen erottuvia ja kiehtoviakin piirteitä myös ulkomaalaisille, kuten maassa vieraileville turisteille.

3. Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi kansalliskielillä ja niiden oppimisessa halutaan auttaa myös muita

Pohdintaa tuloksista

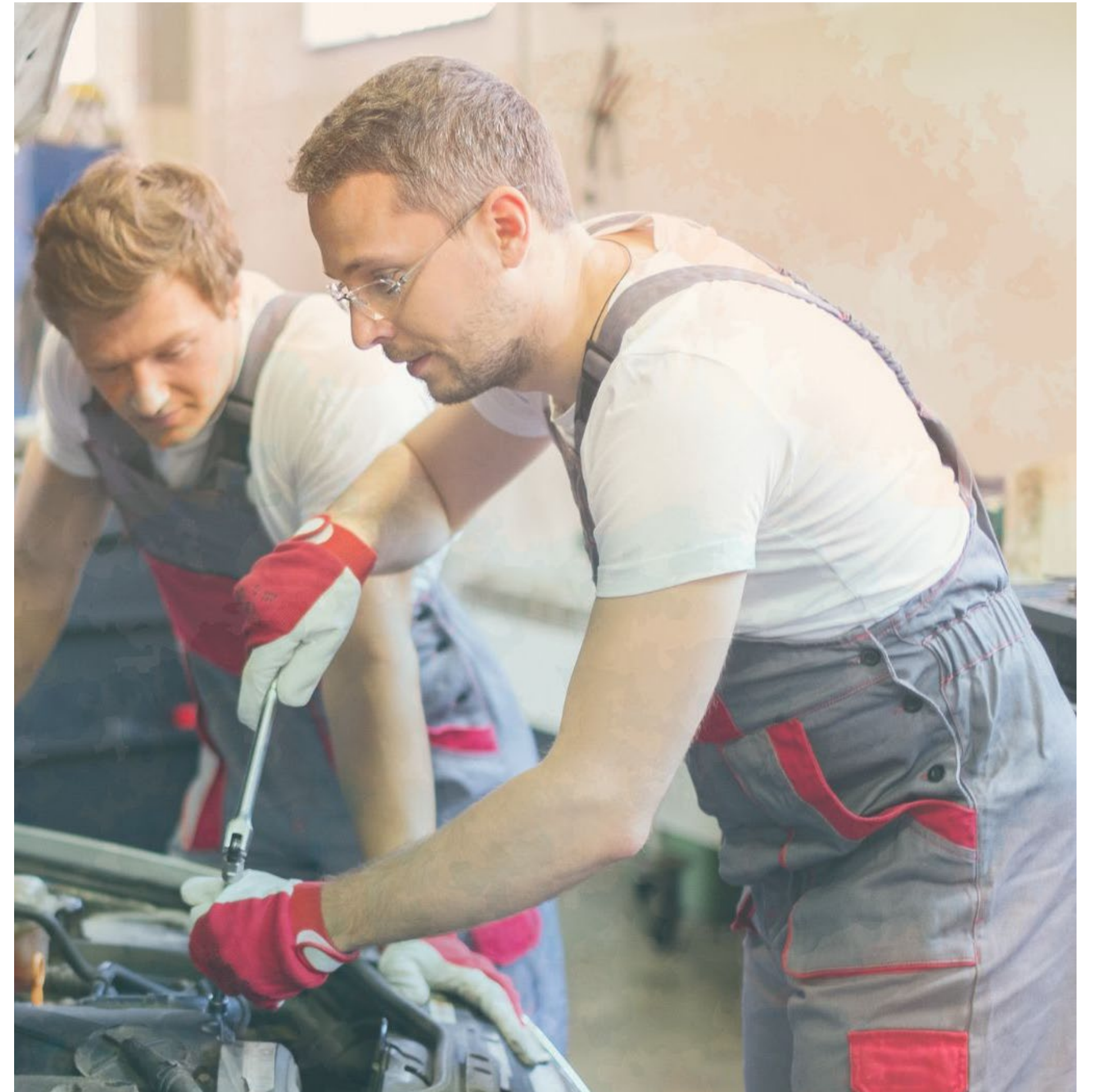
Suomalaisilla on valmius auttaa muita oppimaan kansalliskieliämme – tätä kannattaa hyödyntää esimerkiksi työpaikoilla.

Jopa yllättävän moni suomalainen haluaa auttaa muita oman äidinkielensä oppimisessa.

Arjessa monikielisyys näyttäytyy nyt itseään ruokkivana myönteisenä kierteenä. Monikielistä arkea elävistä suomalaisista 90 prosenttia on valmiita tukemaan maahanmuuttajia kielen oppimisessa, ja muistakin suurin osa, 68 prosenttia.

Näihin talkoisiin ovat valmiita kaikkien puolueiden, myös perussuomalaisten kannattajat. Vaikka puolue tunnetaan torjuvasta suhtautumisesta maahanmuuttoon, kansalliskielten arvo korostuu myös heidän ajattelussaan ja todennäköisesti selittää tulosta.

Valmius auttaa kielten oppimisessa voi kertoa myös suomalaisten avoimuudesta olla vuorovaikutuksessa muita kieliä puhuvien kanssa. Kun kieltä saa oppia suomessa jo asuvilta, voi tulija samalla saada arvokasta tietoa yhteiskunnasta, kulttuurista ja tavoista. Kaikki tämä voi edistää Suomeen kotitumista ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi tuloa.

4. Monikielistyvässä Suomessa viranomaispalvelut halutaan edelleen omalla äidinkielellä

Tiivistelmä tuloksista

- Noin kaksi kolmesta suomalaisesta vaihtaa mielellään kielen esimerkiksi englantiin, mikäli asiakaspalvelija ei osaa vastaajan äidinkieltä hyvin.
- Enemmistö suomalaisista hyväksyy asiakaspalvelun esimerkiksi kaupassa tai ravintolassa muulla kuin omalla äidinkielellään. Ruotsinkieliset hyväksyvät vieraskielisen palvelun selvästi suomenkielisiä useammin.
- Yli puolet suomalaisista olisi valmis hyväksymään hoitoa lääkäriltä tai sairaanhoitajalta, joka vielä opettelee suomen tai ruotsin kieltä.
- Valtaosa suomalaisista ei olisi valmis hyväksymään sitä, että he saisivat viranomaistilanteissa palvelua muulla kuin äidinkielellään. Lähes puolet on täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Sammanfattning av resultaten

- Ungefär två tredjedelar av finländarna byter gärna språk till engelska, till exempel om en anställd inom kundtjänsten inte talar respondentens modersmål så bra.
- Största delen av finländarna accepterar kundservice på ett annat språk än sitt modersmål till exempel i en butik eller restaurang. Svenskspråkiga accepterar tjänster på ett främmande språk klart oftare än finskspråkiga.
- Över hälften av finländarna är beredda att vårdas av en läkare eller sjukskötare som fortfarande lär sig finska eller svenska.
- Största delen av finländarna skulle inte vara beredda att acceptera service på ett annat språk än sitt modersmål inom offentlig service. Nästan hälften av de svarande håller inte alls med om påståendet.

Asiakaspalvelutilanteissa vaihdetaan mieluusti vieraaseen kieleen

Noin kaksi kolmesta suomalaisesta vaihtaa mielellään kielen esimerkiksi englantiin, mikäli asiakaspalvelija ei osaa vastaajan äidinkieltä hyvin (**kuvio 12**). Ruotsinkieliset ovat suomenkielisiä valmiimpia vaihtamaan kieltä. Sukupuolten välillä ei ole juurikaan eroja.

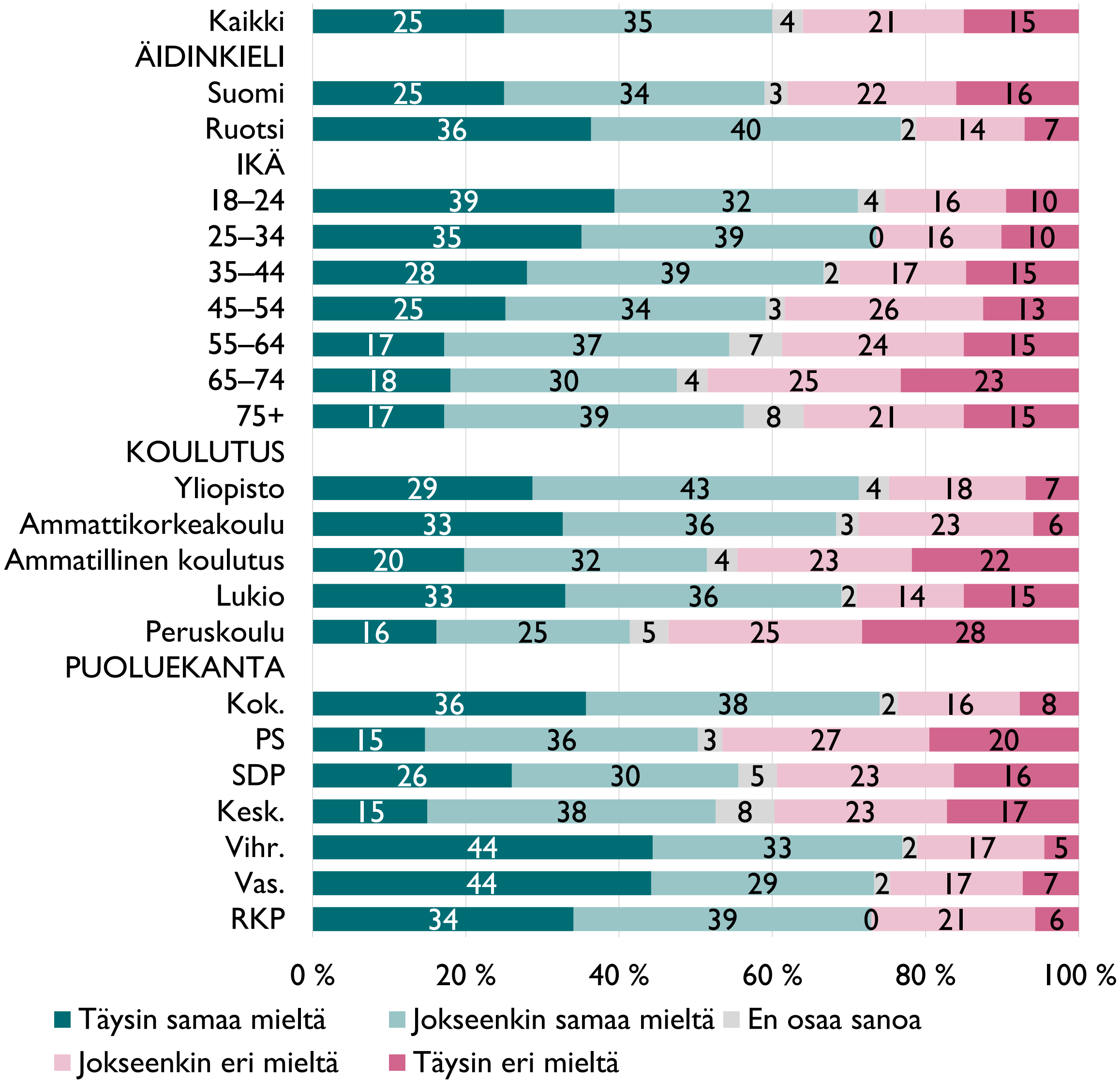
Nuoret ikäluokat ovat keskimäärin iäkkäitä valmiimpia vaihtamaan kieltä. Nuorille vieraskieliset palvelutilanteet voivat olla tutumpia ja heidän kielitaitonsa voi olla myös parempaa verrattuna iäkkäisiin keskimäärin.

Korkeakoulutetut ja lukion käyneet ovat ammattikoulu- ja peruskoulutautaisia useammin sitä mieltä, että he vaihtavat mielellään vieraaseen kieleen asiakaspalvelutilanteessa.

Puoluetaustan mukaan väittämän kanssa samaa mieltä ovat keskimääräistä useammin vihreiden, vasemmistoliiton, kokoomuksen ja RKP:n kannattajat.

Kielen ovat valmiita vaihtamaan luonnollisesti useammin ne, jotka puhuvat vieraita kieliä kuin ne, jotka eivät puhu niitä. Suomalaisista, jotka eivät puhu lainkaan vieraita kieliä (n=111), vain 7 prosenttia on väittämästä jokseenkin tai täysin samaa mieltä.

Kuvio 12. Jos asiakaspalvelija ei osaa äidinkieltäni hyvin, vaihdan mielelläni vieraaseen kieleen (esim. englantiin). (%)

Ruotsinkieliset hyväksyvät vieraskielisen palvelun keskimääräistä useammin

Reilu puolet suomalaista hyväksyy asiakaspalvelutilanteessa palvelun muulla kuin äidinkielellään (**kuvio 13**).

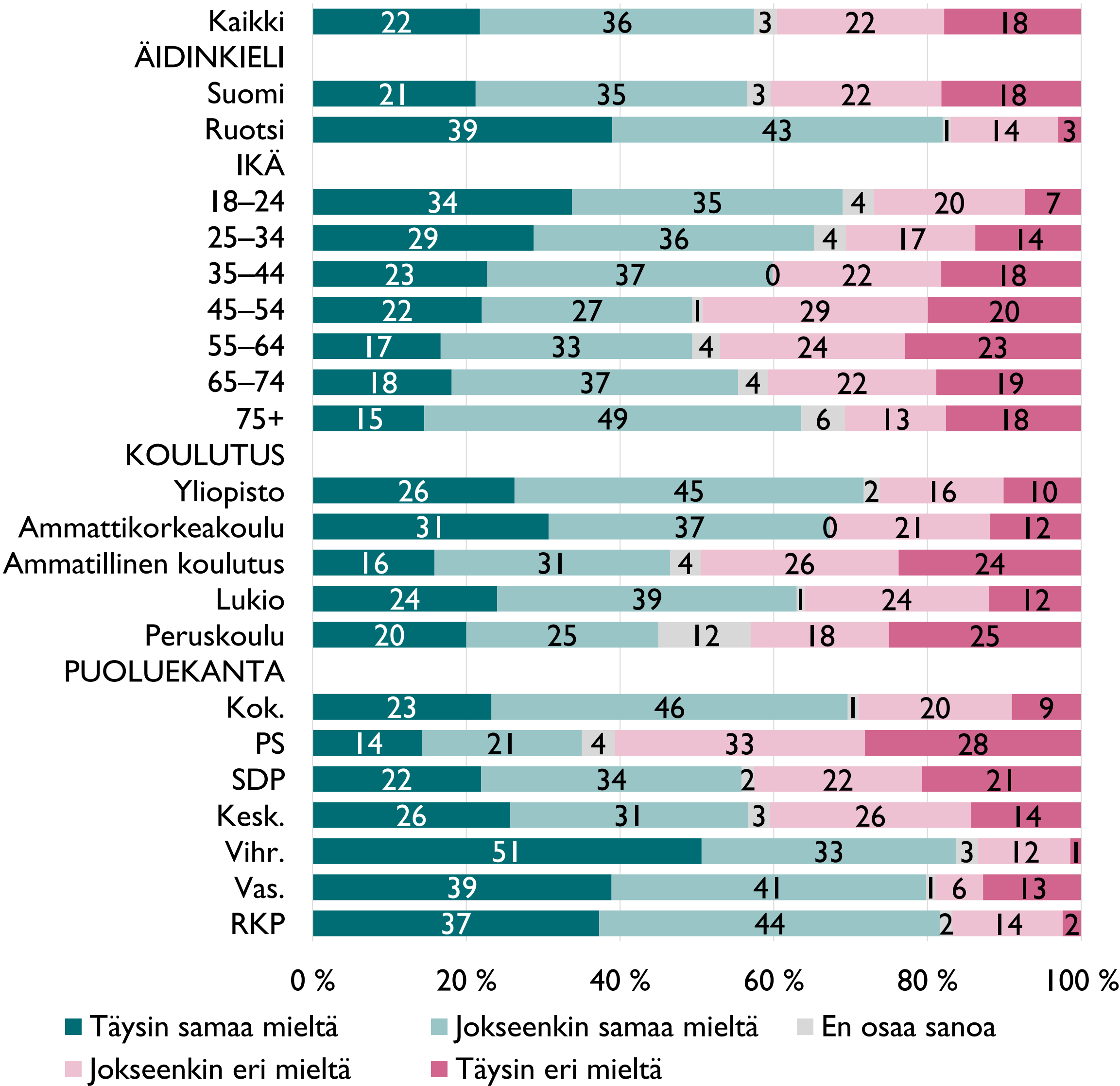
Äidinkielenään ruotsia puhuvat suhtautuvat väittämään myönteisesti useammin kuin suomenkieliset. Nuoret ovat hieman ikääntyneitä useammin väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

Myös kielitaito vaikuttaa: niistä, jotka eivät puhu lainkaan vieraita kieliä, vain 22 prosenttia on väittämän kanssa samaa mieltä.

Puolueiden kannattajien väliset erot ovat suuria. Perussuomalaisten kannattajista vain reilu kolmannes (35 %) hyväksyy vieraskielisen palvelun esimerkiksi kaupassa tai ravintolassa. Vihreiden (84 %), RKP:n (81 %) ja vasemmistoliiton (80 %) kannattajakunnissa vieraskielinen palvelu hyväksytään selvästi useammin. Näkemyserot liittyvät ensisijaisesti asenteisiin, eivät esimerkiksi kielitaitoon: perussuomalaisten kielitaito ei eroa ratkaisevasti muiden puolueiden kannattajien kielitaidosta.

Kuvion ulkopuolelta voidaan todeta, että suuralueista Helsinki-Uusimaalla asuvista suomalaisista 65 prosenttia hyväksyy palvelun muulla kuin äidinkielellään. Pohjois- ja Itä-Suomessa vieraskielisen palvelun hyväksyy reilu puolet (53 %). Kyse voi siis olla myös tottumuksesta: pääkaupunkiseudulla vieraskielinen asiakaspalvelu on jo arkipäivää.

Kuvio 13. Hyväksyn asiakaspalvelutilanteessa (kaupassa, ravintolassa yms.) palvelun muulla kuin äidinkielelläni. (%)

Enemmistö suomalaisista hyväksyy hoitoa kieltä vasta opettelevalta lääkäriltä tai sairaanhoitajalta

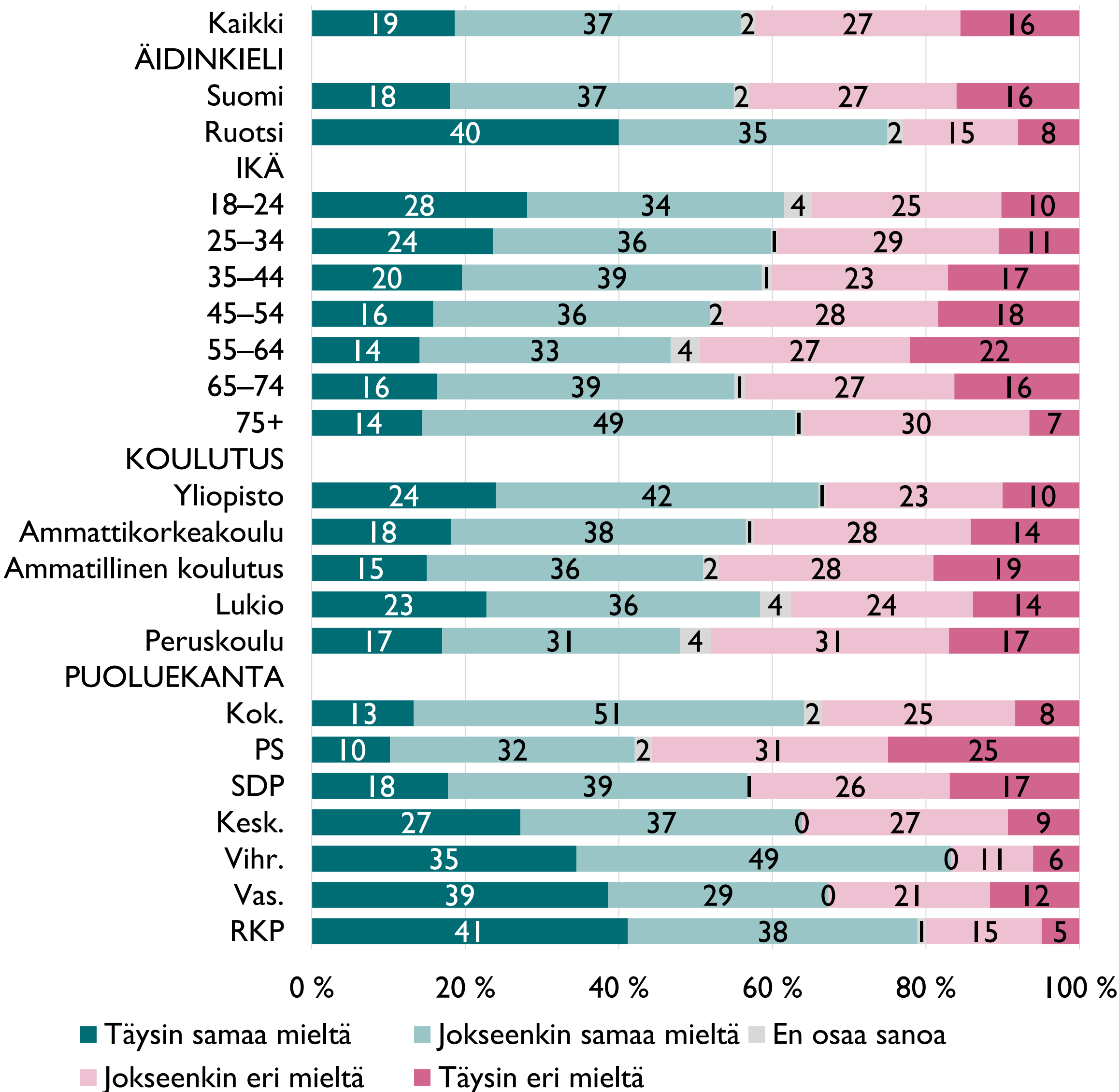
Väestön ikääntyminen sekä terveydenhuoltohenkilökunnan osaajapula ovat lisänneet painetta ulkomaalaisen työvoiman rekrytointeihin. Etenkin julkisessa terveydenhuollossa vaatimus kansalliskielten osaamisesta vaikeuttaa osaajapulaan vastaamista. **Kuviosta 14** nähdään, että yli puolet suomalaisista on valmis hyväksymään hoitoa lääkäriltä tai sairaanhoitajalta, joka vielä opettelee suomen tai ruotsin kieltä.

Ruotsinkieliset suhtautuvat keskimääräistä selvästi useammin myönteisesti ajatukseen saada hoitoa sairaanhoitajalta tai lääkäriltä, jonka kieliopinnot voivat olla vielä vaiheessa.

Eniten väitteen kanssa eri mieltä olevia on 55–64-vuotiaissa, ammattikoulu- ja peruskoulutautaisissa sekä perussuomalaisten kannattajissa. Muita useammin myönteisesti ajatukseen suhtautuivat vihreiden ja RKP:n kannattajat.

Suomalaisten avoimuutta suomea tai ruotsia opettelevaa hoitohenkilökuntaa kohtaan voi osaltaan selittää se, että maahanmuuttajien toivotaan oppivan suomea tai ruotsia. Suomessa on myös pula alan osaajista, joten vastauksissa voi olla mukana ripaus realismia.

Kuvio 14. Olisin valmis hyväksymään hoitoa lääkäriltä tai sairaanhoitajalta, joka vielä opettelee suomen kieltä./ Jag accepterar att få vård av en läkare eller sjuksköterska som fortfarande håller på att lära sig svenska. (%)

Viranomaispalvelut vieraalla kielellä eivät saa suomalaisten hyväksyntää

Valtaosa suomalaisista ei olisi valmis hyväksymään sitä, että he saisivat viranomaistilanteissa palvelua muulla kuin äidinkielellään (**kuvio 15**). Lähes puolet on täysin eri mieltä väittämän kanssa.

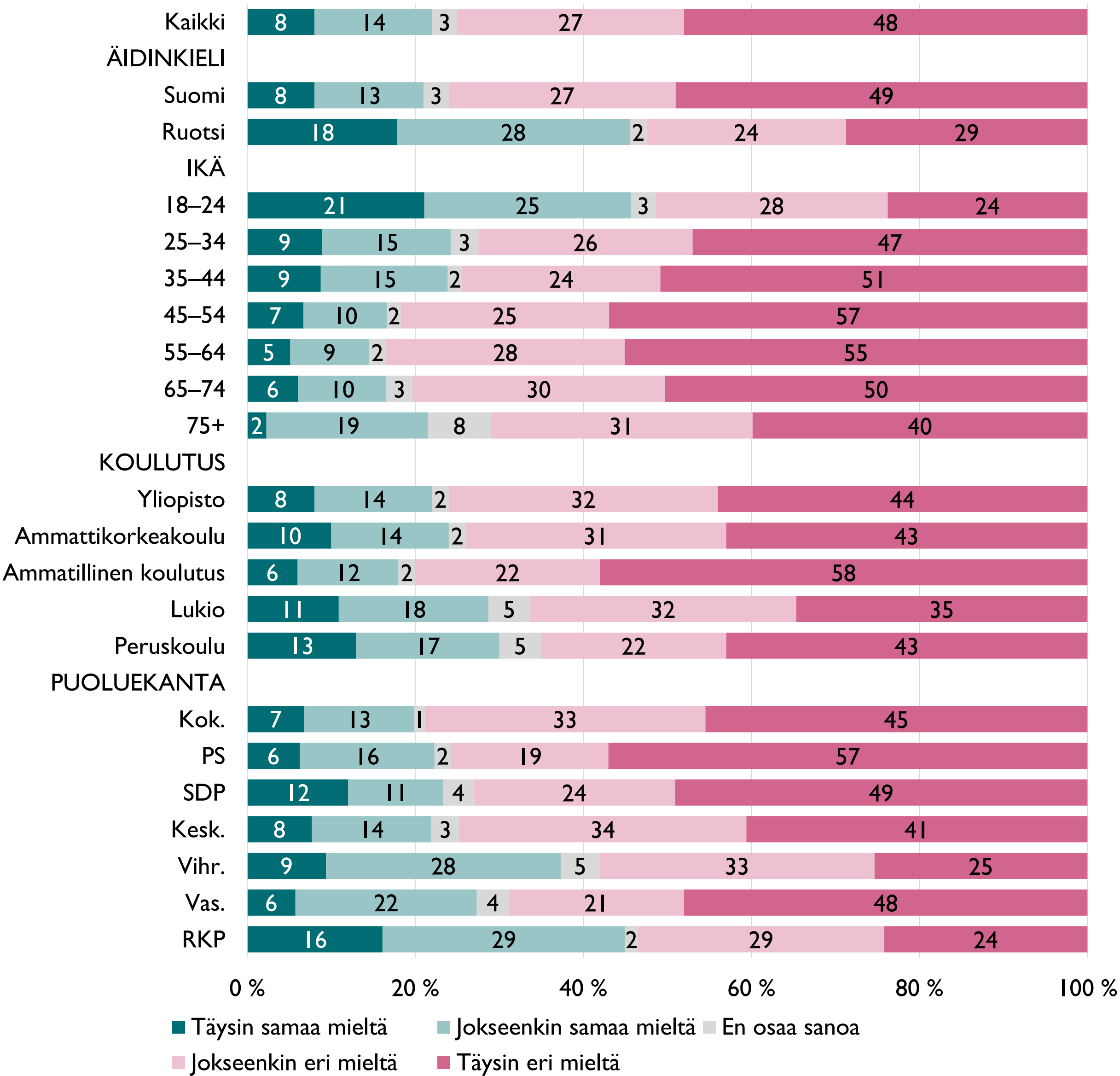
Ruotsia äidinkielenään puhuvat ovat väittämän kanssa samaa mieltä suomenkielisiä selvästi useammin, joskaan heistäkään yli puolet ei hyväksyisi viranomaispalveluita muulla kuin äidinkielellään.

Tilanne voi olla tuttu ruotsinkielisille suomalaisille. He eivät välttämättä aina saa palvelua omalla äidinkielellään (kielellisten oikeuksien ja palveluiden toteutumisesta kaksikielisissä kunnissa ks. Vento 2025). Toisaalta muita myönteisempää suhtautumista voi selittää myös suomen kielen taito. Moni ruotsinkielisistä voi puhua suomea niin hyvin, ettei viranomaisasioiden hoitaminen suomen kielellä huoleta.

Kaikista nuorin ikäryhmä, 18–24-vuotiaat erottuu muista: heistä lähes puolet (46 %) olisi valmis asioimaan viranomaisten kanssa myös muulla kielellä kuin äidinkielellään.

Vihreiden ja erityisesti RKP:n kannattajat ovat väittämän kanssa hieman useammin samaa mieltä kuin muiden puolueiden kannattajat.

Kuvio 15. Olisin valmis hyväksymään viranomaisasiointitilanteissa palvelun muulla kuin äidinkielelläni. (%)

Monikielistä arkea elävät suhtautuvat vieraskielisiin palvelu- ja viranomaistilanteisiin sallivammin

Kuvio 16. Arvioi seuraavia väittämiä.

Täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevien osuudet (%)

ELÄVÄT YKSIKIELISTÄ
ARKEA

ELÄVÄT MONIKIELISTÄ
ARKEA

Jos asiakaspalvelija ei osaa äidinkieltäni hyvin, vaihdan mielelläni vieraaseen kieleen (esim. englantiin). (%)

42%

80%

Hyväksyn asiakaspalvelutilanteessa (kaupassa, ravintolassa yms.) palvelun muulla kuin äidinkielelläni. (%)

40%

81%

Olisin valmis hyväksymään viranomaisasiointitilanteissa palvelun muulla kuin äidinkielelläni. (%)

11%

44%

Olisin valmis hyväksymään hoitoa lääkäriltä tai sairaanhoitajalta, joka vielä opettelee suomen/ruotsin kieltä. (%)

48%

70%

Arjen kieliympäristö näkyy asenteissa

Suomalaiset, jotka eivät kohtaa vieraita kieliä arjessaan, suhtautuvat huomattavasti torjuvammin ajatukseen vieraskielisistä palveluista tai hoidon saamisesta kehittyvällä suomen tai ruotsin kielellä kuin monikielistä arkea elävät (**kuvio 16**).

Esimerkiksi noin 40 prosenttia yksikielistä arkea elävistä vaihtaa mielellään vieraaseen kieleen asiakaspalvelutilanteessa – monikielistä arkea elävistä jopa 80 prosenttia. Saman suuntainen tulos saadaan väittämässä siitä, hyväksyykö vastaaja asiakaspalvelutilanteessa palvelun muulla kuin omalla äidinkielellään.

Erityisen mielenkiintoiseksi tuloksen tekee se, että asenne-erot eivät liity yksinomaan kielitaitoon. Yksikielistä arkea elävistä suurin osa (80 %) osaa puhua äidinkieltänsä lisäksi yhtä tai useampaa vierasta kieltä. Ryhmän kielitaito on vain hieman heikompaa kuin suomalaisten keskimäärin. Tästä huolimatta heidän näkemyksensä arjen monikielisistä tilanteista on huomattavasti kielteisempi kuin monikielistä arkea elävillä.

Tulos viittaa siihen, että arjen monikielinen kanssakäyminen vaikuttaa ratkaisevalla tavalla asenteisiin. Erilaisten kielten kohtaaminen jokapäiväisissä tilanteissa pehmentää kielenkäyttöön liittyviä asenteita.

4. Monikielistyvässä Suomessa viranomaispalvelut halutaan edelleen omalla äidinkielellä

Pohdintaa tuloksista

Suomalaisten kannattaisi rohkaistua kysymään, haluaako ulkomaalainen yrittää jutella suomeksi tai ruotsiksi.

Suomalaisten kannattaisi käydä arjessa avoimempaa keskustelua kielen käyttöön liittyvistä käytännöistä ja valinnoista. Vuoropuhelu auttaisi myös välttämään väärinkäsityksiä.

Noin kaksi kolmesta suomalaisesta vaihtaa mielellään kielen esimerkiksi englantiin, mikäli asiakaspalvelija ei vielä osaa hyvin suomea (tai ruotsia).

Kielen vaihtamisen tarkoitus voi olla hyvä: ottaa puhekumppani huomioon vaihtamalla ”helpompaan” kieleen, jota toinen ehkä osaa paremmin.

Taustalla voi olla myös kärsimättömyyttä tai pyrkimystä hoitaa tilanne mahdollisimman sujuvasti – kieltä vasta opettelevan kanssa kommunikointi vaatii enemmän myös keskustelukumppanilta.

Esimerkiksi asiakaspalvelija, joka vasta opettelee suomea, voi kokea tilanteessa häpeää siitä, ettei hänen kielitaitonsa asiakkaan mielestä riitä suomenkieliseen asiakaspalveluun.

Suomalaiset kuitenkin toivovat ulkomailta muuttaneiden oppivan suomea tai ruotsia, joten kielen oppimiselle kannattaa antaa tilaisuuksia.

Ulkomailta muuttaneiden osuus työelämässä lisääntyy – siksi suomalaisten valmius joustaviin kielikäytäntöihin on lupaava signaali.

Suomalaisten avoimuudesta uusille kielikäytännöille kertoo suhtautuminen hoidon vastaanottamiseen kansalliskieltä vasta opettelevalta lääkäriltä tai sairaanhoitajalta. Enemmistö suomalaisista on tähän valmiita, ja yli 75-vuotiaiden valmius on ikäryhmien korkeinta.

Tulokset voivat heijastella ulkomaalaisten jo kasvanutta määrää hoitoalalla. Esimerkiksi vanhusten hoivapalveluissa henkilökunta on jo usein kansainvälistä. Tulokset voivat kertoa myös myönteisistä kokemuksista: hoitotilanteet ovat sujuneet.

Joustavuudelle ja sallivuudelle ammatillisissa kielenkäyttötilanteissa on tarvetta, sillä väestön ikääntyessä ja yhteiskunnan kansainvälistyessä yhä useampien alojen ammattilaiset tulevat olemaan taustaltaan ulkomaalaisia.

Se, oppivatko muualta tänne muuttaneet osaajat työssään suomea tai ruotsia, on paljolti kiinni myös meistä suomalaisista. Parhaassa asemassa kieliä oppimaan ovat ne, joiden työssä tähän tarjoutuu tilaisuuksia.

5. Kieliympäristö tulevaisuudessa

Tiivistelmä tuloksista

- Noin puolet suomalaisista toivoo, että tulevaisuudessa Suomessa käytetään luontevammin eri kieliä rinnakkain. Vajaa puolet on päinvastaista mieltä.
- Suomalaisista 93 prosenttia toivoo, että maahanmuuttajat oppisivat puhumaan suomea tai ruotsia.
- Reilu kolmannes toivoo, että englanti nousisi viralliseksi asiointikieleksi suomen ja ruotsin rinnalle. Valtaosa suomalaisista ei kuitenkaan toivo tällaista kehitystä.
- Lähes kaksi kolmesta suomalaisesta toivoo, että saamen kielen asemaa vahvistettaisiin tulevaisuudessa.
- Vajaa puolet suomalaisista on arjessaan hyödyntänyt kielisovelluksia vieraskielisissä kanssakäymisissä. Vaikka sovellusten käyttö on monelle tuttua, vain harvat suomalaiset toivovat, että sovellukset tulkkaisivat tulevaisuudessa ja kielten opiskelusta tulisi turhaa.

Sammanfattning av resultaten

- Ungefär hälften av finländarna hoppas att man i framtiden använder olika språk parallellt på ett naturligare sätt. Mindre än hälften tycker tvärtom.
- 93 procent av finländarna önskar att invandrarna ska lära sig finska eller svenska.
- En dryg tredjedel hoppas att engelskan ska bli ett officiellt kommunikationsspråk tillsammans med finskan och svenskan. Största delen av finländarna vill dock inte ha en sådan utveckling.
- Nästan två tredjedelar av finländarna hoppas att det samiska språkets ställning kommer att stärkas i framtiden.
- Mindre än hälften av finländarna har använt språkapplikationer i interaktion på främmande språk. Även om många är bekanta med språkapplikationer, är det bara ett fåtal finländare som hoppas att de sköter översättningen i framtiden och att språkinläring blir onödigt.

Puolet suomalaisista toivoo, että eri kieliä käytetään luontevammin rinnakkain tulevaisuudessa

Kuten **kuvio 17** osoittaa, noin puolet (49 %) on samaa mieltä väittämästä ”**toivon, että Suomessa käytetään tulevaisuudessa nykyistä luontevammin useita eri kieliä rinnakkain**”, vajaa puolet (45 %) on eri mieltä.

Muita useammin väittämän kanssa samaa mieltä ovat äidinkielenään ruotsinkieltä puhuvat, eläkeikäiset sekä yliopistokoulutetut.

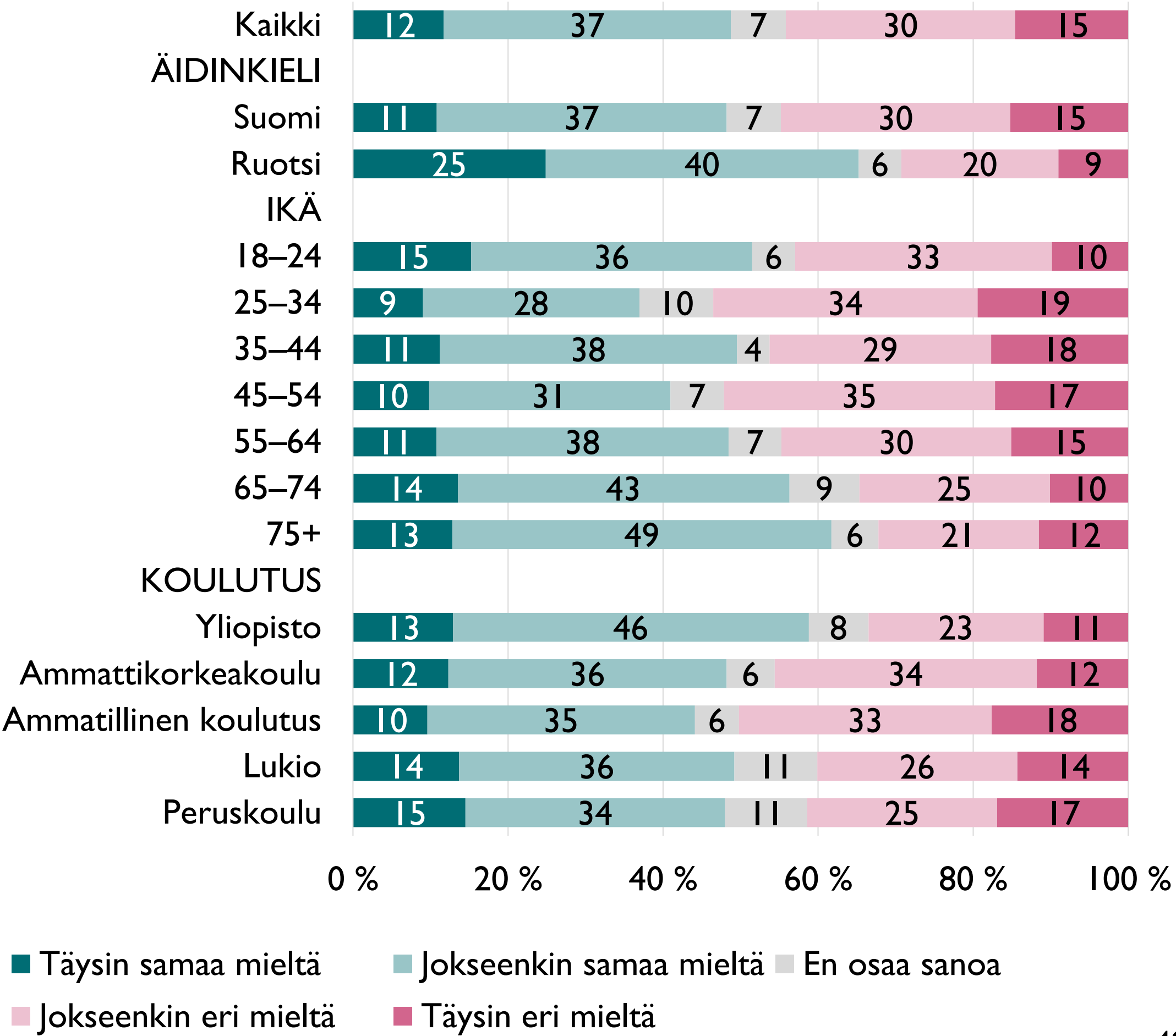
93 %

suomalaisista toivoo, että Suomeen muuttavat ulkomaalaiset opiskelisivat suomen tai ruotsin kielen.

Valtaosa suomalaisista toivoo, **että Suomeen muuttavat ulkomaalaiset opiskelisivat suomen tai ruotsin kielen.** Jopa 61 prosenttia on väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

18-24-vuotiaat (80 %) toivovat hieman muita harvemmin, että ulkomaalaiset opiskelisivat suomen tai ruotsin kielen. Muutoin väestöryhmien väliset erot jäävät hyvin pieneksi.

Kuvio 17. Toivon, että Suomessa käytetään tulevaisuudessa nykyistä luontevammin useita eri kieliä rinnakkain.(%)

Reilu kolmannes toivoo, että englannista tulisi virallinen asiointikieli

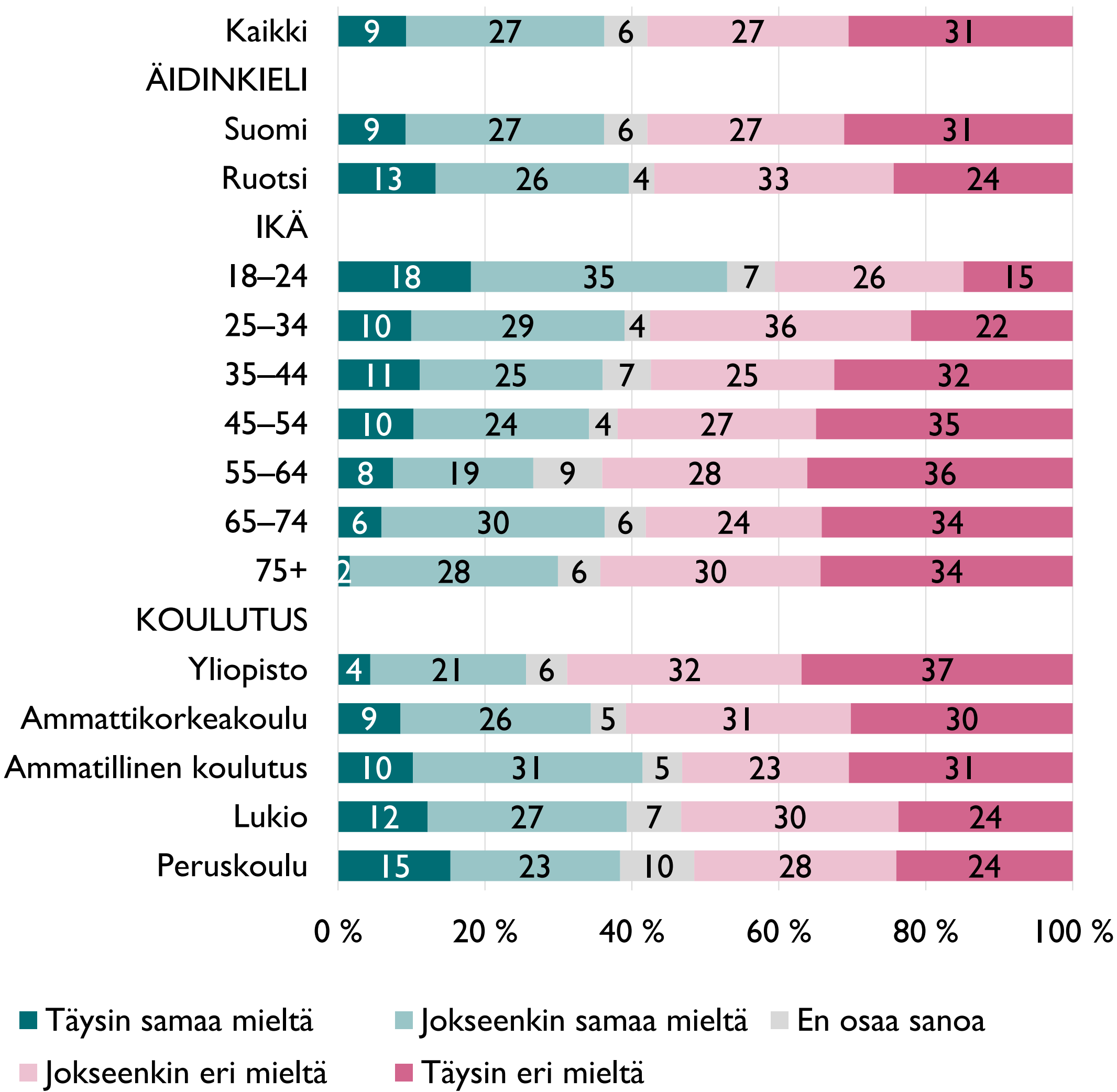
Reilu kolmannes suomalaisista toivoo, että englanti nousisi viralliseksi asiointikieleksi suomen ja ruotsin rinnalle. Valtaosa (58 %) on kuitenkin asiasta eri mieltä (**kuvio 18**).

Erityisen paljon asia saa kannatusta nuorimmassa 18–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Heistä yli puolet (53 %) on väittämän kanssa samaa mieltä. Muissa ikäryhmissä näin ajattelee vähemmistö.

Vaikka yliopiston käyneet suhtautuvat monien väittämien kohdalla monikielisyyteen keskimääräistä myönteisemmin, englannin kielen nostamista viralliseksi asiointikieleksi he kannattavat keskimääräistä harvemmin.

Suomalaisten enemmistön kriittinen suhtautuminen voi liittyä tahtotilaan säilyttää ja turvata kansalliskielten asemaa. Kenties englannin kielen virallistaminen nähdään siis uhkana pienellä kielialueella. Vaikka aiempi tutkimus osoittaa, että merkkejä kansalliskielten marginalisoitumisesta suomalaisessa yhteiskunnassa on vähän, ajatus englannin kielen kotimaisille kielille muodostamasta uhkasta usein korostuu julkisessa keskustelussa. (Laitinen et al. 2023)

Kuvio 18. Toivon, että englanti nousee viralliseksi asiointikieleksi suomen ja ruotsin rinnalle. (%)

Kaksi kolmesta haluaa vahvistaa saamen kielen asemaa

Lähes kaksi kolmesta suomalaisesta toivoo, että saamen kielen asemaa vahvistettaisiin tulevaisuudessa. Kysymys saamen kielen asemasta ei välttämättä ole kaikille tuttu, mistä kertonee se, että 15 prosenttia suomalaisista ei osaa ottaa kantaa väittämään. (**Kuvio 19**)

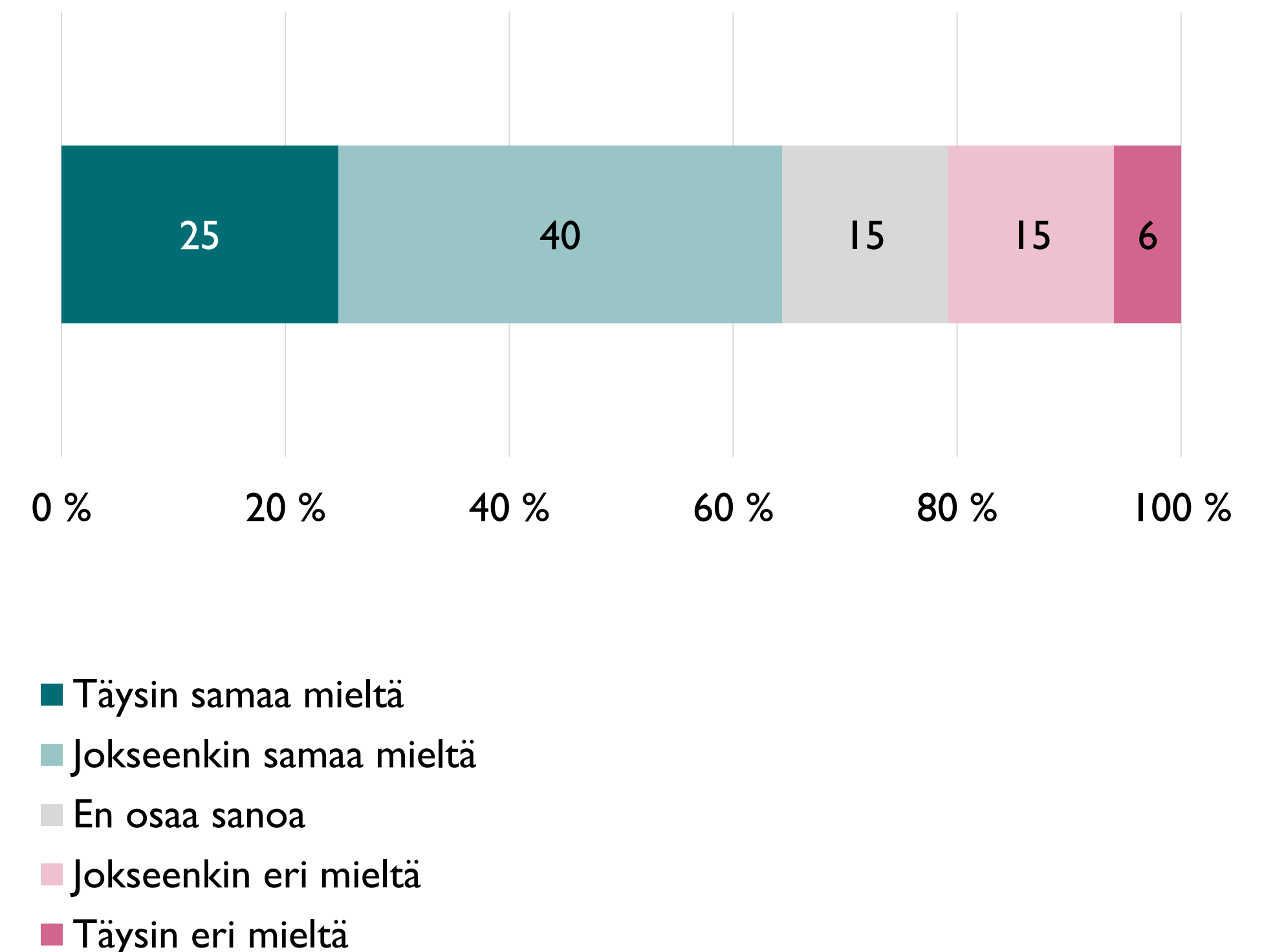
Naiset (30 %) ovat miehiä (20 %) useammin väittämästä täysin samaa mieltä. Ikäryhmien väliset erot ovat melko vähäisiä.

Ruotsia äidinkielenään puhuvista noin kolme neljästä (73 %) toivoo, että saamen kielen asemaa vahvistettaisiin tulevaisuudessa. Ruotsinkielisillä voi olla kokemustensa vuoksi enemmän ymmärrystä muille vähemmistökielille.

Lukiotaustaiset (73 %) toivovat saamen kielen aseman vahvistamista keskimääräistä useammin.

Saamen kielen aseman vahvistaminen tulevaisuudessa näyttää jakavan eri puolueiden kannattajia. Kokoomuksen (50 %) ja perussuomalaisten (52 %) kannattajista noin puolet on saamen kielen aseman vahvistamisen kannalla. Vasemmistoliiton (83 %) ja vihreiden (82 %), RKP:n (76 %), SDP:n (71 %) ja keskustan (68 %) kannattajat ovat selvästi useammin väittämän kanssa samaa mieltä.

Kuvio 19. Toivon, että saamen kielen asemaa vahvistettaisiin tulevaisuudessa. (%)

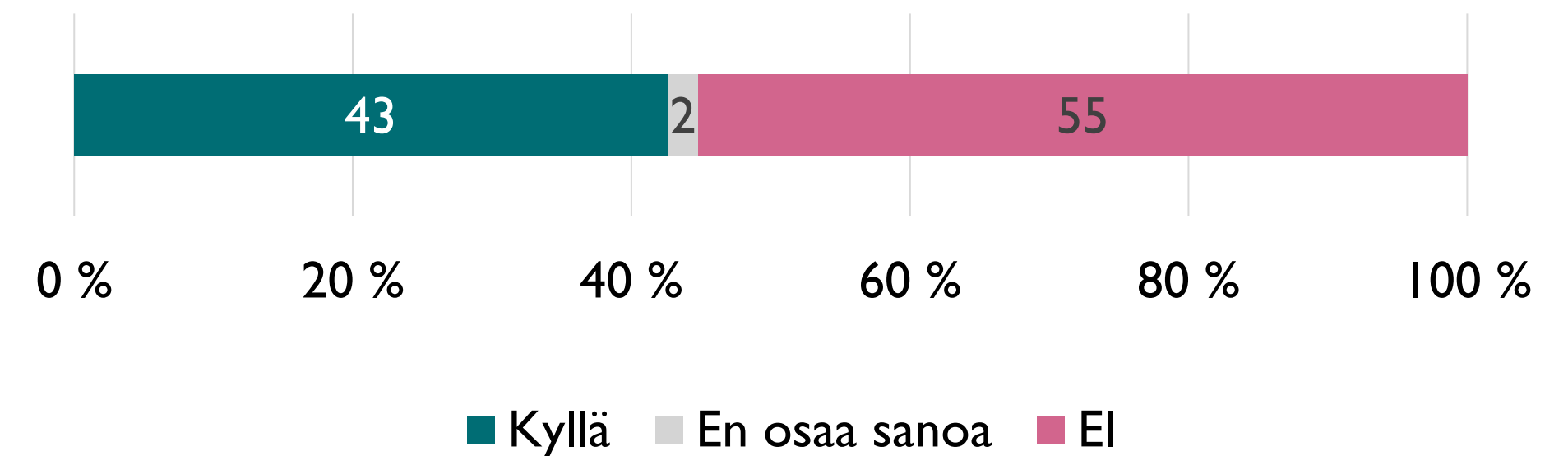
Tekoälystä ei ole kielitaidon korvaajaksi

Suomalaiset kertovat, että erilaiset kielisovellukset ovat lisänneet osan valmiutta oppia ja käyttää vierasta kieltä. (ks. 22). **Kuviosta 20** nähdään, että hieman vajaa puolet (43 %) suomalaisista kertoo, että he ovat käyttäneet arjessaan kielisovelluksia vieraskielisestä kohtaamisesta selvitäkseen. Kuitenkin enemmistö kertoo, ettei ole käyttänyt kielisovellusta arkisessa vieraskielisessä kohtaamisessa.

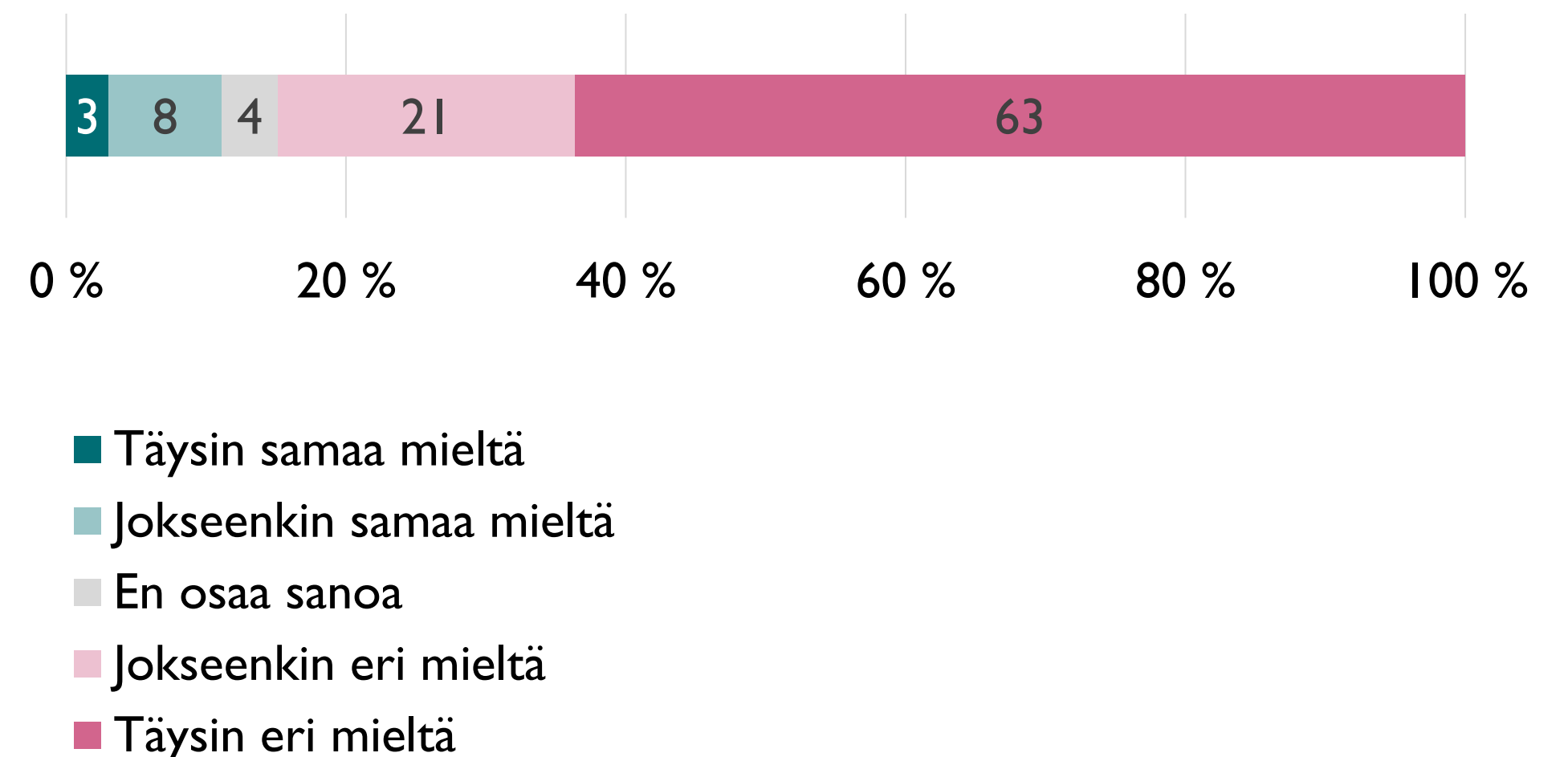
Monille kielisovellusten käyttö arjen kohtaamisissa on tuttua, mutta suomalaiset kuitenkin toivovat, etteivät sovellukset tulkkaa tulevaisuudessa kaikkea kanssakäymistä (**kuvio 21**). Noin joka kymmenes suomalaisista toivoo, että kielten opiskelu muuttuisi tulevaisuudessa tarpeettomaksi erilaisten kielisovellusten myötä. Lähes kaksi kolmesta suomalaisesta (63 %) on väittämistä täysin eri mieltä, mikä kertoo vahvasta kielteisestä asennoitumisesta.

Tehokkaat kielisovellukset voivat helpottaa satunnaisia kielenkäytön tilanteita, mutta kanssakäyminen ja kommunikointi sovellusten välityksellä säännöllisesti arjessa voi kuulostaa epäkäytännölliseltä.

Kuvio 20. Olen käyttänyt arjessani kielisovelluksia (esim. kännykkäsovellus) vieraskielisistä kohtaamisista selviämiseen. (%)

Kuvio 21. Toivon, että tulevaisuudessa kielten opiskelu muuttuu tarpeettomaksi, koska tekoälypohjaiset kielisovellukset hoitavat tulkkaamisen. (%)

3. Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi kansalliskielillä ja niiden oppimisessa halutaan auttaa myös muita

Pohdintaa tuloksista

Suomalaiset toivovat maahanmuuttajien oppivan suomea tai ruotsia – tämän toiveen toteutumista voi ja kannattaa yhdessä edistää.

Suomalaisista 93 prosenttia toivoo, että maahanmuuttajat oppisivat puhumaan suomea tai ruotsia. Lisäksi 68 prosenttia suomalaisista on valmis auttamaan maahanmuuttajia kansalliskielten oppimisessa.

Nämä viestit kannattaa kuulla niin työpaikoilla kuin muissa yhteisöissä, joissa eri äidinkieliä puhuvat kohtaavat, ja omaksua arkeen keinoja tukea kielten oppimista.

Kielitaito ei kehity ”automaattisesti”, vaan se vaatii tietoista panostusta niin oppijalta kuin tämän ympäristöltä (Lehtimaja, Kotilainen, Kurhila 2021).

Esimerkiksi monissa eri kansallisuuksia edustavia työntekijöitä palkkaavissa pk-yrityksissä on jo kehitetty arkisia, monikielisyyttä ja kielen oppimista työpaikoilla tukevia ratkaisuja (Niemi, Välimäki & Niskanen 2024).

Nykyistä sallivampi suhtautuminen virheisiin tukisi niin suomalaisten kuin muualta muuttaneiden kielen oppimista.

Maahan muuttaneiden suomen tai ruotsin kielen oppimista voidaan tukea myös arkisissa kohtaamisissa. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vaikkapa kaupan kassalla tai harrastuksissa kieltä ei kysymättä vaihdettaisi englanniksi, jos puhekumppani yrittää keskustella suomeksi tai ruotsiksi, kielellä jota opettelee.

Vieraiden kielten opetteleminen ja puhuminen herättää suomalaisissa itsessäänkin tunteita, nolous virheistä on yksi niistä.

Sallivampi suhtautuminen kansalliskieliämme harjoitteleviin voisi tukea heidän oppimistaan ja korostaa häpeän sijaan oppimisen iloa. Sallivuus voisi rohkaista myös suomalaisia käyttämään vieraita kieliä.

3. Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi kansalliskielillä ja niiden oppimisessa halutaan auttaa myös muita

Pohdintaa tuloksista

Vaikka monikielisyys voi arjessa olla työlästäkin, sen vaalimisesta on Suomelle hyötyä.

Entistä useampien kielten rinnakkaiselo edellyttää yhteiskunnalta ja yksilöiltä joustavuutta sekä uudenlaisten käytäntöjen omaksumista.

Kyky ja halu luoda toimivia käytäntöjä kielten rinnakkaiseloon vahvistaa osallisuutta. Sillä, että yhteiskunnassa on monipuolista kielten osaamista, on myös taloudellista ja kulttuurista merkitystä.

Yhteiskunnan laaja kielivaranto tukee mm. kulttuurielämän monimuotoisuutta, osallisuutta ja ulkomaankauppaa. Monissa yrityksissä on havahduttu siihen, että työyhteisön kansainvälistyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia kilpailla asiakkaista ulkomaalaisten työntekijöiden kotimaissa ja kansainvälisillä markkinoilla (Niemi, Välimäki & Niskanen 2024).

Suomalaiset nuoret opiskelevat yhä vähemmän muita vieraita kieliä kuin englantia. Riskinä on kielivarantomme kaventuminen (ks. Pyykkö 2017).

Monikielisyyttä ei pidäkään ajatella vain tai etupäässä suomen, ruotsin ja englannin rinnakkaiselona. Lähes kaksi kolmesta suomalaisesta toivoo, että saamen kielen asemaa vahvistettaisiin tulevaisuudessa. Suomen kielivarantoa vahvistavat myös maahanmuuttajat, joiden äidinkielen ylläpitoa esimerkiksi perheissä ja lasten arjessa kannattaa tukea (vrt. Pyykkö 2017).

Suomeen muuttaneista voi tulla uusia kansalliskieltemme osaajia, mikä on erityisen arvokasta ikäluokkien pienentyessä.

Yhteiskunnan kansainvälistyminen tuo yhä uusia kieliä lähemmäs myös suomalaistan arkea. Tämä avaa mahdollisuuksia oppia sellaisiakin kieliä, joiden puhujia omassa lähipiirissä ei ehkä aiemmin ole ollut.

Lopuksi:
Nostoja arjen monikielisistä käytännöistä

Lopuksi

Tässä raportissa on tarkasteltu suomalaisten identiteettejä ja suhtautumista monikielisyyteen. Suomalaiset arvostavat äidinkieltään, mutta valmiudet yhä monikielisempään kanssakäymiseen ovat varsin vahvat.

Arjen esimerkit osoittavat, että monet suomalaiset elävät jo erittäin monikielistä arkea. Useilla työpaikoilla on omaksuttu moninaisia arjen vuorovaikutusta helpottavia käytäntöjä ja toimintatapoja. Myös naapurustoissa, harrastuksissa ja esimerkiksi järjestöissä navigoidaan jo kekseliäästi monikielisessä arjessa.

Osin monikielisyyden vahvistamisessa on kysymys asenteesta: myönteinen ja avoin suhtautuminen monikieliseen vuorovaikutukseen sujuvoittaa arjen kohtaamisia, luo osallisuuden kokemuksia ja tukee kielten oppimista.

Toisaalta kyse on myös uusien toimintamallien ja teknologioiden hyödyntämisestä. Monilla työpaikoilla ja muissa yhteisöissä monikielisyyden vahvistaminen on edellyttänyt johtajuutta, mutta myös esimerkiksi uudenlaisten teknologioiden hyödyntämistä.

Kysyimme eri puolella Suomea asuvilta esimerkkejä monikielisistä, kanssakäymistä helpottavista käytännöistä osana kyselytutkimustamme avoimella kysymyksellä. Lisäksi asiaa käsiteltiin ryhmähaastatteluissa.

Seuraavilla dioilla nostamme esiin toimintamalleja ja käytäntöjä, jotka jo tälläkin hetkellä tekevät monikielisen arjen eri puolilla Suomea sujuvammaksi.

Avslutning

I den här rapporten har vi granskat finländarnas identitet och attityder till flerspråkighet. Finländarna uppskattar sitt modersmål, men beredskapen för en allt mer flerspråkig kommunikation är ganska stark.

Vardagliga exempel visar att många finländare redan lever en mycket flerspråkig vardag. På många arbetsplatser har man tagit i bruk olika tillvägagångssätt som underlättar interaktionen. I grannskapen, hobbyerna och till exempel i olika organisationer navigerar man redan på ett uppfinningsrikt sätt i den flerspråkiga vardagen.

Att stärka flerspråkigheten är delvis en fråga om attityder: en positiv och öppen inställning till flerspråkig interaktion gör vardagen smidigare, skapar upplevelser av delaktighet och stöder språkinläringen.

Å andra sidan handlar det också om att utnyttja nya verksamhetsmodeller och tekniska lösningar. På många arbetsplatser och i andra gemenskaper har det krävts ledarskap för att stärka flerspråkigheten, men också till exempel att man använt ny teknik.

Genom en öppen fråga i vår enkät bad vi personer som bor på olika håll i Finland om exempel på flerspråkiga metoder som underlättar interaktionen. Dessutom diskuterades frågan i gruppintervjuer.

På de följande sidorna lyfter vi fram verksamhetsmodeller och praxis som redan nu gör den flerspråkiga vardagen smidigare på olika håll i Finland.

Vuorovaikutuksessa ei tarvita kielioppisääntöjä

Monikielisyyttä Suomessa edistäisi joustavampi suhtautuminen eri tavoin puhuttuihin kieliin. Emme ole vielä kovin tottuneita vuorovaikuttamaan suomea tai ruotsia vasta oppivien kanssa, vaan vaihdamme kielen herkästi englanttiin. Vaikka tarkoitus olisi hyvä, kieltä vasta opettelevalle tämä voi tuntua lannistavalta. Toisaalta voimme olla turhan kriittisiä myös oman kielitaitomme suhteen. Kielen osaaminen kuitenkin kehittyy harjoittelemalla ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Työpaikoilta löytyykin jo käytäntöjä esimerkiksi suomen ja ruotsin rinnakkaiseloon. Kukaan voi keskustella omalla äidinkielellään ja tulla riittävästi ymmärretyksi – samalla toisen kansalliskielen taito kohenee, kun sitä arjessaan kuulee. Moni toivookin, että kanssakäymisiin ryhtyttäisiin vaikka yhteistä kieltä ei olisikaan. Eri kielten käyttöä rinnakkain ei kannata turhaan pelätä.

Annetaan tilaa ja aikaa virheille. Suomalaiset painottavat, että vieraan kielen käytössä virheiden tekemiselle tulee olla tilaa. Kun ilmapiirin on avoin ja salliva, kaikki voivat kysyä, mikäli eivät ymmärrä. Näin vältetään väärinymmärryksiltä niin työpaikoilla kuin muissa arkisissa tilanteissa. Myös organisaatiotasolla voidaan luoda tilaa virheille omalla esimerkillä: aina ei tarvitse korjata kielen pieniä virheitä vaikkapa sosiaalisen median kanavien viestinnässä. Näin toimijat voivat osaltaan totuttaa ihmisiä hyväksymään sitä, että suomen kieli voi ja saa olla keskeneräistä.

”

*På min arbetsplats **talade man oftast sitt eget modersmål och den andra svarade på sitt** om det inte var fråga om någon som ville öva sig på det andra språket.*

”

*Kotouttaminen on aina kaksisuuntaista. **Suomalaiset on niin jäykkiä, että eivät hyväksy sellaista ”outoa” suomea.** Jos suomea ei käytetä äidinkielenä, niin tulee näitä outoja ilmaisuja. **Niin kauan, kun suomalaiset ei hyväksy sellaista vähän ”broken Finnish” (murtaen puhuttua suomea), niin maahanmuuttajat ovat vähän niin kuin kielivammaisia.** Englanti on tosi joustava, koska kaikki puhuu [sitä] monella tavalla. Se on hyväksytty sellainen broken English.*

Kielisovelluksista voi olla apua, jos yhteistä kieltä ei löydy lainkaan

Teknologiset sovellukset mahdollistavat vuorovaikutusta, jossa jokainen voi käyttää omaa kieltään. Erilaiset kielisovellukset helpottavat Suomessa jo nyt vuorovaikutusta työssä ja vapaa-aikana tilanteissa, joissa yhteistä kieltä ei löydy lainkaan. Ne ovat aktiivisessa käytössä myös monilla sellaisilla työpaikoilla, joilla työntekijöitä on eri puolilta maailmaa, eikä englanti ole yhteinen kieli (esim. Niemi, Välimäki & Niskanen 2024). Myös haastattelemamme järjestötoimijat ovat hyödyntäneet sovelluksia maahanmuuttajien kanssa. Toisinaan vielä hiukan kankeat sovellukset kehittyvät nyt nopeasti. Sovellusten käyttö ei silti poista hyötyä, jonka arjessa runsaasti kohdatun vieraan kielen oppiminen tuo.

”

Kääntäjäsovellus kännykässä,
*ukrainalainen työkaverini ei ymmärtänyt
jotain sanaa ja puhuin hänelle aina
suomea.*

”

*Husbolagsstyrelsen består av två finskspråkiga
personer och två svenskspråkiga personer.
Mötena går dock på finska. **Jag hoppas att
översättningsapplikationer blir bättre och
lättare att använda!***

Kaksisuuntainen kielen oppiminen rikastuttaa koko työyhteisöä

Kielen oppiminen työpaikoilla on parhaimmillaan kaksisuuntainen prosessi. Keskitymme helposti miettimään sitä, miten muualta muuttanut työntekijä voisi työssään oppia suomea tai ruotsia. Tämä on arvokasta, mutta oppimista voisi tapahtua toiseenkin suuntaan. Työpaikoilla työyhteisön kansainvälistyminen voi tarjota mahdollisuuden myös suomea tai ruotsia puhuville oppia tulijan käyttämää kieltä (yleensä englanti) tai mikä ettei hänen äidinkieltäänkin. Suomessa onkin jo työpaikkoja, joissa kotimaiset työntekijät ovat innostuneet käyttämään englantia oppimismielessä.

Työpareina työskentely mahdollistaa osaajien saamista sinne, missä heitä tarvitaan. Työn uudelleen järjestelyt ja työparina toimiminen voivat mahdollistaa vasta vähemmän suomea tai ruotsia puhuvien panoksen hyödyntämisen suomalaisessa työelämässä. Tällaisista työparimenettelyistä on kokemusta esimerkiksi sairaanhoidossa (esim. lääkäri ja hoitaja) Työpaikoilla hyväksi on todettu myös työyhteisön kielitaitoiset tukihenkilöt, jotka voivat auttaa ja tarvittaessa kääntää keskustelua.

”

*Työpaikallamme järjestetään mahdollisuuksia opiskella suomea. **Myös muiden kielten kursseja on tarjolla**, työnantajani kansainvälinen yritys.*

”

*Olen toiminut työyhteisössä niin että **minä suomenkielisenä puhuin ruotsia ja ruotsin kielinen henkilö puhui suomea**. Näin pyrimme molemmat oppimaan sekä pystyimme tukemaan toista mikäli oli tarve.*

”

Som svenskspråkig har jag ofta föreslagit frivillig kommunikation på svenska med finskspråkiga kolleger. De har oftast varit positiva till arrangemanget.

Puhutaan suomea ja ruotsia – kielen oppiminen vaatii mahdollisuuden käyttää sitä

Aiempaa laajempi helpon suomen ja ruotsin käyttäminen viestinnässä auttaa muualta muuttaneita oppimaan kansalliskieliämme. Yhä useammat organisaatiot huomioivat viestinnässään kansainvälisiä yleisöjään kotimaassa ja ulkomailla viestimällä englanniksi ja muillakin vierailta kielillä. Tämän lisäksi kannattaa panostaa viestintään selkeällä, helposti ymmärrettävällä suomella ja ruotsilla. Muualta muuttaneiden mahdollisuuksia käyttää ja kehittää suomen tai ruotsin taitojaan auttavat varsin yksinkertaiset keinot. Näitä ovat hitaasti ja selkeästi puhuminen, ilmeiden ja elekielen käyttäminen, kirjoittaminen tai piirtäminen, asian tarkistaminen toistamalla. Myös ystävällisyys ja kärsivällisyys vievät pitkälle – ei kannata hermostua, jos ei heti ymmärrä tai tule ymmärretyksi.

Ulkonäköön perustuvia oletuksia keskustelukumppanin kielitaidosta tulisi välttää. Vaikka henkilön arvioisi ulkomaalaiseksi, tämä ei sitä välttämättä ole. Toisaalta ulkomaalaisetkaan kaikki eivät puhu esimerkiksi englantia. Se, että eri tilanteissa kohdatut suomalaiset vaihtavat kielen englanniksi, voi kuormittaa etenkin Suomessa koko ikänsä tai jo pitkään asuneita, jotka puhuvat suomea äidinkielenään tai osaavat sitä hyvin. Suomessa kannattaa avata keskustelu suomeksi tai ruotsiksi, jos varmuutta keskustelukumppanin kielitaidosta ei ole. Mikäli näistä ei ole yhteiseksi kommunikaation kieleksi, kysymällä yleensä selviää, löytyykö muu yhteinen kieli.

”

*Älä aloita heti vääntämään englantia kun kohtaat Suomessa asuvan ulkomaalaisen, vaan **rohkaise puhumaan suomea**. Itse muutettuani menneisyydessä Italiaan, minulle puhuttiin vain italiaa –. Kielitaito karttui nopeasti.*

”

*Mulle edelleen puhutaan tosi usein englantia vaikka kaupassa. Ulkonäkö on saman tien vähän niin kuin tulkinta, että henkilö ei puhu suomea. Moni ei tee sitä, koska ne on ilkeitä, vaan koska ne haluaa auttaa. **Monelle [maahanmuuttajalle] tulee turhautumista, että miksi mulle puhutaan englantia kun mä haluan just puhua sitä suomea.** Ja se tapahtuu jatkuvasti.*

”

*Monet ihmiset sanoo, että jos puhuu hitaasti suomea, niin heti vaihdetaan englanniksi vaikka se ihminen kovasti haluaa oppia suomea. **Se estää [kielen oppimisen], että kukaan ei jaksa puhua hänen kanssaan suomea.***

Kielilinjaukset ovat vallankäyttöä – ja niillä on seurauksia

Organisaation tai yhteisön ratkaisu siitä, mitä kieliä käytetään, voi lisätä ulkopuolisuutta tai osallisuutta. Monilla työpaikoilla työkieleksi on valittu englanti, jotta mahdollisimman moni ymmärtäisi toisiaan, eikä kenellekään syntyisi ulkopuolisuuden kokemuksia. Aina kielilinjauksia ei ole aivan tarkasti määriteltä, sovittu ja viestitty. Monikieliset organisaatiot ja työyhteisöt tyypillisesti hyötyisivätkin selkeistä ohjeista, joissa linjattaisiin, mitä kieliä yhteisössä käytetään, missä tarkoituksissa ja millä tavoilla (Laitinen ym. 2023). Ohjeistuksien ja oppaiden kääntäminen monelle kielelle ja avainsanalistat ovat helpottaneet kanssakäymistä monikielisissä työympäristöissä (Niemi, Välimäki & Niskanen 2024). Toisaalta myös näillä kohteliailla ja käytännöllisillä ratkaisuilla voi olla varjopuolensa: jos työyhteisössä ei käytetä lainkaan kansalliskieliä, voivat muualta muuttaneet menettää mahdollisuuden oppia niitä työarjessaan. Tämä voi johtaa ulkopuolisuuteen yhteiskunnan jäsenenä pidemmällä aikavälillä.

Tasapainoilu inklusiivisuuden ja käytetyn kielen laadun välillä ei aina ole helppoa – joskus kokeilut johtavat myös ei-toivottuihin seurauksiin. Suomessa on myös työyhteisöjä, joiden on ollut vaikeaa löytää itselleen toimivaa kieliratkaisua. Siinä missä englanninkieleen siirtyminen on voinut mahdollistaa kansainvälisten työntekijöiden osallistumista asiantuntijatyöyhteisössä, sen on joissain tapauksissa koettu vähentävän suomalaisten aktiivisuutta ja heikentävän esimerkiksi kokousten laatua. Kielivalinnat ovatkin usein tasapainoilua. Koko yhteisöä koskevissa ratkaisuissa kyse on myös vallan käytöstä. Jokaisen osallisuuden varmistamiseksi näitä ratkaisuja kannattaa tehdä avointa dialogia ja intressien sovittelua hyödyntäen. Avoin keskustelu kieliasioista tukisi käytännön ratkaisujen löytämistä ja auttaisi tunnistamaan vielä usein piiloon jääviä, kieleen liittyviä valtarakenteita (Lehtimaja, Kotilainen & Kurhila 2021).

”

*Joskus työtauoilla muut työntekijät puhuvat keskenään ruotsia [jota en osaa], koska se on heille helpompaa. **Mutta he kääntävät minulle jälkeenpäin englanniksi, jotta en jäisi ulkopuoliseksi.** Mutta virallinen kommunikaatio on englannin kielellä.*

Puhutaan suomea ja ruotsia – kielen oppiminen vaatii mahdollisuuden käyttää sitä

Kehittyvästä kielitaidosta ei tulisi tehdä liian pitkälle vietyjä johtopäätöksiä. On hyvä tunnistaa, että me ihmiset olemme taipuvaisia tekemään oletuksia kanssaihmisistä sen perusteella miten he ilmaisevat itseään. Ne, jotka puhuvat hyvin kieltä, voidaan kokea esimerkiksi muita asiantuntevammiksi. Sen ymmärtäminen, että tietty kielen oppimisen vaihe ja asiantuntevuus ovat kaksi eri asiaa, kannustaisi myös asiantuntijoita käyttämään rohkeammin vasta opettelemaansa kieltä.

Keskustelua kielikäytännöistä niin työyhteisöissä kuin muussakin kanssakäymisessä vaikeuttaa se, että kielitaitoa pidetään yksilön omana asiana ja henkilökohtaisena ominaisuutena. Tämä voi herättää ajatuksia aiheen herkkyydestä: onko keskustelua edes sopivaa avata? Olipa kyse monikielisen työyhteisön tai vaikkapa harrastusporukan käytännöistä, kyse ei lopulta ole vain yksilöiden kielitaidosta vaan yhteisön taidosta toimia kielitietoisesti yhdessä. (Ks. Lehtimaja, Kotilainen & Kurhila 2021).

”

*Language is power, but also how good you are at the language. **People make assumptions about how intelligent you are**, you know, so we might find that some of our international teachers that don't have very good English maybe get bad evaluations, that they're not a good teacher in our sometimes it just because I'm struggling to hear what they're saying.*

På svenska

Frågor och material

I rapporten *Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkattityder och identiteter* granskas finländarnas språkliga och nationella identiteter samt deras attityder till språkinläring, flerspråkighet och framtidens språkmiljö. I utredningen har man även kartlagt god praxis för flerspråkig kommunikation från olika håll i Finland.

För studien samlades data in via två enkäter. Uppgifterna om finländarna från fastlandet samlades in i Norstats internetpanel mellan den 19 februari och den 9 mars 2025. Panelen besvarades av 1069 personer. Uppgifterna har viktats efter ålder, kön och bostadsort för att motsvara befolkningsstatistiken.

Det andra materialet samlades in från finländare med svenska som modersmål. Materialet bestod av 84 enkäter som samlades in via telefon och 409 via en online panel (N=493). Uppgifterna samlades in mellan den 19 februari och den 7 mars 2025. Respondenterna bor huvudsakligen i Österbotten, Helsingfors-Nyland och Egentliga Finland. Med hjälp av materialet kan man granska de svenskspråkigas identiteter och attityder på ett mer tillförlitligt sätt än vanligt. Närmare bakgrundsinformation om dem som svarade på enkäten finns i bilaga I.

Forskningsmaterialet kompletterades med tre kvalitativa, tematiska gruppintervjuer. I dessa utreddes god flerspråkig praxis i vardagen i Österbotten och huvudstadsregionen. De intervjuade bestod av stadens tjänstemän, universitetspersonal, anställda på företag och aktörer inom tredje sektorn. De intervjuade var både födda utomlands och i Finland och talade flera olika modersmål.

Finland har två nationalspråk, finska och svenska. Med personer som har de inhemska språken som modersmål avses individer som har finska och svenska som modersmål. I onlinepanelen tillfrågades respondenterna om deras modersmål. Utöver personer som har finska eller svenska som modersmål finns det även enstaka respondenter som inte har finska eller svenska som modersmål. Telefonintervjuerna med svenskspråkiga gjordes på det modersmål som antecknats i befolkningsdatasystemet. Det var möjligt att besvara enkäterna på finska eller svenska.

Språkpolitiken tar även hänsyn till inhemska minoritetsspråk. Dessa är bland annat de samiska språken, det karelska språket, det finska och finlandssvenska teckenspråket samt finska romani. Det talas även många andra språk i Finland som en följd av invandringen. Efter finska och svenska är de mest talade språken ryska, estniska, arabiska, engelska, ukrainska och somaliska. Det är värt att notera att även om det saknas heltäckande statistik, vet vi att allt fler finländare är flerspråkiga sedan barndomen. (Kotus 2025).

RESULTAT

I. Språk, nationalitet och geografiska faktorer
utgör en stor del av finländarnas identitet

Sammanfattning av resultaten

- Modersmålet är en viktig del av identiteten för tre av fyra finländare. Det anses viktigt oavsett kön, ålder, bostadsort eller modersmål.
- Att tillhöra en minoritet är en viktig del av identiteten, särskilt för finlandssvenskar. Över hälften av de svenskspråkiga upplever att det är en viktig del av deras identitet att tillhöra en minoritet.
- Finländskheten är en viktig del av identiteten för nästan 90 procent av finländarna. Att vara nordisk och europeisk är viktigt för två av tre. Globalt medborgarskap anser över en tredjedel av finländarna vara viktigt för den egna identiteten.

Tiivistelmä tuloksista

- Äidinkieli on tärkeä osa identiteettiä kolmelle neljästä suomalaisesta. Sitä pidetään tärkeänä sukupuolesta, iästä, asuinpaikasta tai äidinkielestä riippumatta.
- Vähemmistöön kuuluminen on tärkeä osa identiteettiä erityisesti ruotsinkielisille suomalaisille. Yli puolet ruotsinkielisistä kokee vähemmistöön kuulumisen tärkeäksi osaksi identiteettiään.
- Suomalaisuus on tärkeä osa identiteettiä lähes 90 prosentille suomalaisista. Pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus ovat tärkeitä kahdelle kolmesta. Maailmankansalaisuutta tärkeänä omalle identiteetilleen pitää reilu kolmannes suomalaisista.

I Finland är de inhemska språken, finska och svenska. Tvåspråkigheten har haft en betydande inverkan både på den kulturella och sociala utvecklingen. Språket är inte bara ett kommunikationsmedel, utan det är djupt kopplat till en individs identitet.

Vad betyder då identitet? Forskarna är inte helt och hållet eniga i frågan. Tyngdpunkten kan ligga på individer, relationer mellan individer eller grupper. Identiteter är dessutom flerskiktade och föränderliga.

I denna studie definieras identitet brett på så sätt att alla identifierar sig med olika grupper och områden. Hur vi identifierar oss påverkar hurdana vi är.

Vi har frågat finländarna brett om deras identitet, men i det här kapitlet fokuserar vi särskilt på språkliga och geografiska identiteter. Frågorna om identitet som användes i enkäten finns i sin helhet i bilagorna 2 och 3.

För finländarna är modersmålet en viktig del av identiteten

Modersmålet är en av de viktigaste byggstenarna i finländarnas identitet. Det är bara hälsan som anses viktigare än modersmålet (se bilaga 2).

Modersmålet definierar finländarnas identitet oberoende av deras bakgrund. Det anses viktigt oavsett kön, ålder, bostadsort eller modersmål.

Över 75-åringar (58 %), personer med grundskolebakgrund (52 %) och Centerns (55 %) anhängare anser något oftare än genomsnittet att modersmålet är mycket viktigt. Däremot anser 18-24-åringar mer något mer sällan anser så (37 %) och 25–34-åringar (33 %), personer med yrkeshögskolebakgrund (36 %) samt De Grönas (25 %) och Vänsterförbundets (31 %) anhängare.

Medborgarskapet är en mycket eller ganska viktig del av identiteten för två av tre finländare. Över 75-åringar (50 %), personer med grundskolebakgrund (44 %) och Sannfinländarnas och Centerns (48 %) anhängare anser oftare att modersmålet är mycket viktigt. Mera sällan anser så 18–24-åringar (27 %) och personer med gymnasiebakgrund (32 %).

Att tillhöra en minoritet är en viktig del av identiteten för en femtedel av finländarna (20 %). Svenskspråkiga betonar, som väntat, minoritetsidentiteten (54 %). Av dem uppfattar 80 procent att de tillhör en minoritet och 94 procent av dem som hör till en minoritet anger att de hör till en språklig minoritet.

Figur 1. Med identitet avses en individs uppfattning om sig själv som person och som en del av en grupp. Hur viktiga tycker du att följande saker är för din identitet? (%)

Vid sidan av finländskheten är identifiering med det nordiska och det europeiska viktigt

Vi frågade också finländarna om deras geografiska identitet. Så som **framgår av figur 2** är finländskheten en viktig del av identiteten för nästan alla (87 %).

Även identifiering med det nordiska (68 %) och det europeiska (68 %) är viktiga för finländare. Till denna del har finländarnas identitet förblivit relativt oförändrad (Pitkänen & Westinen 2018a). Att tillhöra en gemensam, större europeisk och nordisk kulturfamilj och värdegemenskap har en stark inverkan på finländarnas självförståelse.

Globalt medborgarskap är en viktig del av identiteten för över en tredjedel av finländarna (37 %).

Närmare information om finländarnas regionala identiteter finns i bilaga 3.

Figur 2. Människor har också regionala identiteter. Hur viktiga tycker du att följande saker är för din identitet? (%)

Finländskheten är kärnan i identiteten

87 %

av finländarna anser att finländskheten är mycket eller ganska viktig för deras egen identitet.

Hälften av finländarna (51 %) anser att finländskheten är mycket viktigt, och över en tredjedel anser att den har stor betydelse för den egna identiteten. (Figur 2) **Finländskhet är en klart viktigare del av finländarnas självbild än andra regionala eller ortsspecifika identiteter** (se bilaga 2).

Finländskhet är en viktig del av identiteten i alla befolkningsgrupper – majoriteten av finländarna, oberoende av bakgrund, anser att den är mycket eller ganska viktig. Det finns dock skillnader mellan olika befolkningsgrupper när man granskar dem som anser att finländskhet är **mycket viktigt**.

I en jämförelse mellan olika åldersgrupper sticker de äldsta finländarna ut: nästan två tredjedelar (59 %) av dem som fyllt 75 år anser att finländskheten är mycket viktig för deras identitet, medan de i de yngre åldersklasserna (18–34 år) är betydligt mera sällan (42 %) av den åsikten.

Angående utbildningsbakgrund skiljer sig personer med grundskolebakgrund från de övriga: 66 procent anser att finländskheten är mycket viktig för deras identitet. Däremot anser mindre än hälften av dem som har avlagt examen vid en yrkeshögskola (43 %) eller ett universitet (49 %) så.

Identifieringen med finländskheten verkar också vara knuten till modersmålet. Ungefär en tredjedel (34 %) av dem som har svenska som modersmål anser att finländskhet är mycket viktigt för deras egen identitet. Över hälften (52 %) av dem som har finska som modersmål tänker så.

Identifiering med politiska partier inverkar också: nästan tre av fyra (73 %) av Centerns anhängare anser att finländskheten är mycket viktig. Över hälften av Sannfinländarnas (60 %), Samlingspartiets (55 %) och SDP:s (52 %) anhängare anser lika. Klart färre anhängare av SFP (39 %), Vänsterförbundet (26 %) och De Gröna (27 %) anser att finländskheten är mycket viktig för deras identitet.

Att vara nordisk är en viktig del av identiteten, särskilt för svensktalande

68 %

av finländarna anser att **den nordiska identiteten** är mycket eller ganska viktig för den egna identiteten.

Majoriteten av finländarna anser att den nordiska identiteten är en viktig del av deras identitet, men för dem som har svenska som modersmål (77 %) är den ännu viktigare än för finskspråkiga (68 %). En liknande skillnad i betoning kan observeras i tidigare forskning (Pitkänen & Westinen 2018c). Den kulturella och språkliga närheten mellan svenskspråkiga och de övriga nordiska länderna är naturligtvis större än hos de finskspråkiga, men sist och slutligen är skillnaderna ganska små.

Kön, ålder eller utbildningsbakgrund har liten inverkan på uppfattningarna. Finländskheten medförde tydliga skillnader mellan anhängare av olika partier, men att vara nordisk är klart mindre splittrande.

55 %

av finländarna instämmer delvis eller helt med påståendet **"jag anser att svenska språket är en viktig del av den nordiska identiteten"**.

Majoriteten av finländarna (55 %) ser det svenska språket som en viktig del av den nordiska identiteten. Kvinnor (59 %) tänker så något oftare än män (50 %). Personer över 55 år håller oftare med om påståendet än personer under 55 år. Dessutom är De Grönas (77 %) och SFP:s (98 %) anhängare oftare än genomsnittet överens med påståendet.

Modersmålet har en avgörande inverkan: 97 procent av de svenskspråkiga håller med om påståendet, medan 53 procent av de finskspråkiga instämmer.

För många av De Grönas och Vänsterförbundets anhängare är det globala medborgarskapet en viktig del av identiteten

68 %

av finländarna anser att det är mycket eller ganska viktigt för den egna identiteten **att vara europé.**

Överlag är skillnaderna mellan befolkningsgrupperna relativt små och till exempel ålder, kön, utbildning eller partibakgrund har liten inverkan. När det gäller partisympatier skiljer sig De Grönas anhängare något (80 procent): de anser att europeiskheten är en viktig del av deras (mycket viktigt, något viktigt) identitet något oftare än genomsnittet.

Om man endast betraktar respondenterna som anser att det är "mycket viktigt" att vara europé finns det skillnader mellan grupperna. Att vara europé är något viktigare för kvinnor (27 %) än för män (18 %). Nästan en tredjedel (31 %) av pensionärerna anser att det är mycket viktigt, medan endast en knapp femtedel (18 %) av 25–55-åringarna anser att det är mycket viktigt.

37 %

av finländarna **anser att det globala medborgarskapet** är mycket eller ganska viktigt för den egna identiteten.

En dryg tredjedel av finländarna anser att det globala medborgarskapet är ganska eller mycket viktigt för deras identitet. För kvinnor (42 %) är det en viktig del av deras identitet något oftare än för män (33 %). De som har svenska som modersmål (43 %) anser också att det är viktigt något oftare än genomsnittet. Det finns bara små skillnader mellan åldersgrupperna.

I förhållande till partisympatier sticker De Grönas (56 %), Vänsterförbundets (52 %) och SFP:s (48 %) anhängare ut. De anser att globalt medborgarskap är viktigt klart oftare än genomsnittet.

Reflektion över resultaten

Finländskheten är en viktig del av identiteten för nästan alla. I framtiden kommer det att vara ännu viktigare att fundera på vad finländskhet innebär.

I tidigare forskning har vår gemensamma nationella identitet kopplats till bland annat språk och kultur, finländarnas nationella särdrag (uthållighet, flit), gemensam historia, natur och klimat samt till exempel en gemensam värdegrund (Pitkänen och Westinen 2018b; Anttila 2007).

Under 2020-talet lever dock allt fler finländare i en mer flerspråkig och mångkulturell miljö än tidigare. Finländare med många språk och olika bakgrunder känner inte nödvändigtvis igen sig i de traditionella kulturella berättelserna.

Finländskheten har alltid haft olika individuella betydelser, men i framtiden kommer det att bli ännu viktigare att inse att det kan innebära olika tolkningar att vara finländare. På så sätt stärks inte bara allas delaktighet, jämlikhet och samhörighetskänsla, utan också finländskhetens livskraft.

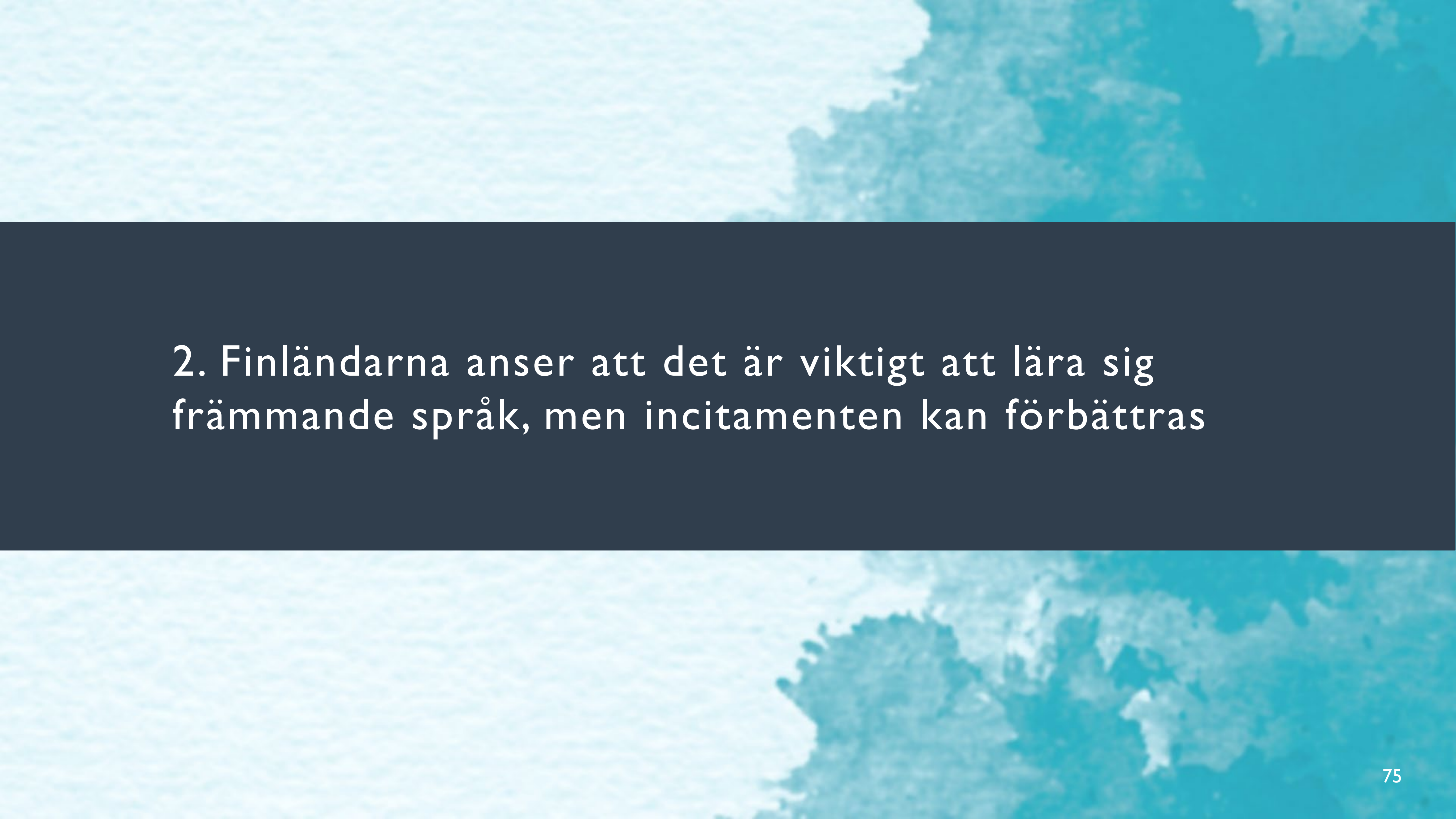
Att vara nordisk och europeisk ger trygghet

Finländskheten och modersmålet är kärnan i våra identiteter, men våra identiteter är också mångbottnade och överlappande. För många är det också viktigt att vara nordisk och europeisk.

Dessa byggstenar i identiteten, som sträcker sig utöver den nationella ramen, utgör en viktig referenspunkt för många finländare. Vi är inte "bara finländare", utan en del av en större värde- och historiegemenskap. Detta kan öka känslan av trygghet och skapa stabilitet i en instabil värld.

Det är också möjligt att betydelsen av att vara nordbo kommer att bli en starkare del av vår identitet. Sociala, kulturella och politiska identifikationsobjekt samt geografisk närhet har alltid skapat en stark grund för den nordiska identiteten. Aktuella händelser i samhället kan stärka anknytningen.

Ökningen av politiska motsättningar och de olika värderingarna i Europa kan stärka den nordiska dimensionen. Det spända säkerhetspolitiska läget i Finlands närområden och det därav följande närmandet i utrikes- och säkerhetspolitiken kan också få finländarna att mentalt söka sig närmare den nordiska gemenskapen.

2. Finländarna anser att det är viktigt att lära sig främmande språk, men incitamenten kan förbättras

Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkattityder och identiteter:

2. Finländarna anser att det är viktigt att lära sig främmande språk, men incitamenten kan förbättras

Sammanfattning av resultaten

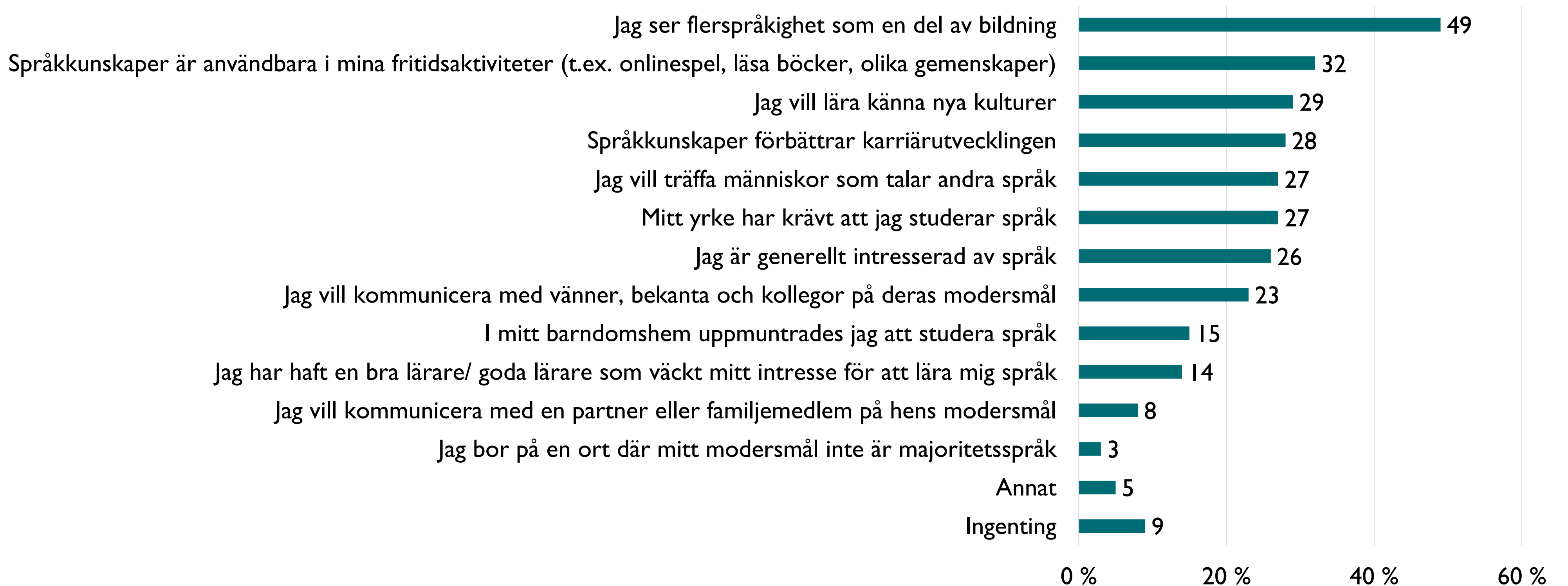
- Finländarna uppskattar språkinläring. Det viktigaste incitamentet för språkinläring är tanken om att mångsidiga språkkunskaper utgör en del av bildningen. Utbildningsbakgrunden har en tydlig inverkan på synen på studiernas bildningsvärde.
- Till exempel möjligheten att använda språket i praktiken, mera fritid, goda lärare och handledning är något som skulle öka, eller redan har ökat, finländarnas beredskap att studera och använda främmande språk.
- Tidsbrist, svårigheter att lära sig grammatik och inläring samt till exempel brist på motivation har däremot försvagat finländarnas beredskap att studera och använda främmande språk.
- Att lära sig och använda språk väcker främst positiva känslor hos finländare.

Tiivistelmä tuloksista

- Suomalaiset arvostavat kielten opiskelua. Merkittävin kannustin kielten opiskelulle on ajatus siitä, että monipuolinen kielitaito on osa sivistystä. Koulutustausta vaikuttaa selvästi näkemykseen kielten opiskelun sivistysarvosta.
- Esimerkiksi mahdollisuus käyttää kieltä käytännössä, enemmän vapaa-aikaa, hyvät opettajat ja ohjaus ovat asioita, jotka lisääisivät tai ovat jo lisänneet suomalaisten valmiutta opiskella ja käyttää vieraita kieliä.
- Ajan puute, kieliopin ja oppimisen vaikeus sekä esimerkiksi heikko motivaatio puolestaan ovat heikentäneet suomalaisten valmiutta opiskella ja käyttää vieraita kieliä.
- Kielten oppiminen ja käyttäminen herättävät pääasiassa positiivisia tunteita suomalaisissa.

Vad motiverar finländarna att lära sig språk?

Figur 3. Vad har motiverat dig att studera ett främmande språk? Du kan välja flera alternativ. (%)

Mångsidiga språkkunskaper är ett tecken på bildning

96 %

av finländarna anser att det är mycket eller ganska viktigt att lära sig främmande språk.

Finländarna uppskattar språkinläring. **Av figur 3** framgår att det absolut viktigaste incitamentet för språkinläring är tanken att mångsidiga språkkunskaper är en del av bildningen. Nästan hälften av finländarna (49 %) anser att detta har uppmuntrat dem att studera ett främmande språk.

Utbildningsbakgrunden har en tydlig inverkan på synen om språkinläringens bildningsvärde. Två tredjedelar (65 %) av dem som avlagt universitetsexamen anser att mångsidiga språkkunskaper är en del av bildningen, vilket har uppmuntrat dem att studera ett nytt språk. De som har avlagt examen vid yrkeshögskola (55 %), gymnasium (53 %), yrkesskola (40 %) och grundskola (34 %) anser mera sällan så.

Nästan en tredjedel av finländarna har varit motiverade att lära sig språk eftersom de upplever att språkkunskaper är till nytta i deras egna hobbyer (32 %). Nästan en tredjedel vill också lära känna nya kulturer (29 %) eller anser att språkkunskaper förbättrar deras karriärutveckling (28 %). Skillnader på basen av utbildningsbakgrund upprepas också i dessa incitament.

Ungefär en fjärdedel av finländarna har velat kommunicera med vänner eller arbetskamrater på deras modersmål, vilket har uppmuntrat dem att studera ett främmande språk.

Tabell I. Vad har motiverat dig att studera ett främmande språk?
Du kan välja flera alternativ. (efter modersmål, %)

	Finskspråkiga	Svenskspråkiga
Jag ser flerspråkighet som en del av bildning	48	67
Språkkunskaper är användbara i mina fritidsaktiviteter (t.ex. onlinespel, läsa böcker, olika gemenskaper)	32	40
Jag vill lära känna nya kulturer	29	33
Jag vill träffa människor som talar andra språk	27	36
Mitt yrke har krävt att jag studerar språk	27	32
Språkkunskaper förbättrar karriärutvecklingen	27	48
Jag är generellt intresserad av språk	25	34
Jag vill kommunicera med vänner, bekanta och kollegor på deras modersmål	23	43
Jag har haft en bra lärare/ goda lärare som väckt mitt intresse för att lära mig språk	14	22
I mitt barndomshem uppmuntrades jag att studera språk	14	30
Ingenting	9	2
Jag vill kommunicera med en partner eller familjemedlem på hens modersmål	8	19
Annat	5	3
Jag bor på en ort där mitt modersmål inte är majoritetsspråk	2	24

Av tabell I framgår att det mellan personer med finska som modersmål och personer med svenska som modersmål finns stora skillnader i attityderna till studier i främmande språk. Svenskspråkiga har motiverats att studera språk av mera skiftande orsaker än finskspråkiga.

I synnerhet tanken om att mångsidiga språkkunskaper är en del av bildningen och att språkkunskaper förbättrar karriärutvecklingen motiverar svenskspråkiga att studera språk oftare än finskspråkiga. Önskan att kommunicera med vänner och bekanta på deras modersmål betonas också bland svenskspråkiga.

Resultaten förklaras sannolikt av att de svenskspråkigas vardag i princip är mer flerspråkig än många finskspråkigas. Nästan en fjärdedel av de svenskspråkiga (24 %) är motiverade att studera ett främmande språk eftersom de bor på en plats där deras modersmål inte är det dominerande språket. En flerspråkig vardag motiverar människor att studera språk på många olika sätt.

Resultaten kan också delvis förklaras av att det finns fler universitetsutbildade bland de svenskspråkiga än bland de finskspråkiga. Ovan konstaterades att utbildningsbakgrunden skapar stora skillnader i frågan också bland finländare i allmänhet.

Saker som skulle öka eller redan har ökat finländarnas beredskap att studera och använda främmande språk

- Mer fritid
- Bra lärare och vägledning
- Enkla och tillgängliga inlärningsmetoder
- Förmånlig, avgiftsfri eller distans/flexibelt ordnad undervisning. Språkapplikationer (t.ex. Duolingo) prisas.
- Lägre kostnader och mindre tryck att binda sig till studierna
- Arbetslivets behov och arbetsgivarens stöd
- Förbättrade karriärmöjligheter och inkomster
- Möjlighet att använda språket på arbetsplatsen
- Möjlighet att resa och använda språk utomlands
- Erfarenhet av att bo utomlands eller av vänner som talar ett främmande språk
- Starkare personlig motivation och målorientering
- Mod, självförtroende och en stöttande atmosfär
- Ett socialt nätverk (vänner, familj, hobbyer) där språket kan användas

”Att få möjlighet att använda språket i praktiken. [Jag] lär mig genom att göra så skulle lära mig nytt språk gärna ifall jag t.ex. flyttar utomlands.”

”Enemmän aikaa arjessa, niin olisi aikaa opiskella.”

”Kielen opiskelun pitää kytkeytyä muuhun, esim. harrastukseen tai urakehitykseen, jotta se lisää sitoutumistani oppimiseen.”

Fråga: Vad skulle öka din vilja att studera och använda främmande språk? (öppna svar av personer med finska och svenska som modersmål, N=1121)

Saker som har minskat finländarnas beredskap att studera och använda främmande språk

- Svårigheter med grammatik och svårigheter att lära sig
- Osäkerhet, rädsla för misstag och brist på självförtroende
- Litet behov av ett främmande språk i vardagen eller brist på möjligheter att använda det
- Dålig motivation eller upplevd lathet
- Brist på tid och brådska i vardagen
- Erfarenhet av dålig undervisning eller otillräcklig undervisning
- Brist på uppmuntran eller språkkunskaper bland föräldrar eller andra närstående
- Påtvingad språkinläring (t.ex. "påtvingad svenska")
- Begränsningar på grund av ålder, sjukdom eller andra livssituationer
- Kursavgifter och övriga kostnader

"Huono opettaja kouluaikoina ja myöhemmällä iällä oma saamattomuus."

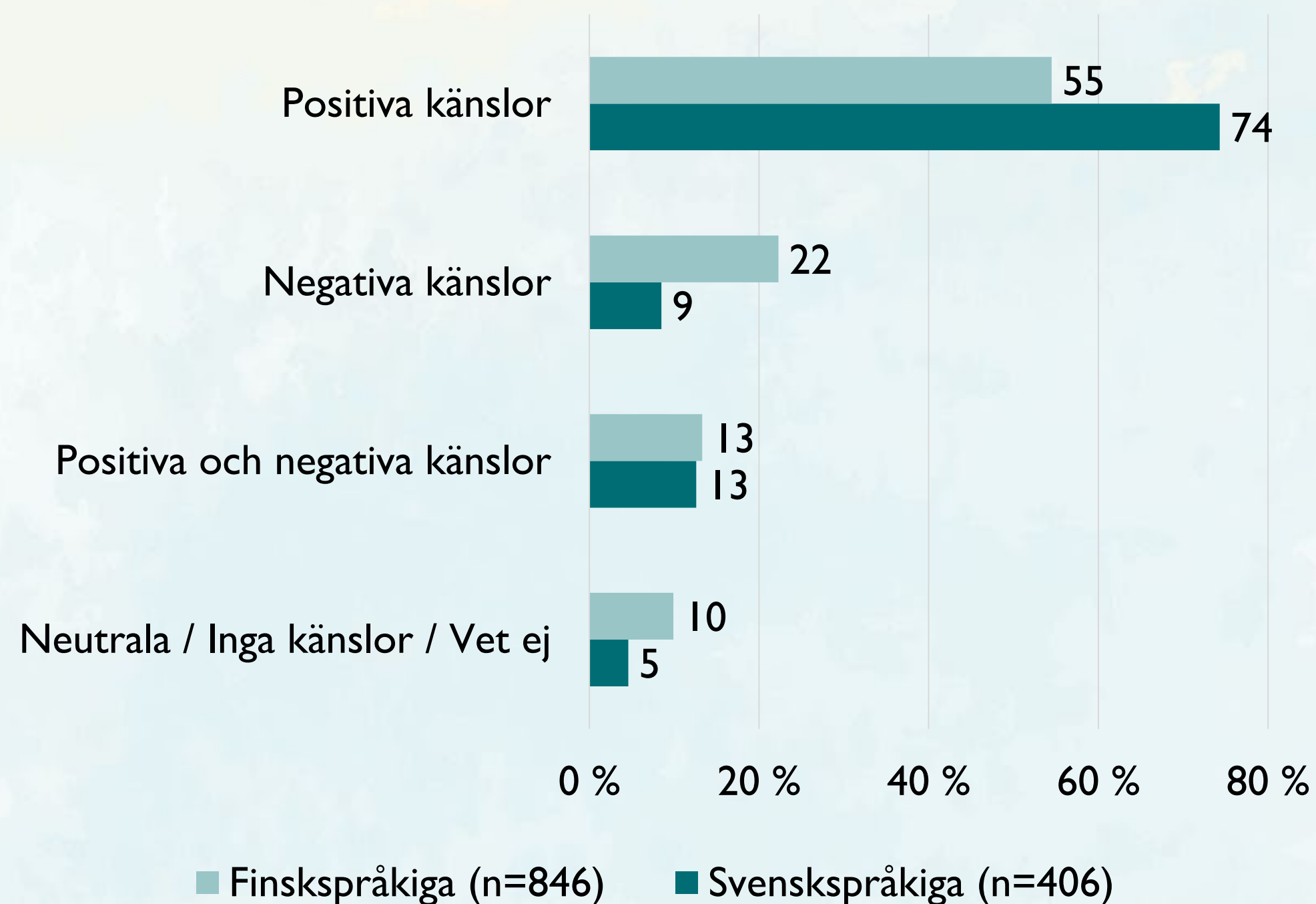
"Har inte tid eller möjlighet att [--] använda språket i verkliga livet."

"Koen sen vaikeaksi. En myöskään koe että siitä olisi ollut minulle mitään hyötyä. Puhun sujuvasti suomea, ruotsia ja englantia ja sillä olen pärjännyt hyvin."

Fråga: Vilka faktorer har minskat din vilja att studera och använda främmande språk? (Öppna svar av personer med finska och svenska som modersmål, N=1059)

Att lära sig och använda språk väcker främst positiva känslor hos finländarna

Figur 4. Vilka känslor väcker det att lära sig och använda ett främmande språk (glädje, entusiasm, skam, rädsla etc.)? Respondenter med finska och svenska som modersmål (%) (kodade öppna svar)

Turhautuminen
ILO
Innostus
On hienoa tulla ymmärretyksi vieraalla kielellä
Stolthet Rädsla
Häpeä ja pelko käyttää kieltä kun ei osaa ja ymmärrä aina
NÖJD **Onnistumisen tunne**
Jännitys väärin puhumisesta, innostus osaamisesta, ilo toisen kielen puhumisesta

2. Finländarna anser att det är viktigt att lära sig främmande språk, men incitamenten kan förbättras

Reflektion över resultaten

Att skratta åt språkfel bör man lämna bakom sig – att ha mod att tala "rallyengelska" hjälper också att utveckla språkkunskaperna.

Att lära sig och använda främmande språk väcker främst positiva känslor bland finländare. Språkinläring kan öppna upp nya möjligheter, erbjuda upplevelser av framgång och vidga ens världsbild.

Negativa känslor i samband med språkinläring är särskilt relaterade till osäkerhet, skam och rädsla när man använder främmande språk.

När en person använder ett främmande språk utsätter han eller hon sig för bedömning, missförstånd och eventuella misslyckanden. Skam kan tyda på att misstag inte bara ses som brister i färdigheter, utan också som ett hot mot till exempel självkänslan.

De som lär sig och använder ett nytt språk behöver uppmuntran. Många skulle också kunna dra nytta av realistiska mål. I stället för felfria språkkunskaper kan målet med studierna vara att bli förstådd till exempel i vardagen.

Incitament för språkinläring behövs i takt med att tekniken utvecklas och språkmiljön blir mer mångfacetterad.

I Finland motiveras svenskspråkiga att lära sig språk från flera håll än de finskspråkiga.

Det är möjligt att det i en svenskspråkig språkmiljö kommer att föras en öppnare diskussion om språkens betydelse och de möjligheter som språkinläring och mångsidiga språkkunskaper öppnar upp.

En stor del av Finlands svenskspråkiga befolkning har lärt sig finska och kommit över tröskeln att lära sig ett nytt språk.

Att den svenskspråkiga befolkningen huvudsakligen finns på kustområdet kan också ha en inverkan – den internationella vardagen kan synliggöra fördelarna med språkkunskaper.

Oberoende av modersmål kan incitamenten för att lära sig språk förändras i takt med att samhället förändras. Utvecklandet av språkteknologi kan minska motivationen att lära sig språk, men också sänka tröskeln för inläring.

Invandringen kan också öka incitamenten för språkinläring: en trevlig granne eller kollega kan väcka intresset för ett nytt språk och en ny kultur.

3. Finländarna vill bli förstådda på de inhemska språken
och de vill också hjälpa andra att lära sig dem

Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkattityder och identiteter:

3. Finländarna vill bli förstådda på de inhemska språken och de vill också hjälpa andra att lära sig dem

Sammanfattning av resultaten

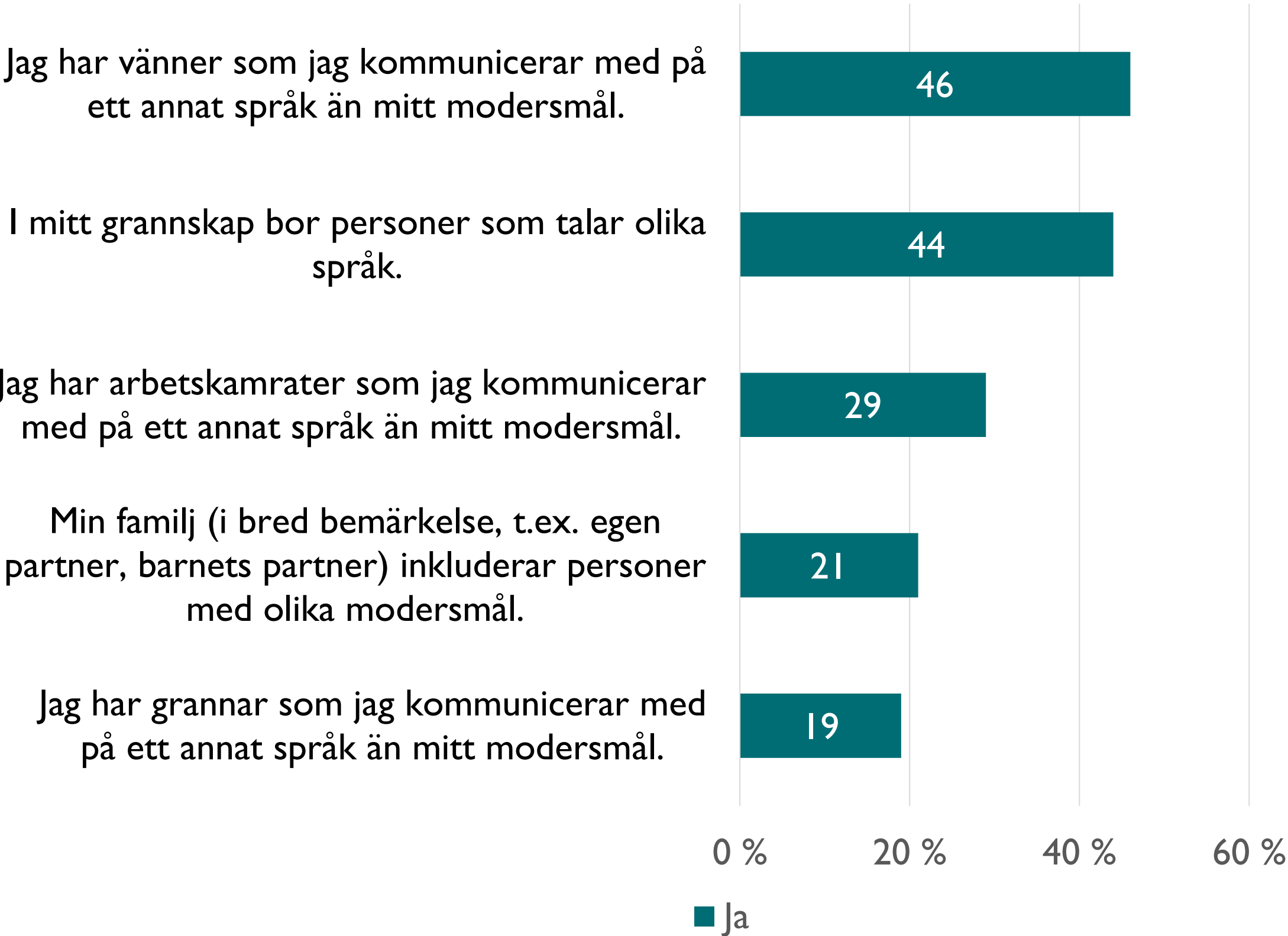
- Finländarna vill bli förstådda på sitt eget modersmål. Två av tre finländare talar dock gärna ett främmande språk, även om de inte behärskar det perfekt.
- Dialekter är uppskattade i Finland, men används i sina egna sammanhang. 70 procent av finländarna anser att förmågan att tala standardspråk är ett tecken på bildning. Lika många anser också att man i stället för dialekter eller slang bör använda standardspråk i professionella och andra officiella sammanhang.
- Två av tre finsktalande är villiga att hjälpa svensktalande att lära sig finska. Svenskspråkiga är ännu mer villiga att hjälpa andra att lära sig svenska.
- Två av tre finländare är villiga att hjälpa invandrare att lära sig finska eller svenska.

Tiivistelmä tuloksista

- Suomalaiset haluavat tulla ymmärretyksi omalla äidinkielellään. Kaksi kolmesta suomalaisesta kuitenkin puhuu mielellään vierasta kieltä, vaikka ei osaisi sitä täydellisesti.
- Murteita arvostetaan Suomessa, mutta niille on omat paikkansa. 70 prosenttia suomalaisista pitää taitoa puhua yleiskielellä osoituksena sivistyksestä. Yhtä moni myös ajattelee, että murteiden tai slangin sijaan ammatillisissa ja muissa virallisissa tilanteissa tulisi käyttää yleiskieltä.
- Kaksi kolmesta on valmiita suomenkielisenä auttamaan ruotsinkielisiä suomen oppimisessa. Ruotsinkielisillä on tätäkin enemmän auttamishalua auttaa ruotsinkielen oppimisessa.
- Kaksi kolmesta suomalaisesta on valmis auttamaan maahanmuuttajia oppimaan suomea tai ruotsia.

SPRÅK I VARDAGEN - Summavariabel

Figur 5. Ta ställning till följande påståenden. (ja svar, %)

En del finländare hör och använder olika språk i sin familjekrets, på jobbet och till exempel med vänner. En del finländare uppger också att de bor i ett flerspråkigt område och kommunicerar med sina grannar på ett främmande språk. För andra existerar sådana flerspråkiga möten inte alls i vardagen.

Vi gav finländarna ett utlåtande om huruvida de stöter på eller använder ett främmande språk i sin vardag (**figur 5**).

Vi sammanställde summavariabeln baserat på hur många gånger respondenterna stöter på främmande språk. Vi jämför de som lever i en enspråkig vardag och de som lever i en flerspråkig vardag.

Utifrån svaren stöter personer som lever enspråkigt i vardagen inte på främmande språk i familjekretsen, bland vännerna, på arbetet, hos grannarna eller i grannskapet. Respondenterna som lever i en flerspråkig vardag möter främmande språk i 4–5 av de ovan nämnda sammanhangen. 29 procent av finländarna lever i en enspråkig vardag och 13 procent i en flerspråkig vardag.

I de följande kapitlen undersöker vi i ljuset av denna summavariabel hur flerspråkigheten i vardagen påverkar förmågan att hjälpa andra människor att lära sig språk och till exempel viljan att få myndighetstjänster på ett annat språk än sitt modersmål.

Finländarna vill bli förstådda på finska och svenska

Majoriteten (85 %) av finländarna är ganska eller helt av samma åsikt om att man i Finland i regel alltid ska bli förstådd på finska eller svenska (**figur 6**). Frågan var formulerad på olika sätt beroende på respondentens modersmål.

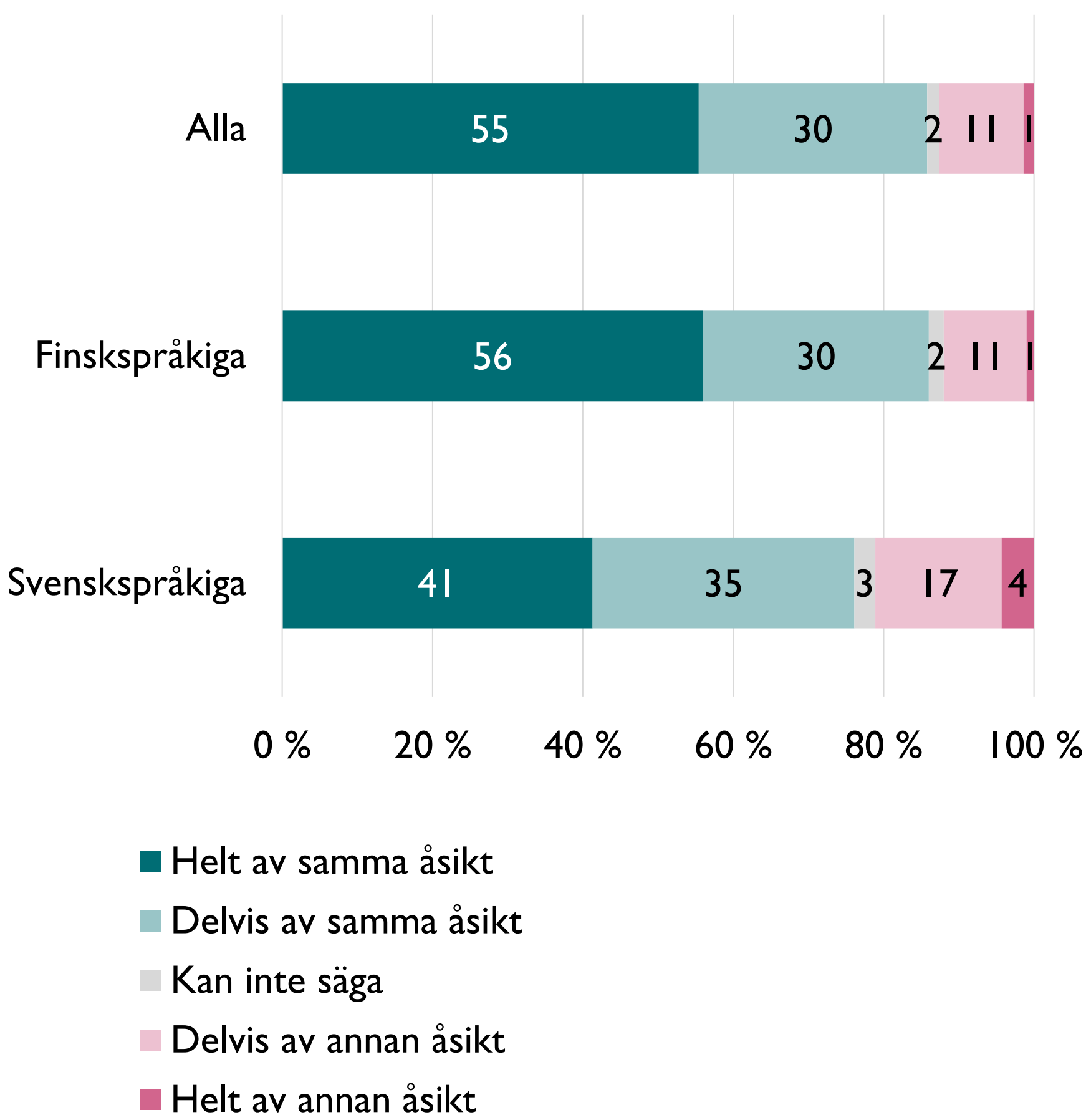
Det finns inga större skillnader i synen mellan kvinnor och män. Personer i åldern 45–64 år (90 %) instämmer något oftare med detta påstående än personer under 18–34 år (81 %).

De finskspråkiga (86 %) instämmer något oftare med detta påstående än de som har svenska som modersmål (76 %), men i båda språkgrupperna är uppfattningen stark att man i Finland måste kunna bli förstådd på det egna modersmålet.

Partisimpatier har också en liten inverkan: i synnerhet Sannfinländarnas (92 %) och Centerns (91 %) anhängare håller ofta med om påståendet. SDP:s (83 %), Samlingspartiets (83 %), Vänsterförbundets (82 %) och SFP:s (79 %) sympatisörer ligger nära genomsnittet i Finland. De Grönas anhängare (72 %) tänker så något mera sällan.

De som lever enspråkigt i vardagen anser något oftare (93 %) än genomsnittet att man i Finland alltid ska bli förstådd på finska. De som lever flerspråkigt i vardagen tänker på detta sätt mera sällan (80 %) än genomsnittet.

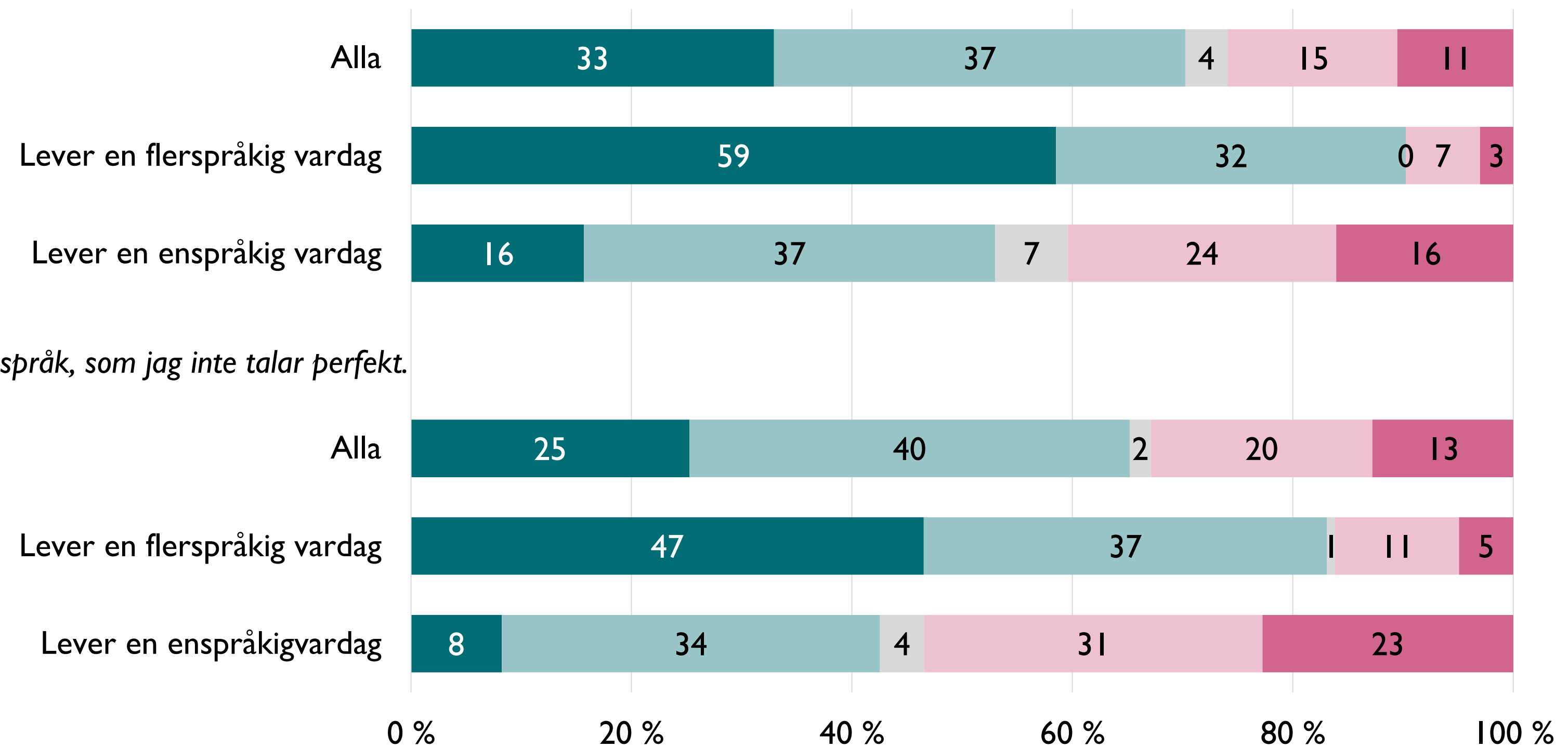
Figur 6. Bedöm följande påståenden. *Mielestäni Suomessa pitäisi lähtökohtaisesti aina tulla ymmärretyksi suomen kielellä/ Jag tycker att utgångspunkten ska vara att man i Finland alltid ska bli förstådd på svenska. (enligt modersmålet, %)*

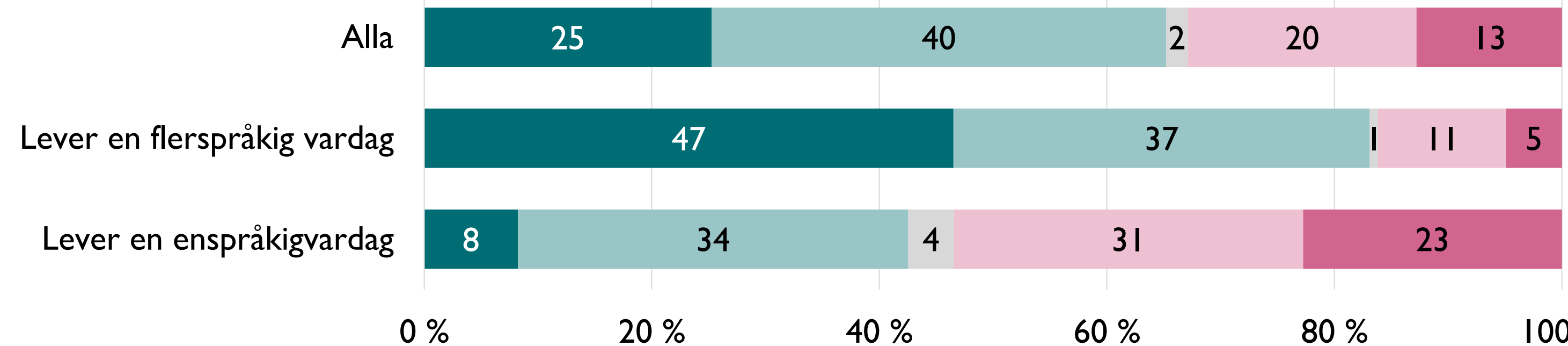
De som lever i en flerspråkig vardag är redo att delta i fritidsaktiviteter på främmande språk

Figur 7. Bedöm följande påståenden. (enligt vardaglig flerspråkighet, %)

Jag kan delta i fritidsaktiviteter eller arrangemang där man också använder andra språk än mitt modersmål.

Jag talar gärna språk, som jag inte talar perfekt.

■ Helt av samma åsikt ■ Delvis av samma åsikt ■ Kan inte säga ■ Delvis av annan åsikt ■ Helt av annan åsikt

Två av tre finländare talar gärna ett främmande språk, även om de inte behärskar det perfekt

I figur 7 granskas finländarnas beredskap att delta i fritidsaktiviteter på främmande språk och huruvida finländarna är nöjda med att tala ett främmande språk även om de inte går perfekt.

70 procent av finländarna skulle kunna delta i fritidsverksamhet där man även använder ett annat språk än det egna modersmålet. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män, och skillnaderna mellan åldersgrupperna är även ganska små. Utbildningsbakgrunden har dock en inverkan: mindre än hälften (46 %) av dem som har grundskolebakgrund skulle kunna tänka sig att delta i fritidsverksamhet på främmande språk. Över 80 procent av de högutbildade skulle däremot kunna tänka sig detta.

Något över hälften (53 %) av dem som lever enspråkigt i vardagen skulle kunna delta i verksamhet där man också använder ett annat språk än det egna modersmålet. Bland dem som lever en flerspråkig vardag (91 %) är andelarna betydligt högre. Språkbakgrunden inverkar också: svenskspråkiga (92 %) är klart mer beredda att delta i verksamhet på främmande språk än finskspråkiga (69 %).

Även om inläring och användning av ett främmande språk kan väcka rädsla eller till och med skam (se s.82 om känslor), är två tredjedelar (65 %) av finländarna nöjda med att använda ett främmande språk, trots att de inte behärskar språket perfekt (figur 7).

Cirka 60 procent av personer under 35 år talar gärna ett främmande språk, även om de inte kan det perfekt. Något fler av dem i medelåldern, cirka 70 procent, instämmer "delvis" eller "helt" med påståendet att de gärna använder ett främmande språk trots bristande kunskaper. Efter 65 års ålder sjunker andelarna närmare genomsnittet.

Det finns inga signifikanta skillnader mellan könen. Skillnaderna i utbildning återspeglas i frågan om användningen av ett främmande språk med otillräckliga kunskaper. **42 procent av dem som har grundskolebakgrund använder gärna ett främmande språk, även om deras språkkunskaper inte är perfekta. Däremot tycker över 75 procent av de högutbildade så.** De som har avlagt universitets- och yrkeshögskoleexamen har i regel avlagt mer språkstudier än de som har grundskolebakgrund. Det är därför till en viss del naturligt att deras språkkunskaper ofta är starkare, vilket förmodligen också gör det mer meningsfullt att använda ett främmande språk, även om de inte har perfekta språkkunskaper.

Det råder en stor skillnad mellan de som lever en flerspråkig vardag och de som lever en enspråkig vardag. Färre än hälften (42 %) av dem som lever enspråkigt i vardagen talar gärna ett främmande språk, även om de inte kan det perfekt. Denna uppfattning delas av dubbelt så många som lever i en flerspråkig vardag (84 %). **Personer med svenska som modersmål (86 %) är klart oftare än genomsnittet av åsikten att de gärna talar ett främmande språk trots sina bristande kunskaper.**

Dialekter och slang talas särskilt i norra och östra Finland

Figur 8. Talar du någon dialekt eller slang?
(Ja-svar, efter större region)

90-luvun slangi

Pohojalaasta

Blandar ihop många österbottniska dialekter

Pernå-Borgå dialekt

Pohjanmaata suomeksi sekä ruotsiksi

Blandad

Ruotsiksi Helsingin/ Sipoon slangia
ja suomeksi pohjoiskarjalaa

Finlandssvenska. Vasa med lite Korsholm så rätt neutralt.

Savon ja pohjosen murrettä, nuorten slangia

Mitä nyt Etelä-Suomessa puhutaan.
En puhu kirjakieltä ainakaan.

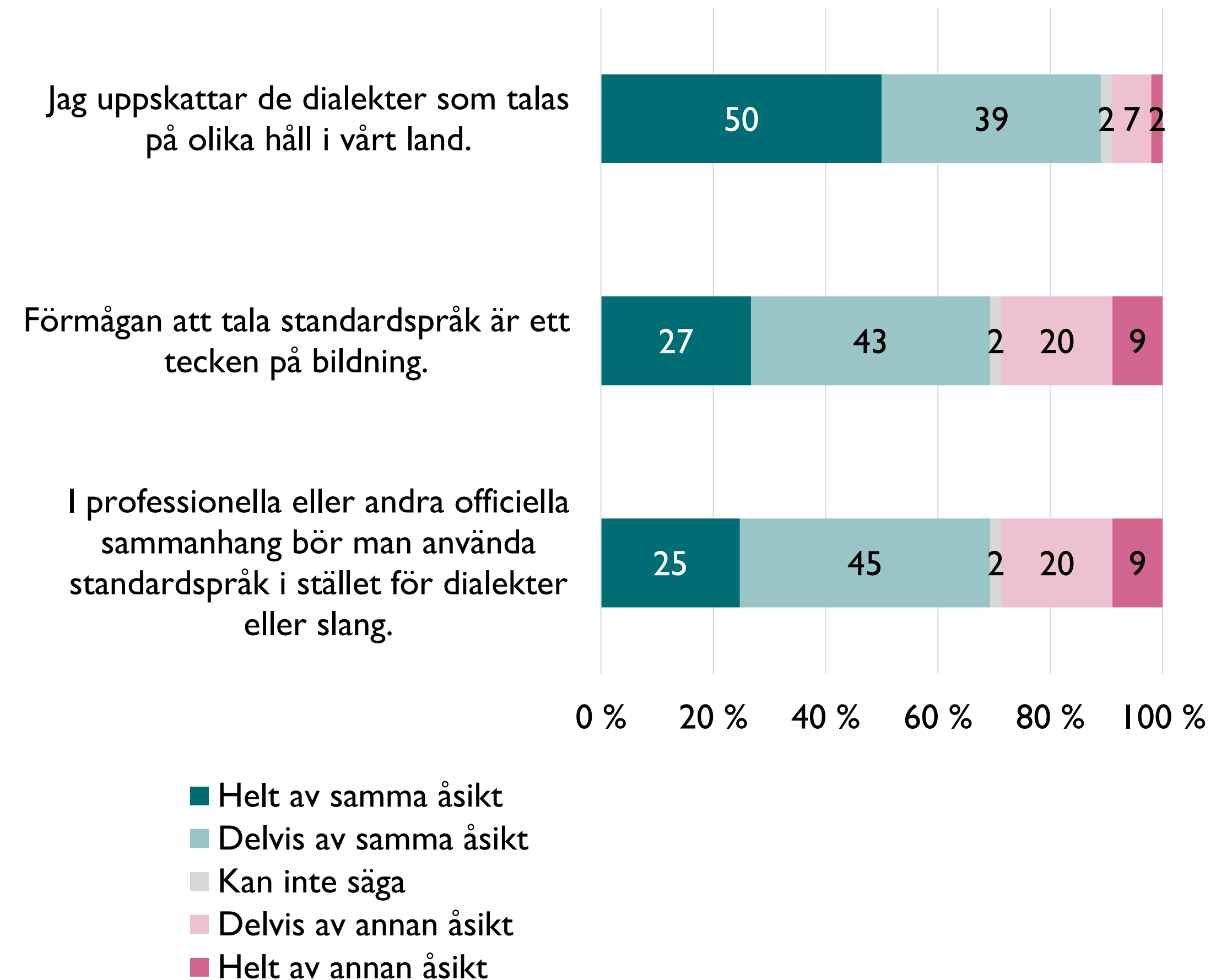
Dialekter är uppskattade, men används i sina egna sammanhang

Nästan 90 procent av finländarna uppskattar dialekter som talas på olika håll i Finland (**figur 9**). Även om variationerna i det finska och det svenska språket främst ses som en rikedom, verkar dialekterna ha en begränsad plats i var eller hur de ska användas. 70 procent av finländarna anser att förmågan att tala standardspråk är ett tecken på bildning. Lika många anser att man i stället för dialekter eller slang bör använda standardspråk i yrkesmässiga och andra officiella sammanhang.

Modersmålet påverkar i viss mån åsikterna: 77 procent av de svenskspråkiga anser att förmågan att tala standardspråk är ett tecken på bildning, medan 68 procent av de finskspråkiga anser så. De svenskspråkiga anser också oftare än genomsnittet (81 %) att det borde vara bra att använda standardspråk i officiella situationer.

Dialekter värderas högt oavsett utbildningsbakgrund, men de som har universitetsexamen (78 %) är mer benägna än genomsnittet att anse att standardspråket är ett tecken på bildning. De är också mer kritiska angående var dialekter ska användas: 79 procent av dem som utexamineras från universitet anser att standardspråk bör användas i stället för dialekt i yrkesmässiga och andra officiella sammanhang. Av personer över 75 år håller ännu fler med om detta påstående: 84 procent av dem anser att standardspråk är lämpligt i officiella och professionella situationer.

Figur 9. Bedöm följande påståenden (%)

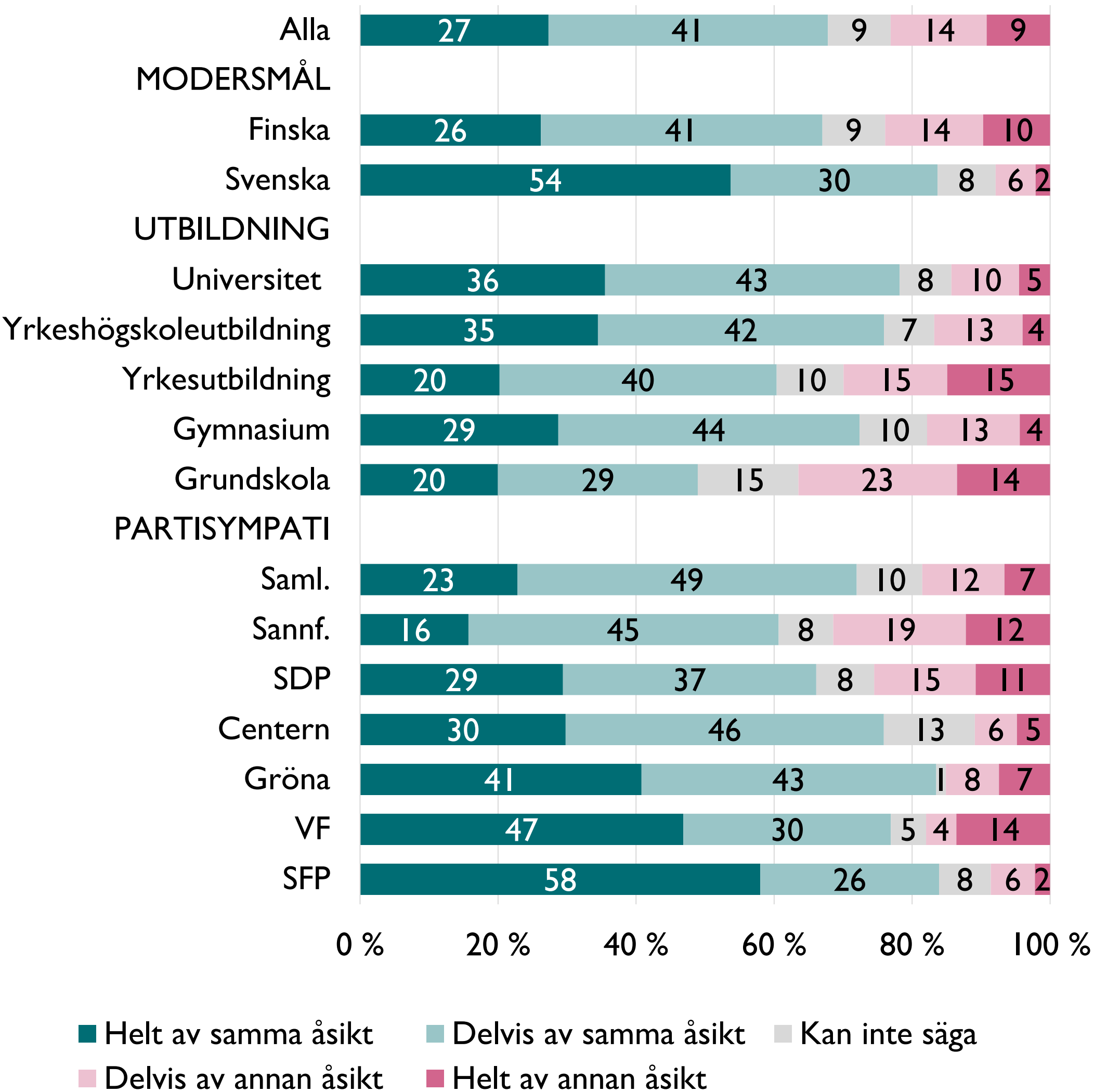
Finländarna är redo att hjälpa andra att lära sig de inhemska språken

Två tredjedelar av finskspråkiga (68 %) är villiga att hjälpa svenskspråkiga att lära sig finska (**figur 10**). En intressant iakttagelse är att personer med svenska som modersmål är klart mer villiga att hjälpa dem som inte talar svenska att lära sig språket. **Hela 84 procent av de svenskspråkiga är villiga att hjälpa de finskspråkiga att lära sig svenska.** De som lever i en flerspråkig vardag (84 %) är klart villiga att hjälpa till med språkinläring än de som lever en enspråkig vardag (56 %).

De som har avlagt universitets-, yrkeshögskole- eller gymnasieexamen håller oftare med om påståendet än de som endast har utexaminerats ur grundskola eller en yrkesläroanstalt.

Sannfinländarnas anhängare skiljer sig något från andra i beredskapen att lära svenskspråkiga finska. Över 60 procent av dem håller dock helt eller delvis med om påståendet. Mest beredda är anhängare av SFP (94 %) och De Gröna (84 %).

Figur 10. Suomenkielisenä olen valmis auttamaan ruotsinkielisiä suomen kielen oppimisessa/ Jag är som svenskspråkig beredd att hjälpa finskspråkiga att lära sig svenska. (%)

Största delen av finländarna är redo att hjälpa invandrare att lära sig finska eller svenska

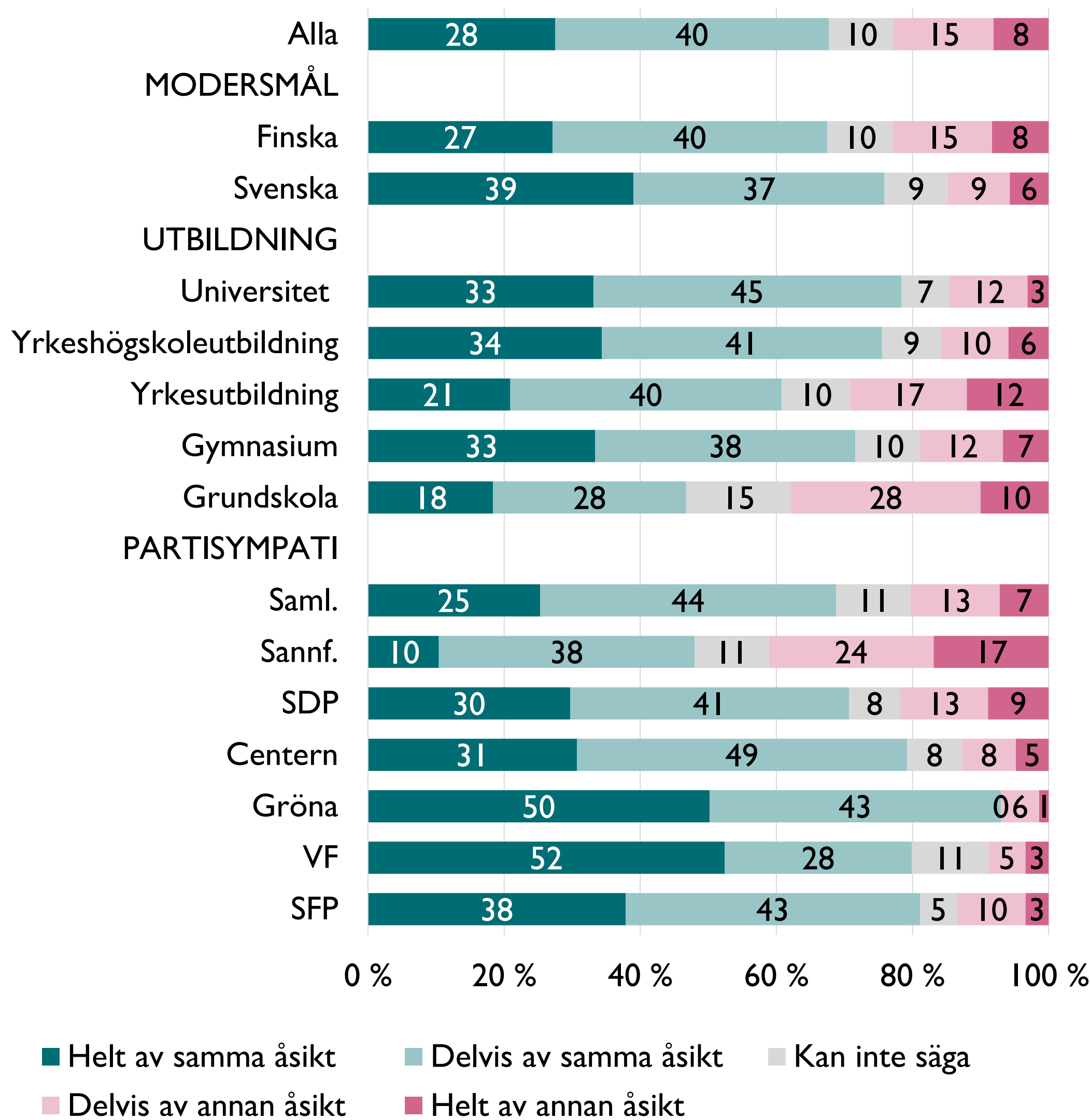
Av figur 11 framgår att två tredjedelar (68 %) av finländarna är beredda att hjälpa invandrare att lära sig finska eller svenska.

Svenskspråkiga håller med om påståendet något oftare än finskspråkiga. Flerspråkighet i den egna vardagen har en klart större inverkan: de som lever i en flerspråkig vardag (81 %) instämmer klart oftare med påståendet än de som lever en enspråkig vardag (54 %).

De som har gått ut universitetet, yrkeshögskolan eller gymnasiet är mer villiga att hjälpa än de som endast har gått ut grundskolan och yrkesskolan. De Grönas och Vänsterförbundets väljare utmärker sig som villiga att hjälpa. Sannfinländarnas anhängare instämmer mer sällan än i genomsnitt med påståendet, men nästan hälften av dem är också villiga att hjälpa invandrare att lära sig finska eller svenska.

Förklaringen till viljan att hjälpa kan bero på språkkunskaper eller på attityder. Det är förståeligt att finländare som sällan stöter på främmande språk är mindre beredda att hjälpa till med språkinläring. För många påverkas situationen även av deras egna kunskaper i främmande språk. 30 procent av finländare med grundskolebakgrund uppger att de inte talar något främmande språk alls. 15 procent av de som gått ut yrkesskolan uppger lika.

Figur 11. Jag är beredd att hjälpa invandrare att lära sig finska eller svenska.(%)

3. Finländarna vill bli förstådda på de inhemska språken och de vill också hjälpa andra att lära sig dem

Reflektion över resultaten

I Finland värderas det korrekta standardspråket högt, men det finns utrymme för en mer tillåtande inställning.

Attityderna till dialekter i Finland är tvåfaldiga: de värdesätts, men många finländare anser att de har sin egen begränsade plats. Dialekter är en stark del av den personliga och lokala identiteten, men användningen av dialekt är situationsberoende.

Att tala standardspråk anses vara ett kännetecken för bildning, och vikten av standardspråk betonas särskilt i professionella och officiella sammanhang.

I situationer där myndigheten är en expert och beslutsfattare och medborgaren är den person som behöver tjänsten, kan standardspråket skapa tydlighet och bidra till att upprätthålla institutionell distans. Dialekt kan verka alltför informellt och därför olämpligt i ett officiellt sammanhang.

Det kan vara svårt för en utlänning som håller på att lära sig finska eller svenska att uppfatta skillnaderna mellan dialekterna (t.ex. Hippi 2023). Ett språk lär man sig ofta i en ny livsmiljö och samtalen anknyter till vardagliga situationer. En tillåtande och flexibel inställning till att tala dialekter och våra nationella språk kan vara till nytta för alla de som inte talar standardspråk.

Att värna om finskans och svenskans ställning står inte i konflikt med internationaliseringen.

Finländarna anser att man i Finland alltid ska kunna bli förstådd på de inhemska språken. Denna ståndpunkt är särskilt förståelig för de respondenter som inte har kapacitet att arbeta på till exempel engelska.

Det faktum att majoriteten av människor som lever i en flerspråkig vardag också tänker på detta sätt kan vara ett tecken på empati. Finländare som naturligt navigerar i den flerspråkiga vardagen kanske inser att alla inte kan göra detsamma. Dessa ställningstaganden kan också förklaras av en vilja att stöda de nationella språkens ställning i samhället i allmänhet.

Det är bra att komma ihåg att alla invandrare inte talar engelska. Att lära sig finska eller svenska kan därför vara ett särskilt viktigt sätt att integrera sig i samhället.

Dessutom är landets egna språk ofta en del av landets särskiljande och till och med fascinerande egenskaper för utlänningar, till exempel turister som besöker landet.

Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkattityder och identiteter:

3. Finländarna vill bli förstådda på de inhemska språken och de vill också hjälpa andra att lära sig dem

Reflektion över resultaten

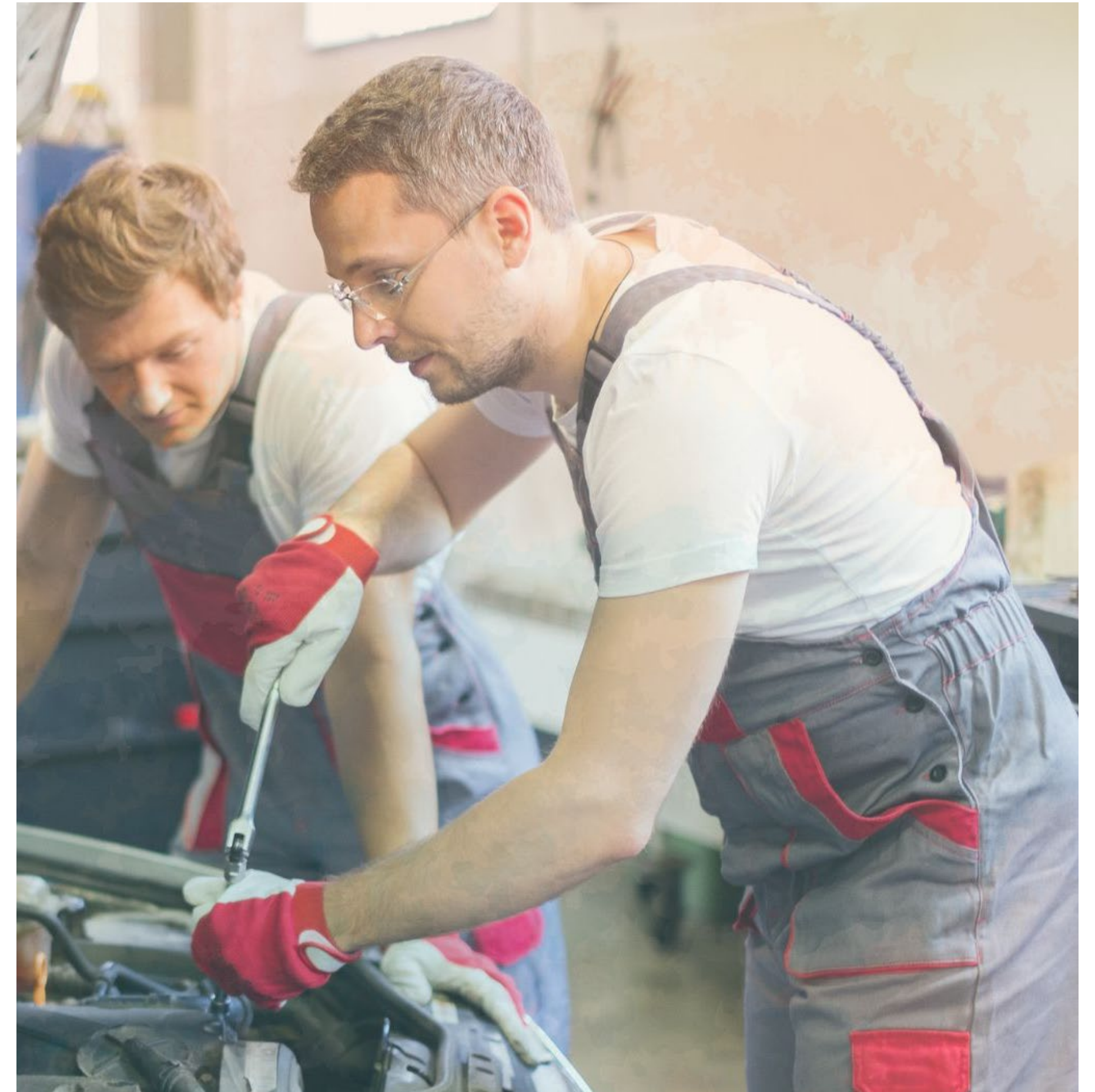
Finländarna är beredda att hjälpa andra att lära sig våra nationella språk – det lönar sig att utnyttja detta till exempel på arbetsplatserna.

Faktum är att förvånansvärt många finländare vill hjälpa andra att lära sig deras modersmål.

I vardagen framstår flerspråkigheten nu som en positiv spiral. 90 procent av de finländare som lever i en flerspråkig vardag är villiga att stöda invandrare i att lära sig de inhemska språken, också majoriteten av de övriga, 68 procent, är beredda.

Alla partiers anhängare, även Sannfinländarnas, är redo att delta i arbetet. Även om partiet är känt för sitt avståndstagande till invandring, betonas också värdet av de nationella språken i deras tänkande. Detta förklarar sannolikt resultatet.

Beredskapen att hjälpa till med språkinläringen kan också vara ett tecken på att finländarna är öppna för att ha att göra med personer som talar andra språk. Genom att lära sig språket av dem som redan bor i Finland får man samtidigt värdefull information om samhället, kulturen och sederna. Detta kan främja integration.

4. I ett allt mer flerspråkigt Finland vill man fortfarande ha myndighetstjänster på sitt modersmål

Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkattityder och identiteter:

4. I ett allt mer flerspråkigt Finland vill man fortfarande ha myndighetstjänster på sitt modersmål

Sammanfattning av resultaten

- Ungefär två tredjedelar av finländarna byter gärna språk till engelska, till exempel om en anställd inom kundtjänst inte talar respondentens modersmål så bra.
- Största delen av finländarna godkänner kundservice till exempel i en butik eller restaurang på ett annat språk än sitt modersmål. Svenskspråkiga godkänner tjänster på ett främmande språk klart oftare än finskspråkiga.
- Över hälften av finländarna är inte beredda att vårdas av en läkare eller sjukskötare som fortfarande lär sig finska eller svenska.
- Största delen av finländarna är inte beredda att acceptera service på ett annat språk än sitt modersmål i kontakter med myndigheter. Nästan hälften av de svarande håller inte alls med om påståendet.

Tiivistelmä tuloksista

- Noin kaksi kolmesta suomalaisesta vaihtaa mielellään kielen esimerkiksi englantiin, mikäli asiakaspalvelija ei osaa vastaajan äidinkieltä hyvin.
- Enemmistö suomalaisista hyväksyy asiakaspalvelun esimerkiksi kaupassa tai ravintolassa muulla kuin omalla äidinkielellään. Ruotsinkieliset hyväksyvät vieraskielisen palvelun selvästi suomenkielisiä useammin.
- Yli puolet suomalaisista olisi valmis hyväksymään hoitoa lääkäriltä tai sairaanhoitajalta, joka vielä opettelee suomen tai ruotsin kieltä.
- Valtaosa suomalaisista ei olisi valmis hyväksymään sitä, että he saisivat viranomaistilanteissa palvelua muulla kuin äidinkielellään. Lähes puolet on täysin eri mieltä väittämän kanssa.

I kundservicesituationer byter man gärna till ett främmande språk

Ungefär två tredjedelar av finländarna byter gärna språk till engelska, till exempel om anställd inom kundtjänst inte behärskar respondentens modersmål så bra (**figur 12**). Svenskspråkiga är mera beredda att byta språk än finskspråkiga. Det finns knappt några skillnader mellan könen.

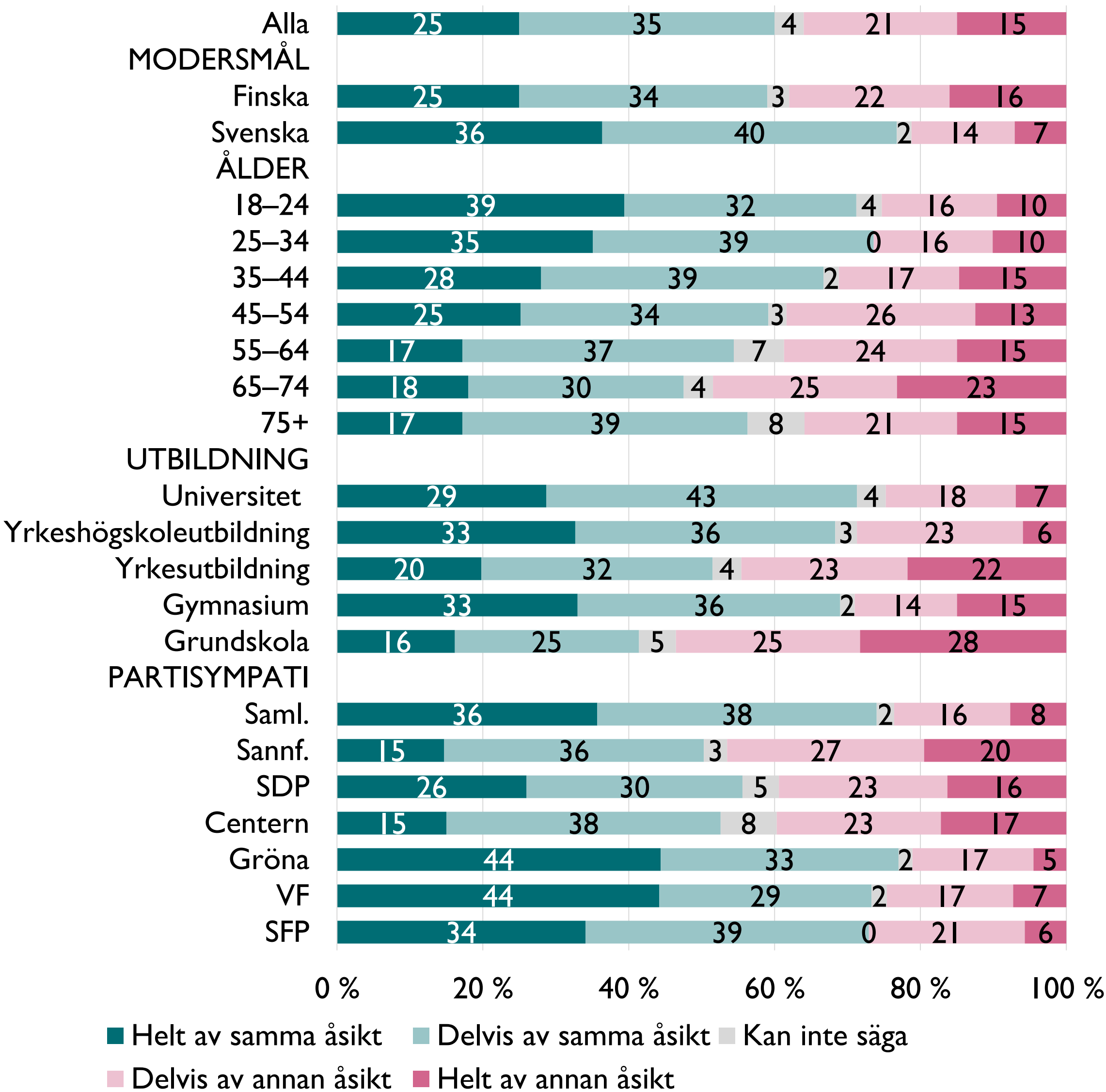
I genomsnitt är yngre åldersgrupper mer benägna att byta språk än äldre. Unga kan vara mer bekanta med servicesituationer på främmande språk och deras språkkunskaper kan också vara bättre än de äldres i genomsnitt.

Personer med högskole- och gymnasiebakgrund är mer benägna än personer med yrkesskole- eller grundskolebakgrund att tänka att de är nöjda med att byta till ett främmande språk i en kundservicesituation.

De grönas, Vänsterförbundets, Samlingspartiets och SFP:s anhängare instämmer oftare än genomsnittet med påståendet.

De som talar främmande språk är naturligtvis mer villiga att byta språk än de som inte gör det. Av de finländare som inte talar något främmande språk alls (n=111) är det bara 7 procent som helt eller delvis håller med om påståendet.

Figur 12. Om en kundtjänstmedarbetare inte kan mitt modersmål särskilt bra, byter jag gärna till ett annat språk (t.ex. engelska). (%)

Svenskspråkiga godkänner oftare än genomsnittet tjänster på ett främmande språk

Över hälften av finländarna godkänner service i kundservice-situationer på ett annat språk än sitt modersmål (**figur 13**).

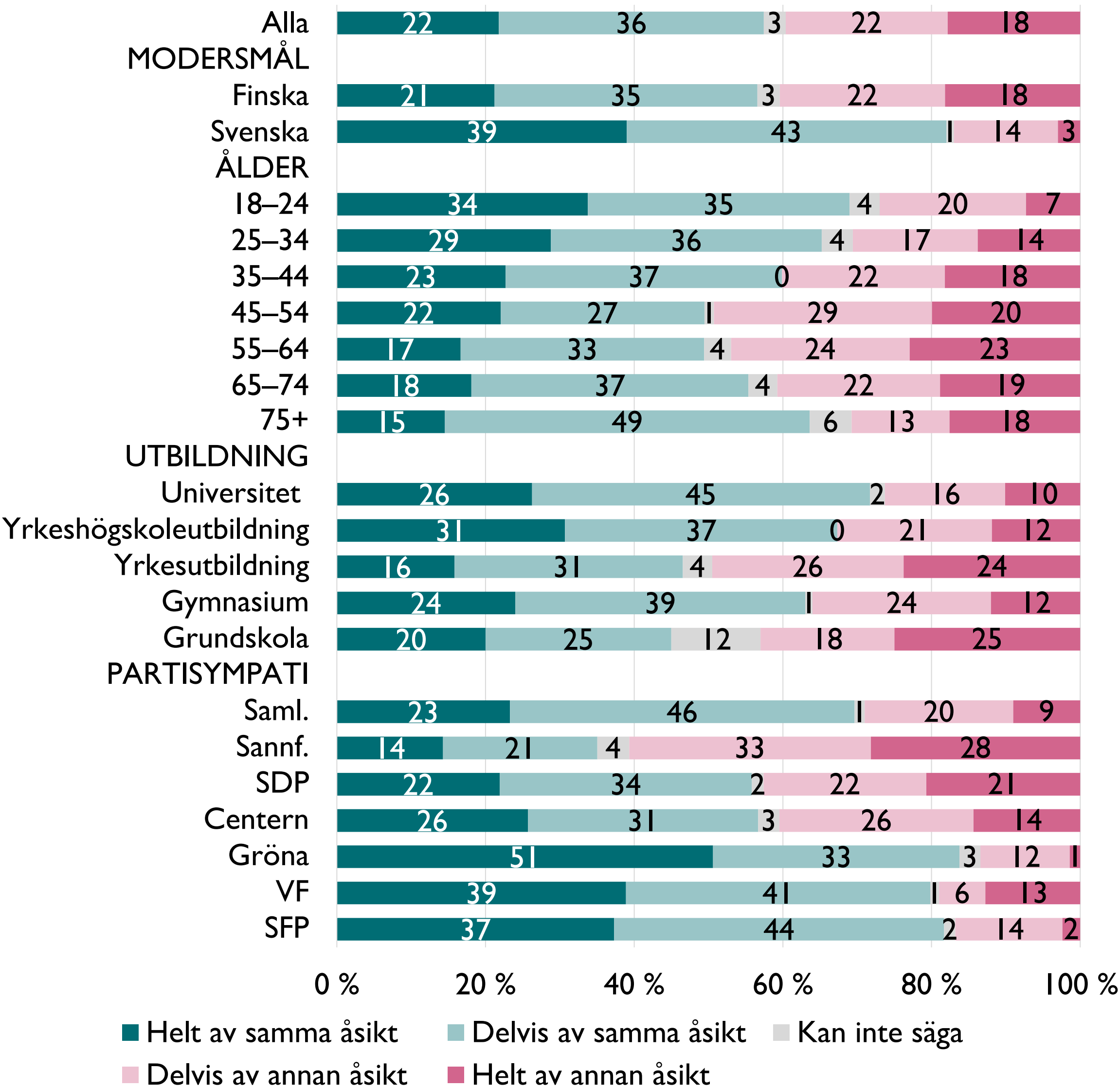
De som har svenska som modersmål förhåller sig oftare positivt till uttalandet än de som har finska. Unga människor är något mer benägna än äldre att helt hålla med om detta uttalande.

Språkkunskaperna inverkar också: av de som inte alls talar något främmande språk är det bara 22 procent som håller med om påståendet.

Skillnaderna mellan partiernas anhängare är stora. Bara en dryg tredjedel (35 %) av Sannfinländarnas anhängare accepterar tjänster på främmande språk, till exempel i butiker eller restauranger. Bland De Grönas (84 %), SFP:s (81 %) och Vänsterförbundets (80 %) anhängare godkänns tjänster på främmande språk klart oftare. Meningsskiljaktigheterna förklaras i första hand med attityder, inte till exempel språkkunskaper: Sannfinländarnas språkkunskaper skiljer sig inte nämnvärt från andra partiers anhängare.

Utöver detta kan man säga att 65 procent av finländarna som bor i Helsingfors-Nyland godkänner tjänster på ett annat språk än sitt modersmål, i norra och östra Finland 53 %. Med andra ord kan det också vara en vanesak: i huvudstadsregionen är det redan vanligt med kundservice på främmande språk.

Figur 13. Jag accepterar att få service på ett annat språk än mitt modersmål vid kundtjänstsituationer (i butik, restaurang etc.).(%)

Största delen av finländarna godkänner vård av en läkare eller sjukskötare som håller på att lära sig språket

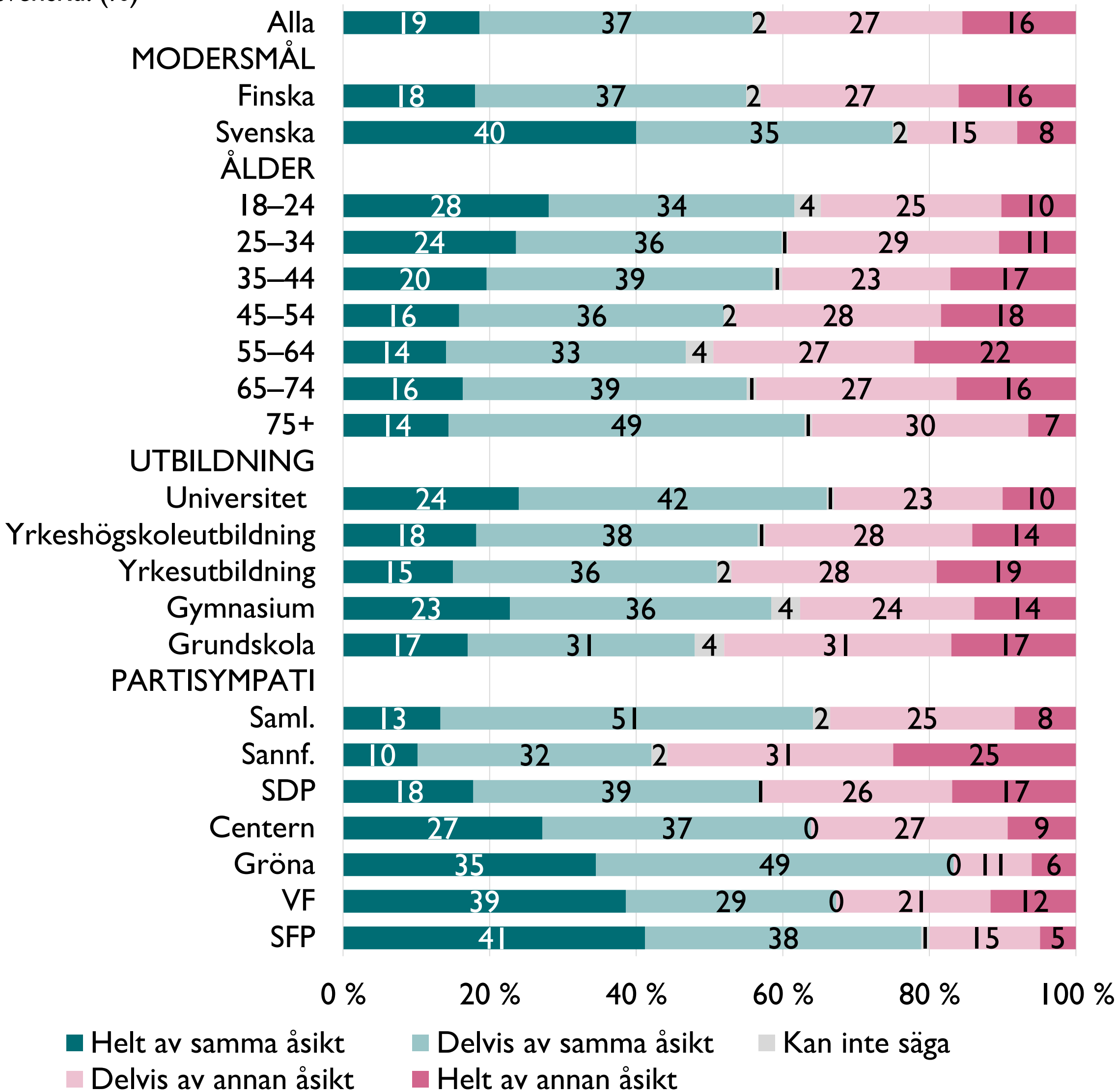
Den åldrande befolkningen och bristen på utbildad personal inom hälso- och sjukvården har ökat trycket på att rekrytera utländsk arbetskraft. I synnerhet inom den offentliga hälso- och sjukvården är det svårt att svara på bristen på grund av kravet på kunskaper i de inhemska språken. **Av figur 14** framgår att över hälften av finländarna är beredda att ta emot vård av läkare eller sjukskötare som fortfarande lär sig finska eller svenska.

Svenskspråkiga förhåller sig klart oftare positivt än genomsnittet till tanken om att få vård av en sjukskötare eller läkare vars språkstudier eventuellt ännu pågår.

Största delen av dem som inte håller med om påståendet är 55–64-åringar, personer med yrkesskole- och grundskolebakgrund samt anhängare av Sannfinländarna. De Grönas och SFP:s anhängare förhöll sig mer positivt till idén än andra.

Finländarnas öppenhet gentemot vårdpersonal som lär sig finska eller svenska kan delvis förklaras med att man önskar att invandrare lär sig finska eller svenska. Det råder också brist på yrkeskunniga inom branschen i Finland, vilket även kan påverka öppenheten.

Figur 14. Olisin valmis hyväksymään hoitoa lääkäriltä tai sairaanhoitajalta, joka vielä opettelee suomen kieltä./ Jag accepterar att få vård av en läkare eller sjuksköterska som fortfarande håller på att lära sig svenska. (%)

Finländare godkänner inte offentlig service på främmande språk

Största delen av finländarna accepterar inte service på ett annat språk än sitt modersmål i myndighetssituationer (**figur 15**). Nästan hälften av respondenterna håller inte alls med om påståendet.

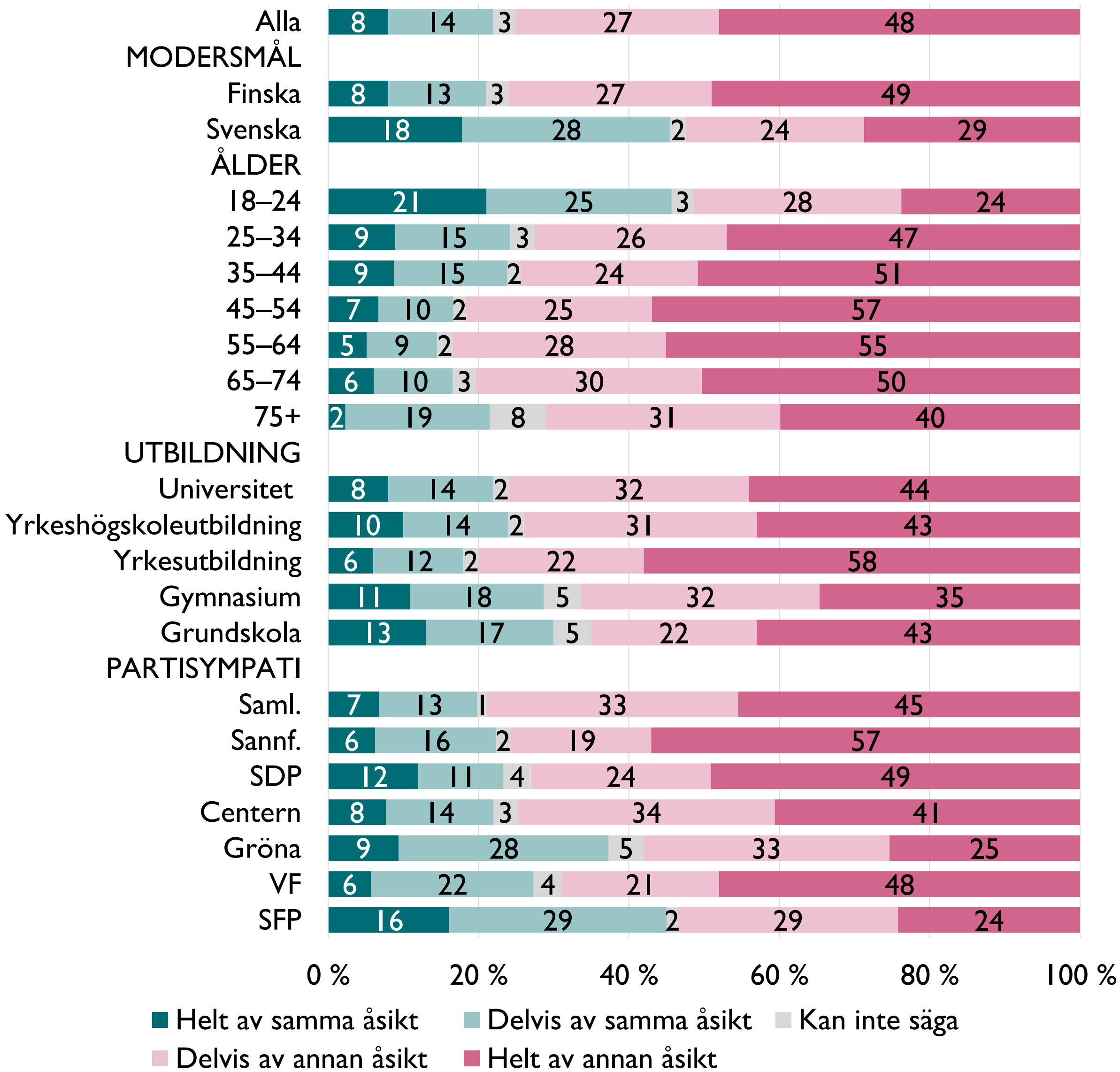
Personer med svenska som modersmål instämmer klart oftare med påstående än de finskspråkiga, även om över hälften av dem inte skulle godkänna myndighetstjänster på något annat språk än sitt modersmål.

Situationen kan vara bekant för finlandssvenskar. De får inte alltid tjänster på sitt modersmål (se Vento 2025 angående tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och tjänsterna i tvåspråkiga kommuner). Å andra sidan kan en mer positiv inställning också förklaras av kunskaper i finska. Många svenskspråkiga kan tala finska så bra att de inte behöver oroa sig för att sköta myndighetsärenden på finska.

Den yngsta åldersgruppen, 18–24-åringarna, sticker ut från de övriga: nästan hälften av dem (46 %) skulle kunna tänka sig att sköta myndighetsärenden på ett annat språk än sitt modersmål.

De Grönas, och i synnerhet SFP:s anhängare, håller med om detta påstående något oftare än andra partiers anhängare.

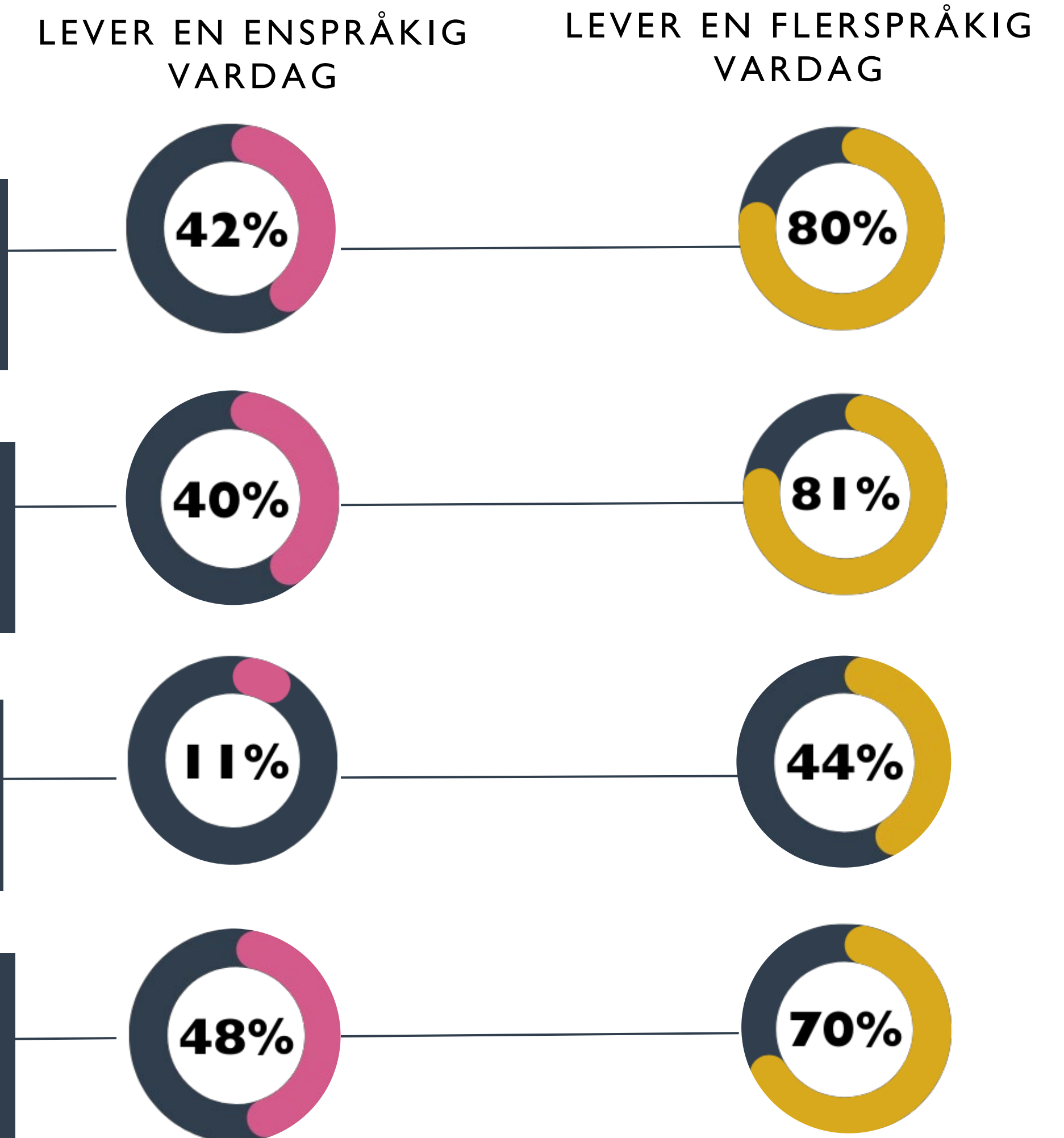
Figur 15. Jag accepterar att bli betjänad på ett annat språk än mitt modersmål i myndighetsärenden. (%)

Människor som lever i en flerspråkig vardag har en mer tillåtande inställning till service- och myndighetssituationer på främmande språk

Figur 16. Bedöm följande påståenden.

Andel av dem som **helt eller delvis instämmer** (%)

Den vardagliga språkmiljön återspeglas i attityderna

Finländare som inte stöter på främmande språk i sin vardag är mycket mer avvisande till tanken om tjänster på främmande språk eller att få vård på finska eller svenska av någon som fortfarande utvecklar sitt kunnande i dessa språk, (**figur 16**) än de finländare som lever i en flerspråkig vardag.

Till exempel är cirka 40 procent av dem som lever i en enspråkig vardag glada över att byta till ett främmande språk i en kundservicesituation – av de som lever i en flerspråkig vardag hela 80 %. Ett motsvarande resultat fås i påståendet om huruvida respondenterna godkänner tjänster i en kundbetjäningssituation på ett annat språk än sitt modersmål.

Det som gör resultatet särskilt intressant är att skillnaderna i attityder inte bara har att göra med språkkunskaper. Största delen (80 %) av de som lever en enspråkig vardag kan tala ett eller flera främmande språk utöver sitt modersmål. Denna grupps språkkunskaper är bara något sämre än genomsnittet bland finländare. Trots detta är deras syn på flerspråkiga vardagssituationer betydligt mer negativ i jämförelse till dem som lever i en flerspråkig vardag.

Resultatet tyder på att flerspråkig interaktion i vardagen har en avgörande inverkan på attityder: att möta olika språk i vardagliga situationer mjukar upp attityderna till språkanvändning.

Våga tala, ha tålamod att lyssna – en undersökning om finländarnas språkkattityder och identiteter:

4. I ett allt mer flerspråkigt Finland vill man fortfarande ha myndighetstjänster på sitt modersmål

Reflektion över resultaten

Finländare bör uppmuntras att fråga om en utlänning vill försöka prata finska eller svenska.

Finländarna borde föra en öppnare diskussion om praxis och val i anslutning till språkbruket i vardagen. En dialog skulle också bidra till att undvika missförstånd.

Ungefär två tredjedelar av finländarna byter gärna språk till engelska, till exempel om kundtjänstmedarbetaren ännu inte talar finska (eller svenska) så bra.

Syftet med att byta språk kan vara bra: att ta hänsyn till samtalspartnern genom att byta till ett "lättare" språk som den andra personen kanske behärskar bättre.

Det kan också bero på otålighet eller ett försök att hantera situationen så smidigt som möjligt – att kommunicera med någon som håller på att lära sig språket kräver också mer av samtalspartnern.

Till exempel en kundtjänstmedarbetare som håller på att lära sig finska kan skämmas över situationen eftersom kunden inte anser att hans eller hennes språkkunskaper räcker till för att betjäna kunder på finska.

Finländarna hoppas dock att invandrare lär sig finska eller svenska, så det lönar sig att ge invandrare möjligheter att lära sig språket.

Andelen invandrare i arbetslivet ökar, och därför är finländarnas beredskap för flexibla språkrutiner en lovande signal.

Finländarnas öppenhet för nya språkvanor framgår av deras inställning till att få vård av en läkare eller sjukskötare som håller på att lära sig ett inhemskt språk. Största delen av finländarna är redo för detta, och beredskapen bland personer över 75 år är störst bland åldersgrupperna.

Resultaten kan spegla det redan ökade antalet utlänningar inom vårdsektorn. Till exempel inom äldreomsorgen är personalen ofta redan internationell. Resultaten kan också tyda på positiva erfarenheter: vårdsituationerna har löpt smidigt.

Det finns ett behov av flexibilitet och tillåtande i yrkesmässiga språkanvändningssituationer eftersom arbetstagare inom allt fler branscher kommer att ha utländsk bakgrund i takt med att befolkningen åldras och samhället blir mer internationellt.

Huruvida experter som flyttat hit från annat håll lär sig finska eller svenska i sitt arbete hänger också till stor del på oss finländare. De som har de bästa förutsättningarna för att lära sig språk är de vars arbete erbjuder möjligheter till detta.

5. Språkmiljön i framtiden

Sammanfattning av resultaten

- Ungefär hälften av finländarna hoppas att man i framtiden använder olika språk på ett naturligare sätt vid sidan av varandra. Mindre än hälften tycker tvärtom.
- 93 procent av finländarna önskar att invandrarna ska lära sig finska eller svenska.
- En dryg tredjedel hoppas att engelskan ska bli ett officiellt kommunikationsspråk vid sidan av finska och svenska. Största delen av finländarna vill dock inte ha en sådan utveckling.
- Nästan två tredjedelar av finländarna hoppas att det samiska språkets ställning stärks i framtiden.
- Mindre än hälften av finländarna har använt språkapplikationer i interaktion på främmande språk. Även om många är bekanta med applikationer, är det bara ett fåtal finländare som hoppas att applikationerna skulle sköta översättningen i framtiden och att språkinläring skulle bli onödig.

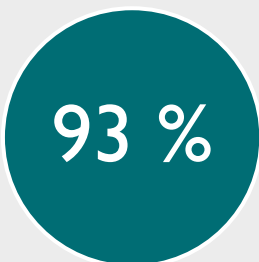
Tiivistelmä tuloksista

- Noin puolet suomalaisista toivoo, että tulevaisuudessa Suomessa käytetään luontevammin eri kieliä rinnakkain. Vajaa puolet on päinvastaista mieltä.
- Suomalaisista 93 prosenttia toivoo, että maahanmuuttajat oppisivat puhumaan suomea tai ruotsia.
- Reilu kolmannes toivoo, että englanti nousisi viralliseksi asiointikieleksi suomen ja ruotsin rinnalle. Valtaosa suomalaisista ei kuitenkaan toivo tällaista kehitystä.
- Lähes kaksi kolmesta suomalaisesta toivoo, että saamen kielen asemaa vahvistettaisiin tulevaisuudessa.
- Vajaa puolet suomalaisista on arjessaan hyödyntänyt kielisovelluksia vieraskielisissä kanssakäymisissä. Vaikka sovellusten käyttö on monelle tuttua, vain harvat suomalaiset toivovat, että sovellukset tulkkaisivat tulevaisuudessa ja kielten opiskelusta tulisi turhaa.

Hälften av finländarna önskar att olika språk i framtiden ska användas parallellt på ett naturligare sätt

Som framgår av figur 17 instämmer något under hälften (49 %) med påståendet **"Jag hoppas att det i framtiden kommer att vara mera naturligt att använda flera olika språk i Finland"**, medan knappt hälften (45 %) inte håller med.

Personer som har svenska som modersmål, pensionärer och personer med universitetsutbildning instämmer oftare än andra med påståendet.

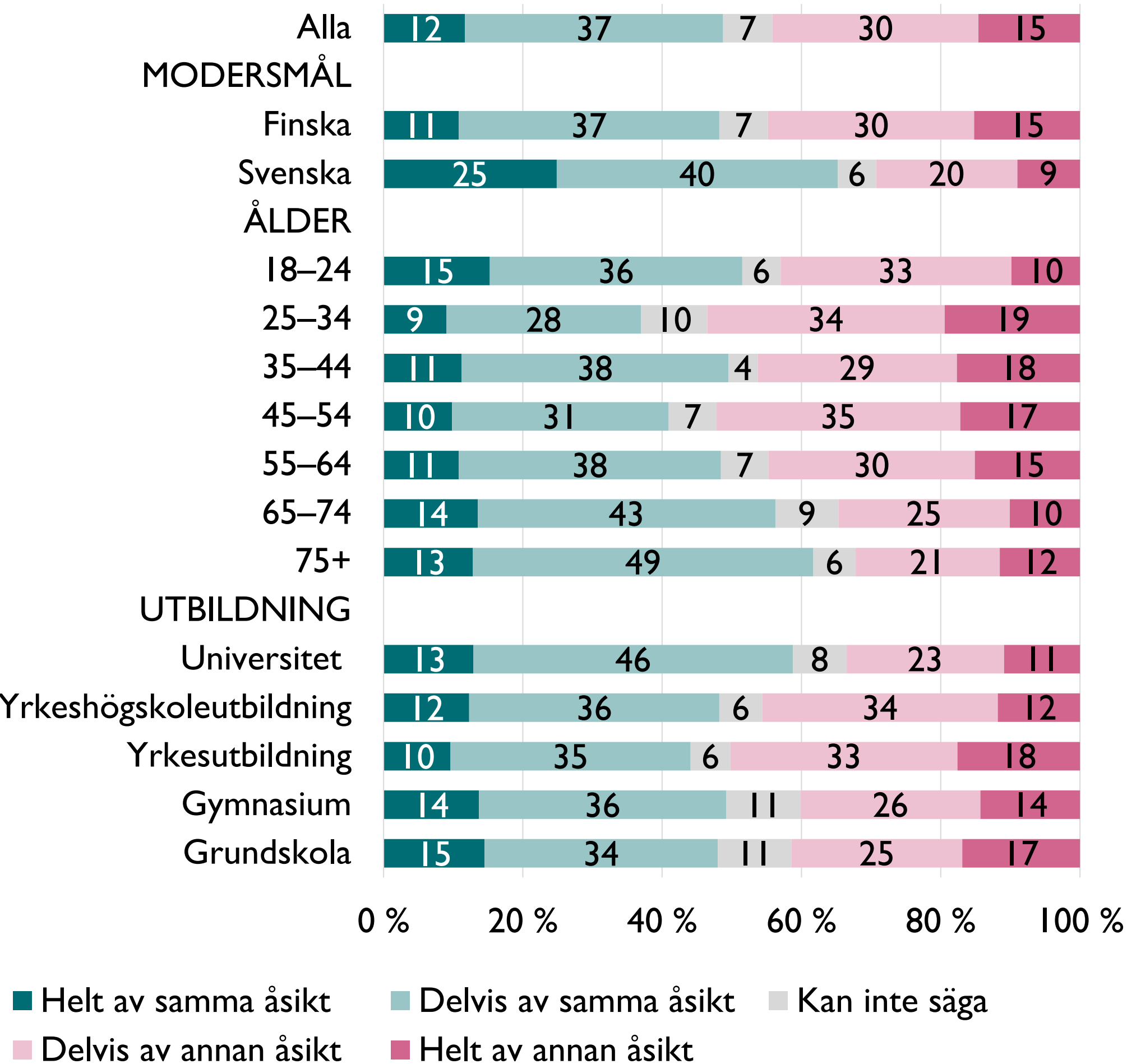

av finländarna önskar att utlänningar som flyttar till Finland studerar finska eller svenska.

Största delen av finländarna önskar **att utlänningar som flyttar till Finland lär sig finska eller svenska**. Hela 61 procent instämmer helt.

18–24-åringar (80 %) är något mindre benägna än andra att önska att utlänningar studerar finska eller svenska, annars är skillnaderna mellan befolkningsgrupperna mycket små.

Figur 17. Jag hoppas att man i framtiden kommer att använda flera olika språk parallellt på ett mera naturligt sätt i Finland. (%)

En dryg tredjedel hoppas att engelskan ska bli det officiella kommunikationsspråket

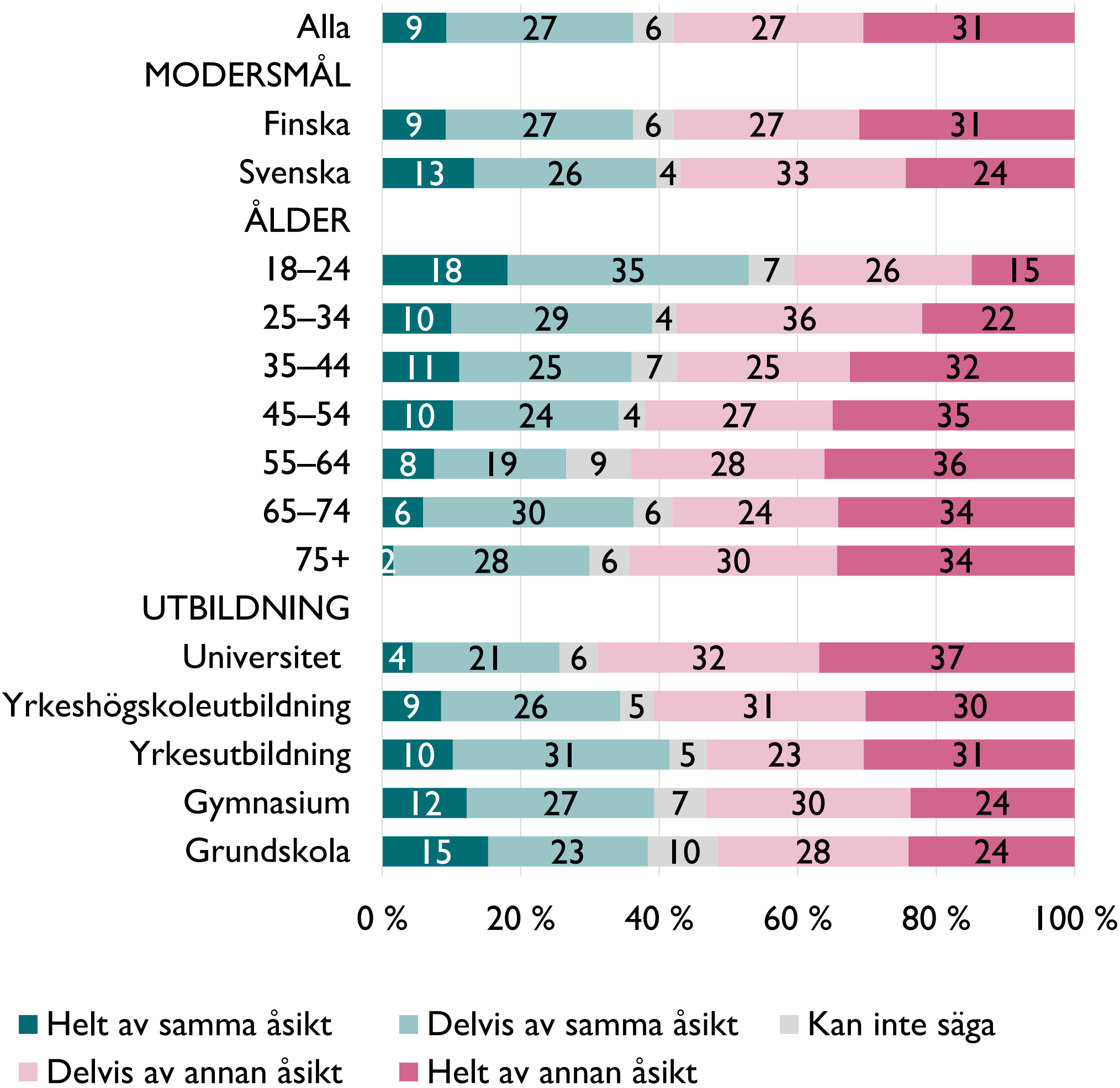
En dryg tredjedel av finländarna önskar att engelska ska bli det officiella kommunikationsspråket vid sidan av finska och svenska. Majoriteten (58 %) håller dock inte med om detta (**figur 18**).

Detta stöds särskilt av den yngsta åldersgruppen, 18–24-åringarna. Mer än hälften av dem (53 %) håller med om påståendet. I andra åldersgrupper är detta en minoritets åsikt.

Även om de som utexaminerats från universiteten i många av uttalandena förhåller sig mer positivt än genomsnittet till flerspråkighet, är de mindre benägna än genomsnittet att stödja engelskan som officiellt kommunikationsspråk.

Att majoriteten av finländarna förhåller sig kritiskt kan ha att göra med en vilja att bevara och trygga de nationella språkens ställning. Kanske ses det engelska språkets officiella ställning som ett hot i ett litet språkområde. Även om tidigare forskning visar att det finns få tecken på att de nationella språken marginaliseras i det finländska samhället, ses det engelska språket ofta som ett hot mot de nationella språken. (Laitinen et al. 2023)

Figur 18. Jag hoppas att engelska blir ett jämställt alternativ vid sidan av finska och svenska. (%)

Två av tre vill stärka det samiska språkets ställning

Nästan två tredjedelar av finländarna hoppas att det samiska språkets ställning ska stärkas i framtiden. Frågan om de samiska språkens ställning är inte nödvändigtvis bekant för alla, vilket torde förklaras av det faktum att 15 procent av finländarna inte kan ta ställning till påståendet. (**Figur 19**)

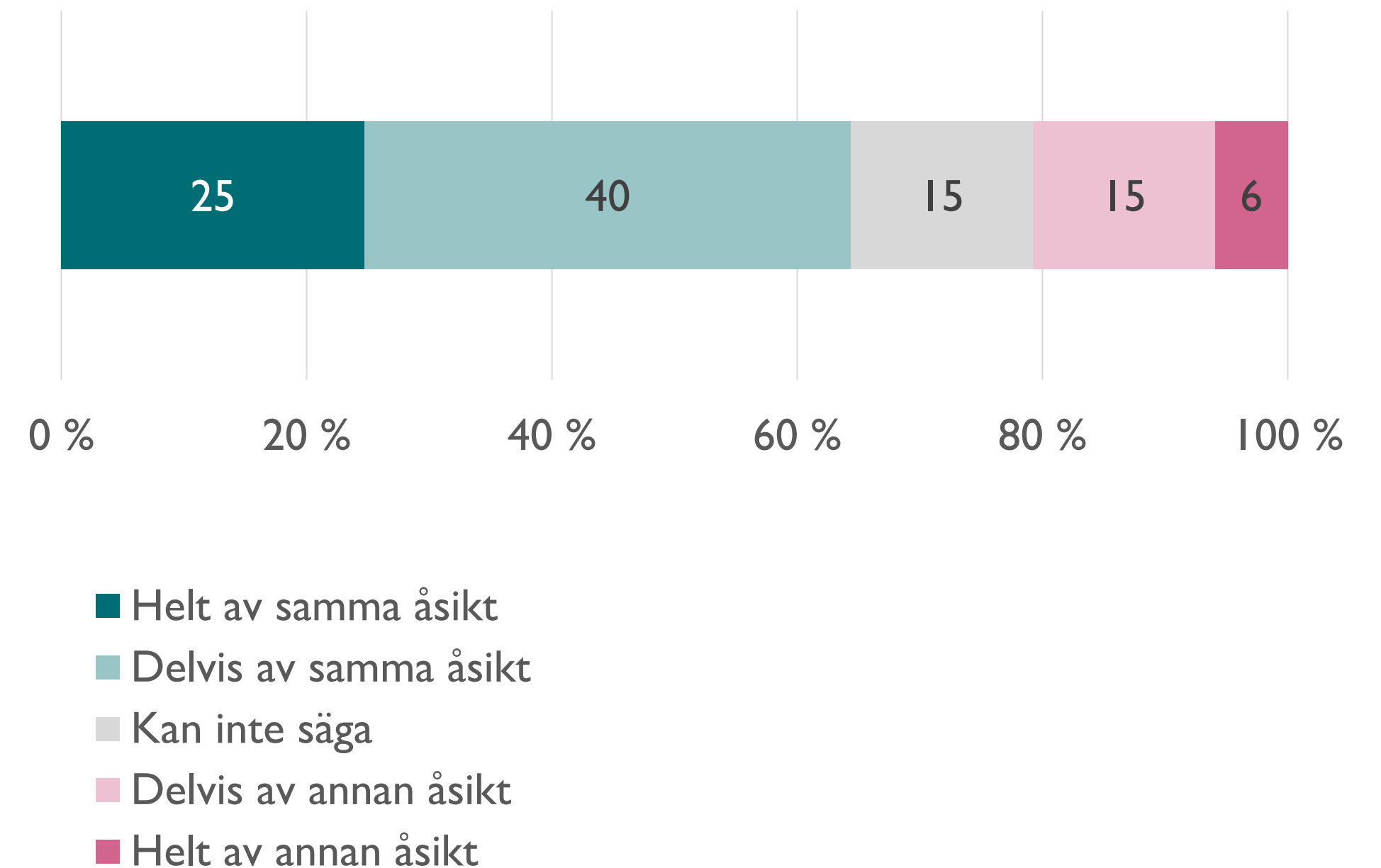
Kvinnor (30 %) är mer benägna än män (20 %) att helt hålla med om påståendet. Skillnaderna mellan åldersgrupperna är ganska små.

Ungefär tre av fyra (73 %) av de personer som har svenska som modersmål hoppas att det samiska språkets ställning ska stärkas i framtiden. Svenskspråkiga kan ha en bättre förståelse för andra minoritetsspråk på grund av sina erfarenheter.

De som har gymnasiebakgrund (73 %) önskar att det samiska språkets ställning stärks oftare än genomsnittet.

Stärkandet av det samiska språkets ställning verkar splittra partiernas anhängare. Ungefär hälften av Samlingspartiets (50 %) och Sannfinländarnas (52 %) anhängare är för en förstärkning av det samiska språkets ställning. Vänsterförbundets (83 %), De Grönas (82 %), SFP:s (76 %), SDP:s (71 %) och Centerns (68 %) anhängare instämmer klart oftare medpåståendet.

Figur 19. Jag hoppas att de samiska språken får en starkare ställning i framtiden. (%)

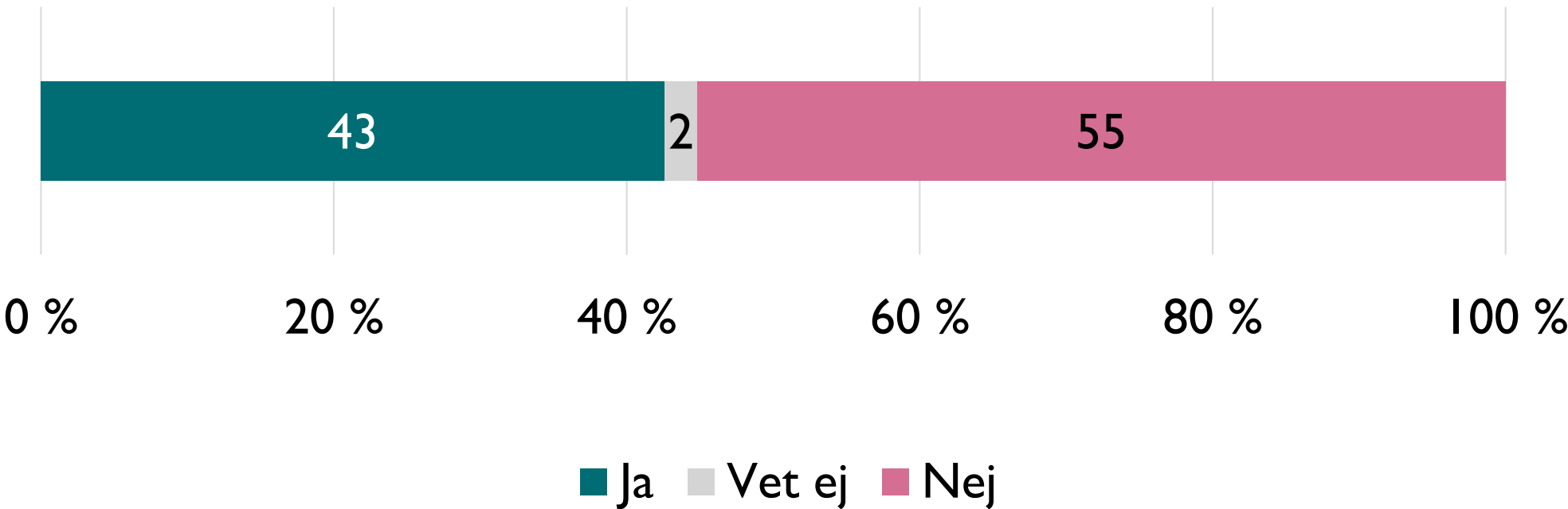
Artificiell intelligens kan inte ersätta språkkunskaper

Finländarna säger att olika språkapplikationer till en viss grad har ökat beredskapen att lära sig och använda ett främmande språk (se s. 80). **Av figur 20** framgår att något under hälften (43 %) av finländarna uppger att de har använt språkapplikationer i sin vardag för att klara av ett möte på ett främmande språk. Största delen uppger dock tvärtom.

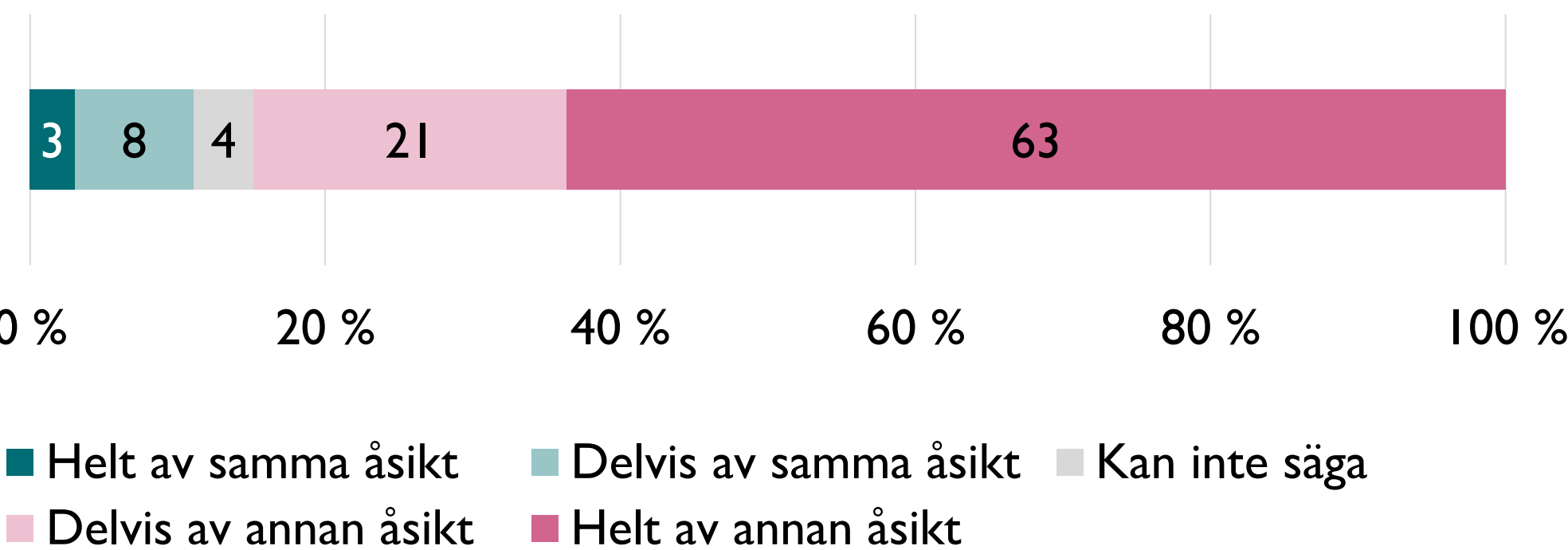
För många är användningen av språkapplikationer i vardagliga möten bekant, men finländarna hoppas dock inte att applikationerna i framtiden ska fungera som tolkar i alla interaktioner (**figur 21**). Ungefär var tionde finländare hoppas att språkinläring i framtiden ska bli onödig i och med att olika språkapplikationer tas i bruk. Nästan två tredjedelar av finländarna (63 %) håller inte alls med om detta påstående, vilket givetvis indikerar en starkt negativ inställning.

Effektiva språkapplikationer kan underlätta sporadiska situationer, men regelbunden växelverkan och kommunikation via applikationer i vardagen kan låta opraktiskt.

Figur 20. Jag har använt språkapplikationer (t.ex. mobilapplikationer) för att klara av möten på främmande språk. (%)

Figur 21. Jag hoppas att språkinläring blir onödig i framtiden eftersom AI-baserade översättningsapplikationer sköter översättningarna. (%)

Reflektion över resultaten

Finländarna hoppas att invandrarna lär sig finska eller svenska – en önskan som kan och bör främjas tillsammans.

93 procent av finländarna önskar att invandrarna lär sig finska eller svenska. Dessutom är 68 procent av finländarna villiga att hjälpa invandrarna att lära sig de inhemska språken.

Dessa budskap bör beaktas både på arbetsplatser och i andra gemenskaper där personer som talar olika modersmål möts. Man bör ta i bruk metoder som stöder språkinläringen i vardagen.

Språkkunskaper utvecklas inte automatiskt, utan kräver medveten insats av både eleven och omgivningen (Lehtimaja, Kotilainen, Kurhila 2021).

Till exempel har många små och medelstora företag som anställer arbetstagare av olika nationalitet redan utvecklat lösningar som i vardagen stöder flerspråkighet och språkinläring på arbetsplatser (Niemi, Välimäki & Niskanen 2024).

En mer tillåtande attityd till misstag skulle stödja språkinläringen både bland finländare och bland dem som flyttat från andra länder.

Invandrarnas inläring av finska eller svenska kan också stödjas i vardagen. Detta kan till exempel innebära att man i butikskassan eller i en hobbyverksamhet inte byter språk till engelska utan i stället frågar om samtalspartnern vill tala finska eller svenska.

Att lära sig och tala främmande språk väcker känslor bland finländarna, bland annat skam över misstag.

En mer tillåtande attityd gentemot dem som håller på att lära sig våra nationalspråk skulle stödja deras inläring och betona glädjen i att lära sig, i stället för skam. Mer tolerans kunde också uppmuntra finländarna att använda främmande språk.

Reflektion över resultaten

Även om flerspråkighet kan vara arbetsamt i vardagen, är det bra för Finland att värna om den.

Samexistensen av allt fler språk kräver flexibilitet från samhällets och individens sida, och att nya metoder tas till vara.

Förmågan och viljan att skapa fungerande metoder för språkens samexistens stärker delaktigheten. Det faktum att det finns många olika språkkunskaper i samhället har också en ekonomisk och kulturell betydelse.

Samhällets omfattande språkliga resurser stöder bland annat mångfald i kulturlivet, delaktighet och utrikeshandel. Många företag har insett att internationaliseringen av arbetsgemenskapen erbjuder nya möjligheter att konkurrera om kunder i utländska arbetstagares hemländer och på den internationella marknaden (Niemi, Välimäki & Niskanen 2024).

Finländska ungdomar studerar allt färre främmande språk än engelska. Det finns en risk för att språkreserven försvagas (Pyykkö 2017).

Flerspråkighet bör inte enbart eller i första hand ses som en samexistens mellan finska, svenska och engelska. Nästan två tredjedelar av finländarna hoppas att det samiska språkets ställning stärks i framtiden. Finlands språkreserv stärks också av att invandrarnas modersmål stöds till exempel i familjerna och i barnens vardag (jfr Pyykkö 2017).

De som flyttat till Finland kan bli experter på våra nationalspråk, vilket är särskilt värdefullt eftersom åldersklasserna krymper.

I och med internationaliseringen kommer allt fler nya språk närmare finländarnas vardag. Detta öppnar upp möjligheter för finländarna att lära sig språk som de kanske inte har talat i sin närmaste krets tidigare.

Till slut:
Exempel på flerspråkiga lösningar i vardagen

Slutligen

I den här rapporten granskades finländarnas identitet och attityder till flerspråkighet. Finländarna uppskattar sitt modersmål, men beredskapen för en allt mer flerspråkig kommunikation är ganska stark.

Vardagliga exempel visar att många finländare redan lever i en mycket flerspråkig vardag. På många arbetsplatser har man tagit i bruk många olika tillvägagångssätt som underlättar interaktionen. I närområden, hobbyer och till exempel i olika organisationer navigerar man redan på ett uppfinningsrikt sätt i den flerspråkiga vardagen.

Att stärka flerspråkigheten är delvis en fråga om attityder: en positiv och öppen inställning till flerspråkig interaktion gör vardagen smidigare, skapar upplevelser av delaktighet och stöder språkinläringen.

Å andra sidan handlar det också om att utnyttja nya verksamhetsmodeller och teknologier. På många arbetsplatser och i andra gemenskaper har det krävts ledarskap för att stärka flerspråkigheten, men också till exempel utnyttjande av ny teknik.

Som en del av vår enkät bad vi personer som bor på olika håll i Finland om exempel på flerspråkiga metoder som underlättar interaktion med en öppen fråga. Dessutom diskuterades frågan i gruppintervjuer.

På följande bilder lyfter vi fram verksamhetsmodeller och praxis som redan nu gör den flerspråkiga vardagen smidigare på olika håll i Finland.

Lopuksi

Tässä raportissa on tarkasteltu suomalaisten identiteettejä ja suhtautumista monikielisyyteen. Suomalaiset arvostavat äidinkieltään, mutta valmiudet yhä monikielisempään kanssakäymiseen ovat varsin vahvat.

Arjen esimerkit osoittavat, että monet suomalaiset elävät jo erittäin monikielistä arkea. Useilla työpaikoilla on omaksuttu moninaisia arjen vuorovaikutusta helpottavia käytäntöjä ja toimintatapoja. Myös naapurustoissa, harrastuksissa ja esimerkiksi järjestöissä navigoidaan jo kekseliäästi monikielisessä arjessa.

Osin monikielisyyden vahvistamisessa on kysymys asenteesta: myönteinen ja avoin suhtautuminen monikieliseen vuorovaikutukseen sujuvoittaa arjen kohtaamisia, luo osallisuuden kokemuksia ja tukee kielten oppimista.

Toisaalta kyse on myös uusien toimintamallien ja teknologioiden hyödyntämisestä. Monilla työpaikoilla ja muissa yhteisöissä monikielisyyden vahvistaminen on edellyttänyt johtajuutta, mutta myös esimerkiksi uudenlaisten teknologioiden hyödyntämistä.

Kysyimme eri puolella Suomea asuvilta esimerkkejä monikielisistä, kanssakäymistä helpottavista käytännöistä osana kyselytutkimustamme avoimella kysymyksellä. Lisäksi asiaa käsiteltiin ryhmähaastatteluissa.

Seuraavilla dioilla nostamme esiin toimintamalleja ja käytäntöjä, jotka jo tälläkin hetkellä tekevät monikielisen arjen eri puolilla Suomea sujuvammaksi.

Inga grammatiska regler behövs för interaktion

Flerspråkigheten i Finland skulle främjas av en mer flexibel inställning till att språk talas på olika sätt. Vi är ännu inte så vana vid att interagera med människor som håller på att lära sig finska eller svenska, och vi byter lätt språk till engelska. Även om avsikten skulle vara god kan det kännas nedslående för någon som håller på att lära sig språket. Å andra sidan kan vi också vara överdrivet kritiska till våra egna språkkunskaper. Språkkunskaperna utvecklas dock genom övning och interaktion med andra. På arbetsplatserna kan man redan hitta praxis för till exempel samexistens mellan finska och svenska. Var och en kan konversera på sitt eget modersmål och bli tillräckligt förstådd – samtidigt som kunskaperna i det andra språket förbättras när man hör det i vardagen. Många önskar att man skulle kunna knyta kontakt även om det inte finns något gemensamt språk. Det finns ingen anledning att vara rädd för att använda olika språk sida vid sida.

Låt oss ge utrymme och tid för misstag. Finländarna betonar att det måste finnas utrymme för misstag i användningen av ett främmande språk. När atmosfären är öppen och tillåtande kan alla ställa frågor om de inte förstår. På så sätt undviker man missförstånd både på arbetsplatsen och i andra vardagssituationer. Även på organisationsnivå kan man skapa utrymme för misstag genom att föregå med gott exempel: det är inte alltid nödvändigt att korrigera små språkliga fel till exempel i kommunikationen i sociala medier. På så sätt kan aktörerna bidra till att vänja människor vid att acceptera att det finska språket kan och måste vara ofullbordat.

”

På min arbetsplats **talade man oftast sitt eget modersmål och den andra svarade på sitt** om det inte var fråga om någon som ville öva sig på det andra språket.

”

Kotouttaminen on aina kaksisuuntaista. **Suomalaiset on niin jäykkiä, että eivät hyväksy sellaista ”outoa” suomea.** Jos suomea ei käytetä äidinkielenä, niin tulee näitä outoja ilmaisuja. **Niin kauan, kun suomalaiset ei hyväksy sellaista vähän ”broken Finnish” (murtaen puhuttua suomea), niin maahanmuuttajat ovat vähän niin kuin kielivammaisia.** Englanti on tosi joustava, koska kaikki puhuu [sitä] monella tavalla. Se on hyväksytty sellainen broken English.

Språkappar kan vara till hjälp om man inte kan hitta ett gemensamt språk

Teknologiska tillämpningar möjliggör interaktion där var och en kan använda sitt eget språk. I Finland finns det redan nu olika språkapplikationer som underlättar interaktionen på jobbet och på fritiden i situationer där det inte finns något gemensamt språk. De används också aktivt på många arbetsplatser där det finns anställda från olika delar av världen och engelskan inte är ett gemensamt språk (t.ex. Niemi, Välimäki & Niskanen 2024). De aktörer som vi intervjuade har också använt applikationer i kommunikation med invandrare. Applikationer, som fortfarande är lite stelbenta, utvecklas snabbt. Användningen av applikationer tar dock inte bort fördelarna med att lära sig ett främmande språk som ofta påträffas i vardagen.

”

***Kääntäjäsovellus kännykässä,**
ukrainalainen työkaverini ei ymmärtänyt
jotain sanaa ja puhuin hänelle aina
suomea.*

”

*Husbolagsstyrelsen består av två finskspråkiga
personer och två svenskspråkiga personer.
Mötena går dock på finska. **Jag hoppas att
översättningsapplikationer blir bättre och
lättare att använda!***

Dubbelriktad språkinläring berikar hela arbetsgemenskapen

Språkinlärnning på arbetsplatsen är i bästa fall en dubbelriktad process. Det är lätt att koncentrera sig på att fundera på hur en arbetstagare som flyttat från en annan plats skulle kunna lära sig finska eller svenska i sitt arbete. Detta är värdefullt, men lärandet kan också ske i den andra riktningen. På arbetsplatserna kan internationaliseringen av arbetsgemenskapen också ge finsk- eller svenskspråkiga en möjlighet att lära sig det språk som nykomlingen använder (vanligtvis engelska) eller till och med något annat språk. Det finns redan arbetsplatser i Finland där anställda har blivit inspirerade att använda engelska i inlärnings syfte.

Att arbeta i par gör det möjligt att få experter dit de behövs. Omorganisering av arbetet och pararbete kan möjliggöra att man utnyttjar expertisen hos dem som talar svagare finska eller svenska i arbetslivet. Det finns erfarenhet av sådana arrangemang till exempel inom sjukvården (t.ex. läkare och sjukskötare). På arbetsplatserna har det också visat sig vara till nytta att stödpersoner med språkkunskaper kan hjälpa och vid behov översätta diskussioner.

”

*Työpaikallamme järjestetään mahdollisuuksia opiskella suomea. **Myös muiden kielten kursseja on tarjolla**, työnantajani kansainvälinen yritys.*

”

*Olen toiminut työyhteisössä niin että **minä suomenkielisenä puhuin ruotsia ja ruotsin kielinen henkilö puhui suomea**. Näin pyrimme molemmat oppimaan sekä pystyimme tukemaan toista mikäli oli tarve.*

”

***Som svenskspråkig har jag ofta föreslagit frivillig kommunikation på svenska med finskspråkiga kolleger.** De har oftast varit positiva till arrangemanget.*

Låt oss tala finska och svenska – man måste använda ett språk för att lära sig det

En mer omfattande användning av lättbegriplig finska och svenska i gör det lättare för människor som flyttat från andra länder att lära sig våra inhemska språk. Allt fler organisationer tar hänsyn till sin internationella målgrupp i sin kommunikation hemma och utomlands genom att kommunicera på engelska och andra främmande språk. Dessutom lönar det sig att satsa på kommunikation på tydlig och lättförståelig finska och svenska. Det finns ganska enkla sätt att hjälpa dem som flyttat från andra länder att använda och utveckla sina kunskaper i finska eller svenska. Dessa inkluderar att tala långsamt och tydligt, använda ansiktsuttryck och gester, skriva eller rita, kontrollera något genom att upprepa. Vänlighet och tålamod räcker också långt – bli inte nervös om du inte förstår eller blir förstådd direkt.

Utseendebaserade antaganden om samtalspartners språkkunskaper bör undvikas. Även om du bedömer en person som utlänning är det inte nödvändigtvis så. Å andra sidan talar inte alla utlänningar till exempel engelska. Det kan vara stressande att finländare som man stöter på i olika situationer byter språk till engelska, särskilt för dem som har bott i Finland länge eller hela sitt liv, som har finska som modersmål eller annars talar det väl. I Finland är det bra att inleda en konversation på finska eller svenska om du är osäker på den andras språkkunskaper. Om dessa inte fungerar som kommunikationsspråk kan man helt enkelt fråga om det finns ett annat gemensamt språk.

”

*Älä aloita heti vääntämään englantia kun kohtaat Suomessa asuvan ulkomaalaisen, vaan **rohkaise puhumaan suomea**. Itse muutettuani menneisyydessä Italiaan, minulle puhuttiin vain italiaa –. Kielitaito karttui nopeasti.*

”

*Mulle edelleen puhutaan tosi usein englantia vaikka kaupassa. Ulkonäkö on saman tien vähän niin kuin tulkinta, että henkilö ei puhu suomea. Moni ei tee sitä, koska ne on ilkeitä, vaan koska ne haluaa auttaa. **Monelle [maahanmuuttajalle] tulee turhautumista, että miksi mulle puhutaan englantia kun mä haluan just puhua sitä suomea.** Ja se tapahtuu jatkuvasti.*

”

*Monet ihmiset sanoo, että jos puhuu hitaasti suomea, niin heti vaihdetaan englanniksi vaikka se ihminen kovasti haluaa oppia suomea. **Se estää [kielen oppimisen], että kukaan ei jaksa puhua hänen kanssaan suomea.***

Språkval är maktutövning med konsekvenser

En organisations eller gemenskaps beslut om vilka språk som ska användas kan öka exkludering eller inkludering. På många arbetsplatser har man valt engelska som arbetsspråk för att så många som möjligt ska förstå varandra och ingen ska känna sig utanför. Språkpolicyn har dock inte alltid definierats, överenskommits och kommunicerats exakt. Flerspråkiga organisationer och arbetsgemenskaper skulle i allmänhet ha nytta av tydliga riktlinjer som beskriver vilka språk som används i gemenskapen, för vilka ändamål och på vilka sätt (Laitinen m.fl. 2023). Översättning av instruktioner och guider samt ordlistor har underlättat interaktionen i flerspråkiga arbetsmiljöer (Niemi, Välimäki, Niskanen 2024). Å andra sidan kan dessa artiga och praktiska lösningar också ha sina nackdelar: om arbetsgemenskapen inte alls använder de nationella språken kan de som flyttat från andra håll mista möjligheten att lära sig dem i sitt dagliga arbete. Detta kan leda till utanförskap som samhällsmedborgare på lång sikt.

Det är inte alltid lätt att balansera inkludering och nivån på det språk som används – ibland leder experimenterande också till oönskade konsekvenser. Det finns även arbetsgemenskaper i Finland som har haft svårt att hitta en språklösning som fungerar. Övergången till engelska kan ha gjort det möjligt för internationella arbetstagare att delta i expertgemenskapen, men i vissa fall har man upplevt att finländarnas aktivitet minskar till exempel under möten. Språkval är ofta en balansgång. Beslut som påverkar hela gemenskapen handlar också om maktutövning. För att säkerställa allas delaktighet bör dessa lösningar genomföras genom öppen dialog och sammanjämkning av intressen. En öppen diskussion om språkfrågor skulle bidra till att hitta praktiska lösningar och hjälpa stryk att identifiera språkliga maktstrukturer som fortfarande ofta är dolda (Lehtimaja, Kotilainen & Kurhila 2021).

”

*Joskus työtauoilla muut työntekijät puhuvat keskenään ruotsia [jota en osaa], koska se on heille helpompaa. **Mutta he kääntävät minulle jälkeenpäin englanniksi, jotta en jäisi ulkopuoliseksi.** Mutta virallinen kommunikaatio on englannin kielellä.*

Att språkkunskaper fortfarande utvecklas är inte ett tecken på en individs inkompetens

Man bör inte dra alltför stora slutsatser på basen av språkkunskaper som fortfarande utvecklas. Det är bra att inse att vi människor har en tendens att göra antaganden om våra medmänniskor baserat på hur de uttrycker sig. De som talar ett språk väl kan till exempel uppfattas som mera sakkunniga. Att förstå att ett visst skede av språkinläring och expertis är två olika saker skulle också uppmuntra experter att modigare använda det språk de just lärt sig.

Diskussionen om språkliga vanor i arbetsgemenskaper och i andra interaktionssammanhang försvåras av att språkkunskaper betraktas som en individs egen sak och personlig egenskap. Detta kan väcka tankar om hur känsligt ämnet är: är det ens lämpligt att inleda en diskussion? Vare sig det är fråga om praxis i en flerspråkig arbetsgemenskap eller en hobbygrupp, är det i sista hand inte bara en fråga om individens språkkunskaper, utan om gemenskapens förmåga att samarbeta på ett språkmedvetet sätt. (Se Lehtimaja, Kotilainen & Kurhila 2021).

”

*Language is power, but also how good you are at the language. **People make assumptions about how intelligent you are**, you know, so we might find that some of our international teachers that don't have very good English maybe get bad evaluations, that they're not a good teacher in our sometimes it just because I'm struggling to hear what they're saying.*

Lähdeluettelo Kätförteckning

LÄHTEET/ KÄLLOR

- Anttila, J. (2007). *Kansallinen identiteetti ja suomalaiseksi samastuminen*. Sosiaalipsykologisia tutkimuksia 14. Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos.
- Hippi, K. (2023). Murteet kielellisessä elämäkerrassa: monikulttuuristen suomenpuhujien käsityksiä itsestään suomen murteiden käyttäjinä. *Sananjalka*, 65(65). <https://doi.org/10.30673/sja.128497>. Luettu 1.8.2025.
- Kotus (2025). Vähemmistökielet. <https://kotus.fi/kotus/kielet-ja-kielipolitiikka/vahemmistokielet/>. Luettu 18.6.2025.
- Laitinen, M., Leppänen, S., Rautionaho, P. & Backman, S. (2023). *Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla. Kohti joustavaa monikielisyyttä*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:59. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165230/VNTEAS_2023_59.pdf?se. Luettu 18.6.2025.
- Lehtimaja, I., Kotilainen, L. & Kurhila, S. (2021). Monikielisyyden haasteet työyhteisössä. Katsauksia ja keskustelua. *Työelämän Tutkimus Arbetsliv Forskning* 19(3) 2021. <https://journal.fi/tyoelamantutkimus/article/view/109950/65403>. Luettu 17.6.2025.
- Niemi, M. K., Välimäki, M., & Niskanen, V. (2024). *Pk-yritykset ja kansainvälinen rekrytointi: Kokemuksia, tukea ja ratkaisuja. Pk-yritykset ja ulkomaalainen työvoima Suomessa (PIKEUS) -hankkeen loppuraportti*. E2 Tutkimus. <https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/pikeus/pikeus-raportti.pdf>
- Pitkänen, V. & Westinen, J. (2018a). *Sittenkin samanlaisia. Tutkimus suomalaisten identiteeteistä*. E2 ja Suomen Kulttuurirahasto. https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/sittenkin-samanlaisia/sittenkin_samanlaisia.pdf
- Pitkänen, V. & Westinen, J. (2018b). *Samat huolet, eri näkökulmat. Tutkimus suomalaisten asenteista ja identiteeteistä*. E2 ja Suomen Kulttuurirahasto. https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/identiteetti-tutkimus/samat_huolet_eri_nakokulmat.pdf
- Pitkänen, V. & Westinen, J. (2018c). *Identiteettejä kahdella kielellä. Tutkimus ruotsin- ja suomenkielisistä*. E2 ja Suomen Kulttuurirahasto. <https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/identiteetti-tutkimus/identiteetteja.pdf>
- Pyykkö, Riitta (2017). *Monikielisyyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 17.6.2025.
- Vento, I. (2025) *Kielibarometri 2024*. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:7. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166147/OM_2025_7_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y (suomeksi)
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166148/OM_2025_8_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y (på svenska)

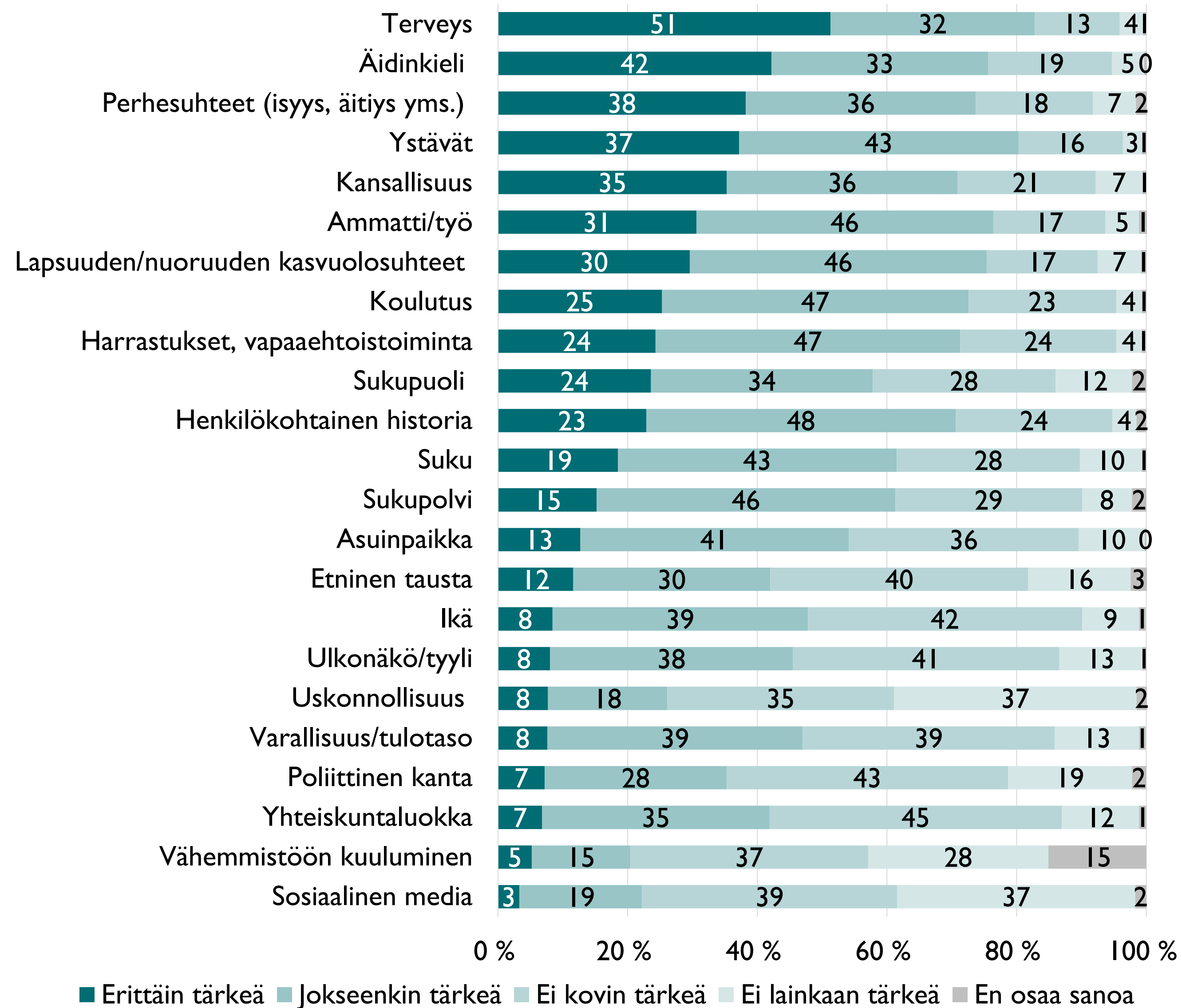
Liitteet Bilagor

Liite I.

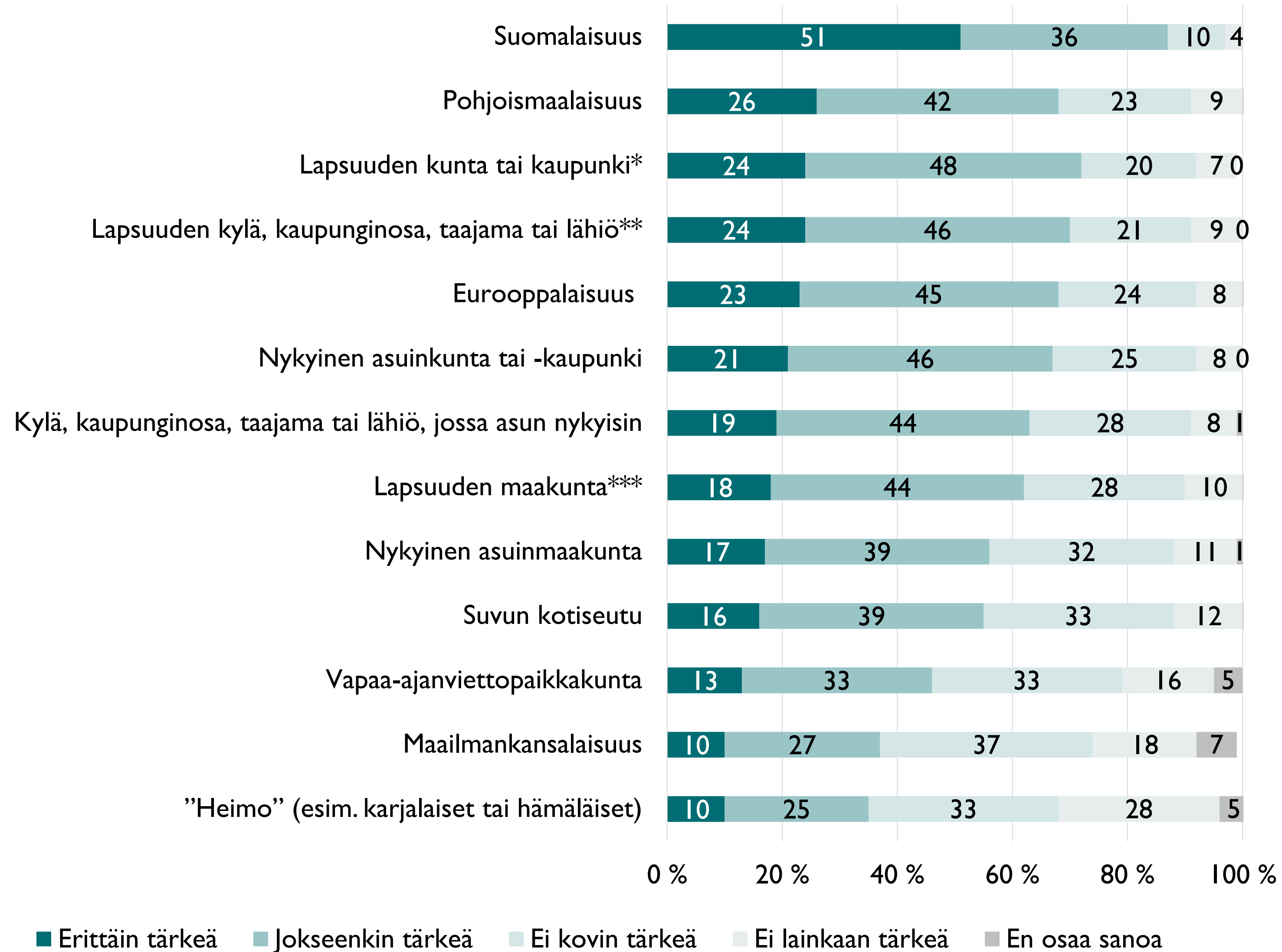
Aineisto 1: Edustava otos mannersuomalaisista		
	(N)	%
Kaikki	1123	100
SUKUPUOLI		
Mies	556	49,5
Nainen	567	50,5
Muu/ En halua sanoa	0	
ÄIDINKIELI		
Suomi	1069	95
Ruotsi	48	4
Muu	6	1
IKÄRYHMÄ		
18–24	119	11
25–34	161	14
35–44	189	17
45–54	172	15
55–64	161	14
65–74	248	22
75+	74	7
KOULUTUS		
Yliopisto	224	20
Ammattikorkeakoulu	254	23
Ammatillinen koulutus	445	40
Lukio	114	10
Peruskoulu	86	8
ARJEN MONIKIELISYYS		
Elää yksikielistä arkea	322	29
Elää monikielistä arkea	148	13

Aineisto 2: Ruotsia äidinkielenään puhuvat suomalaiset		
	(N)	%
Kaikki	502	100
SUKUPUOLI		
Mies	250	50
Nainen	253	50
Muu/ En halua sanoa	0	0
ÄIDINKIELI		
Suomi	0	0
Ruotsi	502	100
Muu	0	0
IKÄRYHMÄ		
18–24	39	8
25–34	84	17
35–44	94	19
45–54	65	13
55–64	79	16
65–74	100	20
75+	41	8
KOULUTUS		
Yliopisto	176	35
Ammattikorkeakoulu	119	24
Ammatillinen koulutus	141	28
Lukio	40	8
Peruskoulu	27	5

Liite 2. Identiteetillä tarkoitetaan siis yksilön käsitystä itsestään ja osana jotain ryhmää, ikään kuin omakuvaa. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita identiteettisi kannalta? (%)

Liite 3. Ihmisillä on myös alueellisia identiteettejä. Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita identiteettisi kannalta? (%)

Tarkat sanalliset muotoilut:

* Kunta tai kaupunki, jossa vietin suurimman osan

lapsuuttani/nuoruuttani

** Kylä, kaupunginosa, taajama tai lähiö, jossa vietin suurimman osan lapsuuttani/nuoruuttani

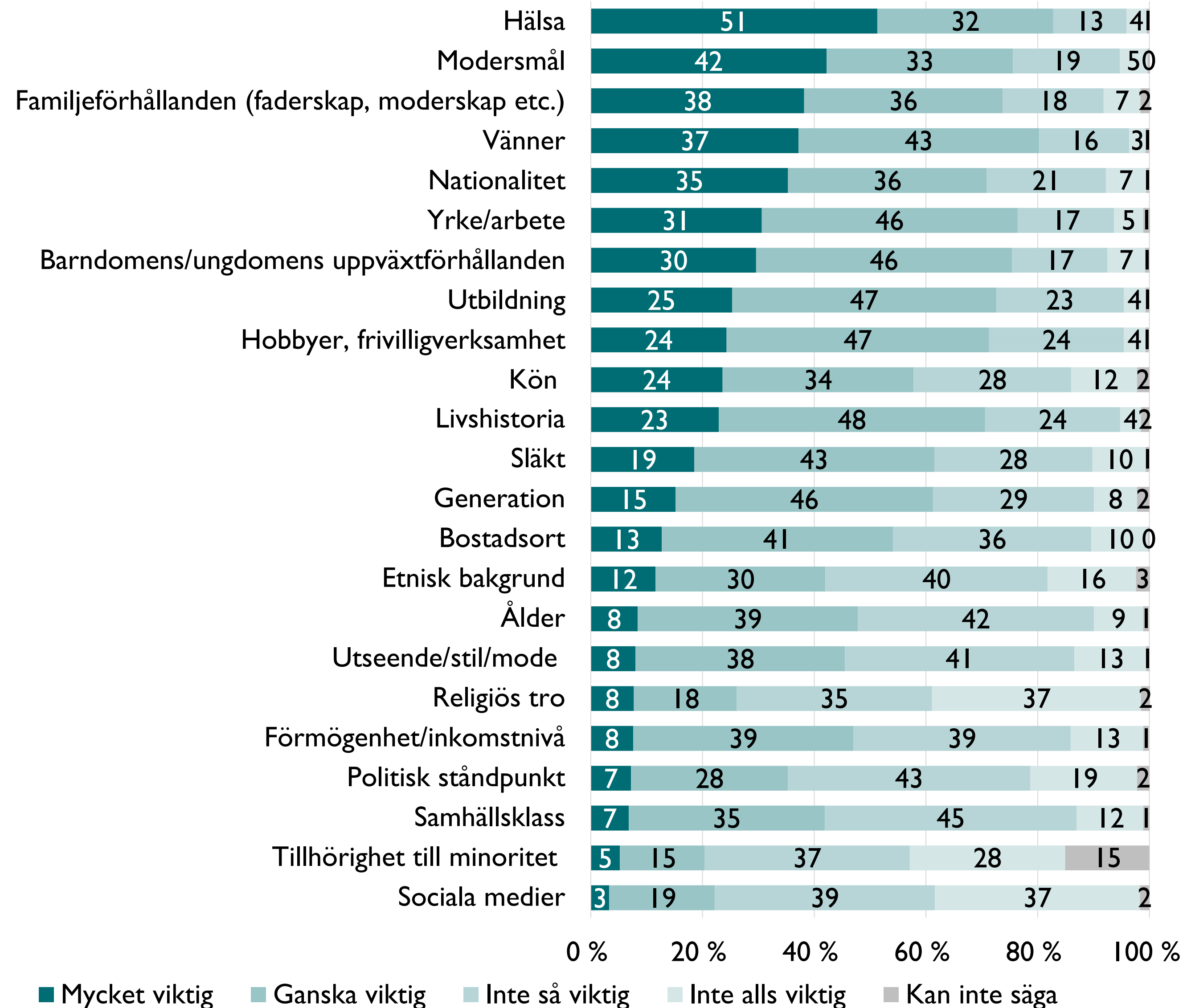
*** Maakunta, jossa vietin suurimman osan lapsuuttani/nuoruuttani

Bilaga I.

Material 1: Representativt urval av finländare på fastlandet		
	(N)	%
Alla	1123	100
KÖN		
Man	556	49,5
Kvinna	567	50,5
Annat/ Jag vill inte säga	0	
MODERSMÅL		
Finska	1069	95
Svenska	48	4
Annat	6	1
ÅLDERSGRUPP		
18–24	119	11
25–34	161	14
35–44	189	17
45–54	172	15
55–64	161	14
65–74	248	22
75+	74	7
UTBILDNING		
Universitet	224	20
Yrkehögskola	254	23
Yrkesskola/yrkesutbildning	445	40
Gymnasium	114	10
Grundskola	86	8
FLERSPRÅKIGHET I VARDAGEN		
Att leva ett ettspråkigt vardagsliv	322	29
Att leva en flerspråkig vardag	148	13

Material 2: Personer med svenska som modersmål		
	(N)	%
Alla	502	100
KÖN		
Man	250	50
Kvinna	253	50
Annat/ Jag vill inte säga	0	0
MODERSMÅL		
Finska	0	0
Svenska	502	100
Annat	0	0
ÅLDERSGRUPP		
18–24	39	8
25–34	84	17
35–44	94	19
45–54	65	13
55–64	79	16
65–74	100	20
75+	41	8
UTBILDNING		
Universitet	176	35
Yrkehögskola	119	24
Yrkesskola/yrkesutbildning	141	28
Gymnasium	40	8
Grundskola	27	5

Bilaga 2. Identitet hänvisar alltså till en individs uppfattning om sig själv och som en del av en grupp, som om de vore en självbild.
Hur viktiga tror du att följande saker är för din identitet? (%)

Bilaga 3. Människor har också regionala identiteter. Hur viktiga tror du att följande saker är för din identitet? (%)

